UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Septima causa habet ij. q[uesti]ones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Uod autē. ¶ Caſus. Hec eſt quinta queſtio qua queritur an deficiente accuſatore reus ſit cogendus ad purgationē: ⁊ quidem ſi ꝓpter hoc laborat infamia, cogitur ad purgationem: alˀs non: vt. ꝺ.ij.q.v. preſbyter. ⁊ cap. ſi mala fama. Eadem queſtio tractat̄ ꝺ.ij.q.v. vbi ꝺ hac materia ſatis dicitur. Et nota ꝙ ſequentia duo capitula intelliguntur de illis q̄ non ſunt de crimie infamati: ⁊ ideo non cogūtur ad purgationem.

a ¶ Quod autē. Reus non eſt cogendus ad purgationez niſi laboret infamia: vt.j.eaꝺ. quod aūt. ⁊.ij.q.v. preſbyter. vbi plene de hoc inuenies. Jo. de fan.

Uod autez. ¶ Caſ⁹ Maximus dū accuſaretur a quibuſdā, ſupplicauit Grego. vt mitteret aliquem cardinalem vel legatū ad euz vt coram eo ꝓbaret ſe innocētem. Rñ. Greg. hoc vtcunqꝫ eſſet excuſabile ſi ratio vlla cogeret reum oſtendere ſe innocentē: ſed quia hoc onus accuſatoribus incumbit, ideo mādat ei vt ad eum veniat ſine mora forte ſe defenſurus.

b ¶ Qua .i. per quā. † ſic. ꝺ.iiij.q.iij. qui intēdit. ⁊ extra de preſump. cum in iuuentute.

Accuſator. ¶ Caſus. Ad hoc vt lex faciat ad ꝓpoſitum Gratiani, debet hic eſſe accuſator: vt videt̄ dicere Beneueñ. licz in .l. C. ſit actor. ⁊ ſm hoc ſic pones caſum. Quidā ꝓteſtebatur corā iudice ſe non poſſe probare crimē qꝺ obijciebat: ſed poſtulabat vt reus cogeretur ꝓbare contrariū. Queſitū fuit ab imperatore qꝺ iuris eſſet? Et reſpōdet ꝙ per rerum naturā nulla eſt probatio illius qui factum negat: vnde reus ad hoc cogi non debet. Et ſi ſit ibi actor, idem eſt caſus: ſed intelligitur in cauſa ciuili.

c ¶ Accuſator. Ex hac .l. due habentur regule. Una, ꝙ niſi actor ꝓbet quod intēdit, reus abſoluitur. ‡ Secunda eſt ꝙ negantis factū nulla eſt ꝓbatio. Prior regula recipit exceptiones. Nam ratione preſumptionis transfertur probatio ad reum: ‡ v. extra vt eccle. beneſi. vt noſtruz. ⁊ extra de procu. ex inſinuatione. in fi. ⁊ ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. Quintus. Item cum actor intentionē ſuā fundauit iure cōmuni: vt. C. de proba. ſi ue. xxviij. diſt. quia ſunt culpe. ⁊ .c. diſt. contra morem. Itē cum reus ſponte aſſumit ſibi onus probandi: vt. ff. de proba. circa. Itē in cōibus iudicijs vtriuſqꝫ ꝓbatio auditur: vt ex̄ de ꝓba. ex literis. Itē cū vterqꝫ contēdit ſe poſſidere. extra de proba. licet. Item in crimine falſi vtriuſqꝫ teſtes audiūtur: vt. C. de fal. vbi. Similiter in crimine leſe maieſtatis, ⁊ in ſacramentis deſertis, ⁊ in proditione patrie, ⁊ in crimine peculatus vtriuſqꝫ teſtes audiuntur: vt. C. de abol. fallaciter. in fi. Et de ſecunda regula notabis ꝙ triplex eſt negatiua, facti, iuris, ⁊ forme ſiue q̄litatis. Negatiua facti eſt in qua negatur aliquid factuz eſſe: hec ſi nō habet determinationē loci vel temporis, nūqꝫ poteſt probari: vt ſi quis dicat ſe citatū non eſſe, vel ſe non contraxiſſe cum Berta: tales improbari poſſunt, ſed probari minime: de tali loquitur hic, et hoc ideo, quia negationum nō ſunt cauſe. Si aūt adijciatur tēp⁹ vel locus, tūc poteſt ꝓbari ſi probatum fuerit de alio tempore, et de alio loco: vt extra de teſti. ex tenore. et. C. de contrahen. ſtipu. optimam. Idē dico de hac negatione ꝙ capitulū non fuit citatum: quod cū determinatione temporis poteſt probari: licet contrariū innuatur extra de elect. bone. ſed illud nō eſt propter vim negationis, ſed poti⁹ ſingularitatis. Quandoqꝫ tamen negatiua ꝓbatur ſine determinatione tēporis: vt extra de ꝓba. tertio. Sz illa potius eſt preſumptiua probatio q̄ violenta. Et ſic intelligitur qꝺ eſt extra de teſti. tā literis. in fi. Itē negatiua facti probat̄ cum habet implicitā affirmatiuā: vt extra de renū. ſuper hoc. Itē negatiua iuris bene ꝓbatur: vt. ff. de ꝓba. ab ea parte. q. qui negat aliquid iuſte factū, dicit illud iniuſte factū: ⁊ quia preſumitur aliquid potius iuſte q̄ iniuſte factum, ideo illud tenet̄ ꝓbare. Negatiua forme ſiue qualitatis dicit̄ iſta. Iſte nō eſt idone⁹, nō eſt legitim⁹, nō eſt ſoluēdo. ⁊ talis eſt ꝓbanda † ab eo qui eam ꝓponit: vt extra de preſump. dudū. ⁊. ff. de lega. ij. cum quidā. ⁊ .l. cū pater. §. rogo. ⁊ C. de inoffi. teſt. omni modo.

d ¶ per rerū naturā .i. ꝑ ꝯſuetudinē cauſarū. Itē iſte intellect⁹ perpēdit̄ ꝑ id qꝺ legit̄. xxxv. q. v. c. vlt. in fi. ſic qꝺ dic ex̄ de fi. inſtru. inter dilectos. ⁊ ex̄ de cau. poſſeſ. ⁊ ꝓpe. cum eccleſia. ⁊ extra de fide inſtru. ca. ij.

e ¶ Negātis. Sic extra de cau. poſ. ⁊ ꝓprie. cū eccl'ia. et extra de ꝓbationib⁹. quoniam.

Uidam eps. ¶ Caſus. Supra. vj. q. iij. cap. denīqꝫ. facta fuit mētio de renunciatione epiſcopat⁹. Unde Gratianus nactus occaſionem ſubijcit cauſam iſtam in qua tractat de renunciatione: ⁊ an prelato vi-

Uod aūt[a] deficiēte accuſatore nō ſit re⁹ cogēdus ad ꝓbationē authoritate Gregorij ꝓbat̄: q̄ ſcribēs Maximo ait.

¶ Onus probationis reo nō incumbit.

Uod autē poſtulas, vt illuc ꝑſonā dirigere debeam⁹, qua[b] de his q̄ dicunt̄ poſſit eſſe ꝓbatio: eſſet vtcūqꝫ excuſabile ſi vnqꝫ ratio ei q̄ accuſatur, neceſſitatem ꝓbationis imponeret: at poſtq̄ nō tibi ſed accuſantibus hoc onus incūbit: ad nos (ſicut p̄fati ſumus) dilatione ceſſante venire non deſinas. Item.

¶ Accuſatus non negationē ſed exceptionē probare debet Codi. lib. iiij. tit. de probationibus. ¶ De eodem.

Accuſator[c] qꝺ aſſeuerat ꝓfitendo ſe ꝓbare nō poſſe: reū neceſſitate monſtrandi contrariū non adſtringit: cum per rerum naturam[d] factū negantis[e] probatio nulla ſit. Hoc autē obſeruādum eſt quando reum publica fama nō vexat: tūc eñ authoritate eiuſdē Gregorij propter ſcādalū remouendū famā ſuā reum purgare oportet.

¶ Cauſa. vij.

Uidā eps lōga inualitudine grauatus, aliū ſibi ſubſtitui rogauit: cuius precib⁹ ſummus pontifex annuit: ⁊ quod rogauerat, ei cōceſſit. Poſtea vero conualuit idem epiſcopus: ⁊ quod prius fecerat, cupit reſcindi: hic aduerſus eum qui ſibi acceſſerat, queſtionez mouet: ſuāqꝫ cathedrā tanq̄ ſibi debitā repoſcit. Hic primū querit̄ vtrum viuente epo

Uel dic .i. corā q̄ .i. ꝓſentia ei⁹ ſm Lau.

‡ Cōc. l. q̄ accuſare. C. ꝺ edē. ⁊ l. actor qꝺ aſſeuerat. C. de ꝓba.

‡ Q̄ñqꝫ ecōtra .ſ. a reo in actorē trāſfert̄ ꝓba. ff. ꝺ ꝓba. ſi pactū. et .l. ſi chirographū. ⁊ l. cū de indebito .i. ꝓn. §. ſ.

Negatiua eſt triplex.

† ſcꝫ ab eo q̄ eā obijcit.

ſm B. vt not. ex̄ de ele. bone mēorie magantineñ.

aliꝰ poſſit in eadē eccl'ia ordinari? S cdo, an iſte valeat repoſcere cathedrā quā ſua interceſſione alter accepit?

¶ Queſtio .j.

Quod autē viuēte [a] epō alius ſupponi aut ſupordinari non poſſit: ex cōcilio apd Aruerniā celebrato definitū eſt: in q̊ legit vt nullꝰ viuēte epō alius ſupponat aut ſuperordinetur epſ, niſi forſitā in eiꝰ locū quē capitalis culpa deiecerit.

Itē ex regiſtro Gregorij pape ad Anatoliū Conſtātinopolitanum diaconem.

¶ Pro moleſtia corporis ſuo honore non priuetur epſ.

Scripſit mihi dilectio tua: me reuerēdiſſimo fratri meo Joāni prime [b] Juſtiniane ſedis epō ꝑ egritudine capitꝭ quā patit, epm̄ precipere ſuccedere: ne fortaſſe dum epiſcopi iura eadem ciuitas nō habeat (quod abſit) ab hoſte depereat. Et qdē nuſq̄ʒ canones precipiunt vt pro egritudine epiſcopi epiſcopꝰ ſuccedat: ⁊ ideo iniuſtū [c] eſt vt ſi moleſtia corporis irruat, honore ſuo priuetur egrotꝰ. Sʒ ſuggerendū eſt vt ſi quis in regimine egrotat, diſpēſator [d] illi tali requirat, qui poſſit eius curam omnem [e] agere: ⁊ locuʒ illiꝰ in regimine eccleſie (ipſo non depoſito) conſeruare: vt neqʒ deus omnipotens offendat: neqʒ ciuitas neglecta eſſe inueniatur.

Idē in ep'la ad Candidum.

¶ Flagellatis a domino, afflictio addi non debet.

Cum percuſſio corporalis imminet: vtruʒ pro

nente alius ſit ei ſubſtituendus: ⁊ de mutatione ſedis, et quibuſdam alijs: que omnia vt competentius agat, thema proponit, duas inde eliciēs queſtiones. Ad preces cuiuſdam egrotantis epiſcopi papa loco eius aliū ſubſtituit: poſtea cum cōualuiſſet, volebat repetere cathedram cui renūciauerat.

Quod autem viuente. ¶ Hec queſtio diuidit in .ix. partes. In prima probat .xv. authoritatibꝰ ꝙ nullus dʒ priuari iure ſuo ſine culpa ſua: nec etiā ꝑ infirmitate, niſi ipſe renūciauit: nec alius poteſt eligi altero non renunciante, niſi de pape licentia ſpeciali. Secūda ibi: Ne autem. Tertia ibi: Ecce ꝙ. Quarta ibi: Ambitioſis. Quinta ibi: Quod vero. Sexta ibi: Hoc nō ſolū. Septima ibi: Ecce in qbꝰ. Octaua ibi: Itē cum aliqs. Nona ibi: Hoc etiā tunc obſeruādum. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulat .j. queſtio in qua querit an viuente epō aliꝰ poſſit loco eius ſubſtitui: ⁊ reſpondet ꝙ non, niſi in caſibus, ſcʒ niſi deponat: vt .l. diſt. poſtq̄ʒ. ⁊ niſi renūciet: vt .j. e. q qualiter. ⁊ niſi mutetur ſedes de licētia pape: vt .j. e. mutationes. ⁊ niſi per ambitionem tranſtulerit ſe ad aliam eccleſiam: quo caſu carebit vtraqʒ, habita ſcʒ et ambita: vt .j. e. ſi quis epſ. ad inſtar inuaſoris, qui amittit rem inuaſaʒ, ⁊ aliud tātundē: vt .C. vnde vi. ſi quis in tantā. vel niſi intrauerit monaſteriū vel canonicā regulā de licentia pape: vt .j. ea. hoc nequaq̄ʒ. Probat ergo primo per conciliū apud Aruerniā celebratū ꝙ epō viuenti aliꝰ ſubſtitui non debet, niſi depoſitus ſit.

Epō viuēti an poſſit aliꝰ ſubrogari.

a ¶ Quod autem viuente. Dicendū eſt ꝙ non, niſi ſit depoſitus .l. diſt. poſtq̄ʒ. vel niſi renunciauerit de licentia pape: vt .j. e. c. mutationes. vel niſi per ambitionē ſe tranſtulerit ad aliā: quo caſu carebit habita ⁊ ambita .j. ea. ſi qs epſ. ad inſtar inuaſoris, q̄ amittit rem inuaſam, ⁊ aliud tantūdem: vt .C. vnde vi. ſi quis in tantam. In egrotante autem diſtinguunt quidam ſi egritudo eſt incurabilis, vt tūc alter ſubſtituatur: vel etiā ſi nimis ſenex eſt, ad inſtar iudicis .ff. de iudi. ſi longiꝰ. C. de officio prefec. orien. l. ſi quos. Sed hoc non admitto niſi in leproſo, qui a dignitate remouetur ꝑpter ſcandalum. extra de cle. egrotan. tua. Hoc etiam ſcias ꝙ epileptici ⁊ alij diuturno morbo laborantes nō promouentur: vt .xxxiij. diſt. cōiter. ⁊ extra de elec. cum inter. ſed promotū morbus nō deijcit: vt hic, ⁊ .j. ca. ij. ſed datur ei coadiutor: vt .j. ca. j. ſʒ ex diſpēſatione magna quādoqʒ viuenti epō alter adiungitur: vt .j. e. nō autē. et idem de quolibet clerico intelligas: ſed abbates facti inutiles remouentur penitus .xviij. q. ij. ſi quis abbas. ſicut etiam fit in iudice. C. de offic. prefec. orien. ſi quos. cū etiā ex modicis cauſis remoueantur: † extra de ſimo. per tuas. vbi autē electus ſiue confirmatꝰ ante ordinationeʒ fit inhabilis, remouēdꝰ eſt: vt videt extra de eta. ⁊ qualita. c. j. vite tn̄ neceſſaria recipiat .j. ea. quāuis.

† Dicūt qdā iuris ordie ſeruato vt ex̄ d ac. ad petitionē. i ſi. vbi d hoc. approbat Hoſt. lʒ B. ibi aliō innuere videat p. e. t. c. qliter. ij. in ſi.

Scripſit mihi. ¶ Caſus. Joānes prime Juſtiniane epiſcopꝰ tāta egritudine capitis laborabat ꝙ epāle officiū exercere non poterat. Ne igitur ciuitas prefata dilaniaretur ab hoſte: Anatolius diaconꝰ Cōſtātiopolitanꝰ ſupplicauit Greg. vt aliuʒ ſubſtitueret epm̄. Gregoriꝰ vero ſcribens ei dicit hoc non eſſe faciēdum. Iniuſtuʒ eſt enim vt quis pro egritudie ſua ſuo priuet honore: ſed coadiutor ei det, q̄ vicem eius gerat: vt deus non offendat, ⁊ ciuitas non negligatur.

b ¶ Prime. i. Salonitane: quia ibi Juſtinianꝰ primo reſedit. Alij dicūt Rauennā, ⁊ non Salonitanam eſſe primam Juſtiniani ſedem.

c ¶ Et ideo iniuſtū. Preeſſe em̄ intelligitur, licet ſit infirmus: ſicut ſeruus ſeruire intelligitur, licet ſit infirmus .ff. de ſta. libe. cum heres.

d ¶ Diſpenſator. Simile .ff. de tute. ſolet etiam. vbi dicitur ꝙ ſi tutor propter longam egritudinem nō poteſt adeſſe, datur ei curator: qui potius dicitur adminiſtrator.

e ¶ Curam omnem. i. res eius adminiſtrare. ſed que ſpectant ad pontificale officiū, vicini epiſcopi ſupplebunt .j. e. pontifices. Et eſt hic argu. ꝙ coadiutor et adminiſtratores vel viſitatores debeant habere liberā ⁊ generalē adminiſtrationē: ‡ vt .j. ea. quāuis. ⁊ extra de elec. cum nobis olim. in ſi. ⁊ .xxj. q. j. relatio. Sed quid ſi iſte nolit habere coadiutorem? Dico eum cogendum per ſuperiorē. extra de cenſi. romana. verſi. ſi vero. lib. vj. ⁊ arg. ff. de mino. l. alt. §. j. multa em̄ bona preſtant inuitis: vt .xlv. diſt. qui emendat.

Coadiutor dʒ hr̄e liberā ⁊ generalē adminiſtrationem.

‡ Multo fortiꝰ hoc obtinere dʒ in ꝑpo plato: qd̄ ē verū vt not. v. q. iij. c.

Cum percuſſio. ¶ Caſus. Calūnioſus clericus corporalem patiebatur percuſſioneʒ: cuius occaſione Cādidus epiſcopus de vrbe veteri ipſum beneficio eccleſie ſpoliauit. ſuper quo cum Greg. querela pulſaretur, precepit Candido quatenꝰ omnia ſibi reſtituat: quia ſi pro egritudine eccleſia priuaretur, ⁊ deꝰ offenderetur, ⁊ alij non inuenirētur, hoc exemplo deterriti qui vellent eccleſie militare. Et iſte caſus colligit extra vl. Ar.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

de cleri.egro.cum percuſſio.
a ¶ Purgatione.i.probatione.j.ea.aduerſitas.
b ¶ Flagellatis.ſufficienter.ſed non ſufficienter affli ctis addi poteſt: vt.xxj.q.v.ſi quis a proprio.et ca.ſeq. et eſt arg.q post penitentiã non poteſt quis accuſari de crimine: ſimiliter nec duplici dãno debet quis puniri.ff.de iu.do.et ff.de cõdi.ob cau. ſi pecuniam.§.vi. ſimiliter pena nõ debet verti in culpam: vt.j.di.ſti.v. baptizari.et ca.ad eius vero.
c ¶ Afflictio.j.iij.q.ix.indicas.et ex de iudi.at ſi clerici.et.j.di.v.ca.j.

vaca.mu.tempus.ff.qui.ex cau.ma.ſi cui.§.j.põt enim abſens iuſtam habere excuſationem: vt extra vt lit.nõ conteſt.quoniam frequenter.Lex dicit q ſi quis per licentiam abeſt: ſi vſq ad quinquẽnium non reuertitur punitur: vt.C.de aduo.di.iu.l.vlt.Jo.

Afflictio qñ q3 dat afflictiõ. † Hoc ar.non pcedit.xxiij.q.ij.admoneſ. Qd dic vt not.ex de ac. de his. † Cõc. ter.i.l.ſi ſeru9 ff.de enict.et in aut.naui gia.cu3 gl.ij.C. de fur.

Preſentium. ¶ Caſus. Adeodat9 presbyter accepit a Quitiano epo ſuo licẽtiã vt ad certũ tẽpus abeſſet ab eccleſia ſua pro quibuſdã ſuis negocijs ordinandis: ſ3 cum propter egritudinẽ ſteriſſet vltra tempus prefixum ei, epiſcopus eius ſc3 Quintianus aliu3 ſibi ſubſtituit. Gregorius autem cum ex hoc querelam ſuſcepiſſet: ſcribit Clemẽtino primati ipſi9 Quintiani vt inquirat veritatem huius rei: et ſi inuenerit q egritudinis cauſa p duos menſes abfuiſſet, reſtituat eũ i loco ſuo: ſubſtitutum vero preſbyterum ſi non per ſimoniam fuit ibi preſbyter ordinatus, in alia quacunq vacante eccleſia inſtituat. ſi vero per ſimoniam degradetur.

purgatione[a], an pro vindicta contingat, dei iudiciu3 in hoc ignoratur, et ideo non debet a nobis addi flagellatis [b] afflictio[c]: ne nos culpe (qd abſit) offenſa reſpiciat.

Itẽ Gregorius Clemẽtino epo primati Bizanceno.

¶ Infirmitatis cauſa loco ſuo quis priuari non debet.

PReſentiũ lator Adeodati querelã, q ſe pſbyteratus ſui loco incongrue dicit expulſum: licet ſubdite tibi textus petitionis explanet: tamen paulo iudicauimus apertius referendam: aſſerit nãq a Quitiano fratre et coepo noſtro in loco ſuo quibuſdam ſe ſuis ordinandis negocijs relaxatũ: egritudiniſq cauſa p duorum [d] menſium ſpatiũ ſue ſe eccleſie defuiſſe: cui9 rei occaſionẽ captãtem predictum fratrẽ noſtrũ, aliũ loco ei9 illic preſbyterũ ordinaſſe. Hortamur itaq fraternitatem tua3 vt cauſa3 ei9 ſolicite diſtricteq perqras: et ſi manifeſte egritudinis (ſicut dicit) cauſa eccleſie ſue defuiſſe eum repereris, nullũ ei ex ordinatione alteri9 pſbyteri permittas piudiciũ generari: ſed in loco ſuo ſine aliqua eum fac dubietate reſtitui: et.j. Jllud autem charitatem tuã ſpecialiter admonemus, vt ſi vera fuerit hui9 ſuggeſtio, atq in ſuo ordine fuerit reſtitutus: de preſbytero qui in loco ei9 ordinat9 eſt, ſubtilr diſtricteq debeas eſſe ſolicit9: et ſi quidem ſine datione aliqua ad eundẽ ordinẽ puenerit, vt in ſimoniacã hereſim non potuiſſet incidere: in aliã[e] quãcunq vacantẽ eccleſiam eum volumus ordinari. Sin autẽ in eũ quippiã (quod auertat dñs) tale fuerit repertũ: ipſo etiã preſbyterat9 ordine priuet: quẽ nõ cauſa replẽde neceſſitatis eccleſie, ſed ſola cõprobat ambitione ſuſcepiſſe. Itẽ Nicola9 papa Aluino Januenſi archiepo.

¶ Pro īfirmitate vl egritudine põtifices nõ ſunt abijciẽdi: nec ī eor locũ alij ſubſtituẽdi.

POntifices q aliqua occupant infirmitate vel egritudine, abijciẽdi nõ ſunt, nec alij in loco eorũ cõſecrãdi ſũt, niſi ex hac fuerit luce ſubtracti. q ſi d miniſterio ſibi cõceſſo cõquerunt: q licita ſunt [f]

e ¶ Jn aliã. Argu.q ſi cõcedo alicui eccleſiã que ab eo euicitur, teneor ei aliam concedere: vt extra de preben. inter cetera. qr iuuari nos beneficijs nõ decipi oportet: vt.ff.commo.l.in commodato.§.penul.j.e.omnis.et ca.paſtoralis.et eſt ꝯtra id qd dicit lex q donator nõ tenetur de euictione: vt.C.de edi.edic.ad res donatas.ſed hic non dicitur epiſcopus donare: qr habet neceſſe concedere eccleſiam, et in neceſſitatibus nemo liberalis exiſtit.ff.de adimen.lega.l.rem legatam. Tamẽ de dolo poſſu3 agere cõtra donatorem ſi mihi ſciẽter det re3 alienã: vt.ff.de dona.Ariſto.§.vltimo. Jte3 ſi quis per violentiam expellitur de eccleſia, nõ habet recurſu3 ad epiſcopum, ſicut nec emptor ad venditorẽ in hoc caſu: vt.C.de act.emp.et vẽ.l.expulſos. Et no.q hoc cap.ſemper conſueuit ad hec induci, † q ſpoliat9 a iudice nõ poſſit petere reſtitutionem: vt.ij.queſtione.j.notu3. Judex enim non dicitur facere violentiam: vt.xxiij.queſtione.ij.capitulo.j.ff.quod metus cau.l.iij. Seu per enim pro ſuo facto preſumitur, niſi poſſit de dolo argui: vt.ij.queſtio.vj.hoc etiam.Joan.

Eccleſia euicta an poſſit agi ꝯ epm qui illã ꝯtulit.

Pontifices. ¶ Caſus. Aluinus archiepiſcopus duas fecit queſtiones pape Nicolao. prima fuit vtrum propter egritudinem pontifices ſint abijciendi a dignitate. Et reſpondet q non, nec alij debent loco eorum ſubſtitui, niſi prius de hoc ſeculo migrauerint: et preſbyteri eorum defectum ſupplere debẽt: et in quibus ſupplere non valent, ſuppleant vicini epiſcopi qui debent cum cautela vocari, ne eccleſie preiudiciũ fiat. Secũda queſtio fuit vtrum epiſcopi greges ſuos dimittere poſſint. et reſpondet q non.

f ¶ Que licita ſunt. Ut miſſam canere et pdicare: vt xcv.diſt.ecce.

† Ad hoc facit q: pmo de cã cognoſcẽt vt ibi patet.

d ¶ Per duorũ. Jdem forte ſi per vnum: vt.j.e.ſi qs in clero † hic ſumit argumen. M.q ſi epiſcopus indeterminate licentiauit clericum, non videtur eum licentiaſſe vltra duos menſes: ſed tamen hoc eſt referendũ ad arbitrium boni viri conſiderato negocio: argumẽ.ff.de verb.obli.continuus. Ad hoc cap.bene facit.ff.de re milita.qui commeatus.nam ibi dicitur q ſi aliquis abeſt vltra ſtatutum tempus, pro deſertore habetur. ſimile bonum argumen.xxj.q.ij.placuit.poteſt tamen per modicum tempus purgare moram.lxxxviij.diſtinctio.perlatum. Non enim feſtinabit iudex ad ſententiã vbi quis iuſta cauſa abfuerit: † vt.ff.de damno infecto.ſi finita.§.ſi forte.etiam licet ad prefixum terminum reus non veniat: ſed habebitur ratio viarum, tẽporis, et egritudinis, et alterius impedimenti: vt.ff.de

† De h9 ple.not.ex vt lit.ñ cõteſt.qñ.in gl.d ab ſentia.ex c.j.e.§.ain bitiõis. Archi. Adde q talis ſnia nõ pſumit ſolẽnis gl.j.l.ij ff.de in ius vo.

a ¶ Sacerdotes.i.archidiaconi vel decani: qui vicarij ſunt epi: vt.xxv.diſt.perlectis.
b ¶ Non licet. In his que ſpectant ad officium epiſcopale, quod eſt.lxviij.diſt.quibus.
c ¶ Vicinorum. Sic.lxv.diſtin.ſi forte.

elec. cum inter. immo ꝛ ſi in ortis ſunt, non videtur vocandi: vt.ij.q.vj.§.biduum. ſufficit em̄ ad citationem pulſatio campane: vt extra de offi.cuſto.ca.j.ꝛ.ij et extra de elec.in cauſis. ꝛ extra de poſtula.prelato.ꝛ.c.pe. ꝛ antepenul. ꝛ lex dicit illos ſolos vocandos qui ſunt in

d ¶ Vſq. Sic.C. de cura.furio. cum alijs.
e ¶ Cum cautele.i.preſtabit cautionē de bonis eccleſie nō vſurpandis. Joan.
e ¶ Cum cautele.i.preſtabit cautionem ꝙ ex hoc ſibi nullum ius vendicabit. et arg.eſt ꝙ quis ꝓ poſſeſſore habet ex eo ꝙ fuit i poſſeſſione: nisi preſtatio preceſſerit: vt hic, ꝛ.ſ.xxiij.diſ.preſbyteri. et extra de iure pat.conſultationibus. Arg. contra extra de reſti.ſpolia.olim.iij. ꝛ.x.q.iij.quia. ꝛ extra de offic.deleg.conſultationibus. Jo.

Iſtã ſniam ꝙ tenere Inno.e.ꝛ ſpo. ſepe. in gl.ſ.de iudi. ꝛ i fine.§. Innoc. plus vl del.ꝛc. Archi.

¶ Hactus ¶ Caſus Hec quinꝗ cap. loquuntur de nouatiano papa ſchiſmatico, eiuſq complicibus. Eſt ergo caſus huius capi. ꝛ ſequentis. Defuncto papa Fabiano, electus eſt Corne. vere ab omnib9 cardinalibus, ſcilicet xvj. habito ſuffragio plebis, ꝛ antiquorum ſacerdotum et bonorū virorū cōſenſu. poſtea Nouatian9 electus eſt a paucis: q̇ ſic intruſus Cornelium moleſtando cepit orbem peragrare, et catholicos deponere epiſcopos ꝛ alios ſubſtituere. Scribit ergo Cyprianus martyr omnib9 chriſtianis ꝙ ſolus Cornelius eſt verus papa: ſed Nouatianus papa qui poſt illum Corneliū eſt electus, prophanus eſt et malus: nec dicitur ſecundus, immo potius nullus. ꝛ hortatur chriſtianos ne recipiant illum: q2 licet nunc in initio ferueat, diu tamē durare nō pōt.
f ¶ Que tunc. Hic videtur ꝙ abſentes nō ſunt vocandi ad electionem: vt.x.q.ij.hoc ius. et extra de ſenten. et re iudi. cum olim, maxime ſi ſint remoti: vt extra de

Abſentes an ſint ad electionem vocandi.

ſacerdotes[a] expleant. In his vero que his preſumere non licet[b], vicinorum[c] vſq[d] ad recipiendam ſanitatem epiſcoporum auxilia ſubrogētur: et hoc cum cautele[e] ſtudio peragant: ne per neceſſitatis occaſionem, preſumptionis pullulet ambitio. Epiſcopos vero qui dominici gregis ſuſcipiunt curam atq ſolicitudinem, ab adminiſtratione eorū diſcedere nō oportet: vt accepti talenti pulchritudo nō deleatur: ſed certamen eorum ſalubriter augeatur, ꝛ tripliceetur fructus.

I tē ex epiſtola cypriani epiſcopi et martyris.

¶ Viuente epiſcopo alius ſibi ſuccedere non valet.

Hactus eſt Corneli9 epiſcopus de dei ꝛ xp̄i ei9 iudicio: de clericorū pene omnium teſtimonio: de plebis que tūc[f] affuit ſuffragio: de ſacerdotum antiquorū ꝛ bonorum virorum conſenſu: cum nemo ante ſe factus eſſet cū Fabiani locus.i.cum locus Petri, ꝛ gradus cathedre ſacerdotalis vacaret: quo occupato[g], et de dei voluntate, atq omniū noſtrū conſenſione confirmato[h]: quiſquis iam eps̄ fieri voluerit foris fiat neceſſe eſt: nec habeat eccleſiaſticam ordinationem[i] qui eccleſie non tenet vnitatē. quiſqs ille fuerit: licet de ſe multū iactās, ꝛ plurimū ſibi vendicās, ꝓphan9 eſt: alienus eſt: foris eſt: ꝛ cū poſt primū eſſe non poſſit quiſqs qui poſt vnū qui ſolus eſſe debet, factus eſt: iam non ſecundus ille, ſed nullus[k] eſt.

I tem eiuſdem.

¶ Non eſt eps̄ qui in locum viuentis irrepſerit.

Nouatian9 eps̄ nō eſt, qui Cornelio ep̄o in eccleſia a.xvj. coep̄is facto, adulter atq extrane9 eps̄ fieri a deſertorib9 per ambitū nititur. Et cū ſit a Chriſto vna eccleſia per totū mundū in multa mēbra diuiſa[l], itē epiſcopatus vnus multorū epōrū concordi numeroſitate diffuſus: ille poſt dei traditionem, poſt cōnexam ꝛ vbiq coniunctam catholice eccleſie vnitatē, humanam[m] conatur eccleſiā facere: et ꝑ plurimas ciuitates nouos ſuos apoſtolos mittit vt quedam recētia inſtitutionis ſue fundamēta cōſtituat. Cūq iampridem per omnes prouincias ꝛ per vrbes ſingulas ordinati ſint epiſcopi in etate antiqui: in fide integri: in preſſura probati: in perſecutione proſcripti: ille ſuper eos creare alios pſeudoepiſcopos audet: quaſi poſſit aut totum orbem noui conatus obſtinatione peragrare: aut eccleſiaſtici ordinis compagem diſcordie ſue ſeminatiōe reſcindere: neſciēs ſchiſmaticos ſē-

vrbe: vt.C.de legatio.l.vlti.lib.x. Qz autē vocandi ſint abſentes, probat.lxiij.diſt.quoꝗ. alioquin pl9 nocet contēptus vni9, ꝙ cōtradictio pluriū: vt extra de electio. ꝙ ſicut. ꝛ c.cū nobis olim. Nam remoti ſunt vocandi vbi tractatur publica vtilitas: vt C.de decuriōi. curiales.ij.lib.x. Soli. Sēper. vocandi ſunt vbi cōmode vocari poſſunt: vt extra de electi. ꝙ ſicut. ſed ſi abſentes nō poſſunt intereſſe, reliq̇ poſſunt eligere: vt ibidem dicitur. tamē ſi aliquis non poteſt itereſſe: ſi ſuo iuramento fidem de hoc fecerit, permittitur ei per ꝓcuratorem eligere qui ſit de collegio: vt extra de electi. quia propter. extra prouinciam tamen non ſunt vocandi: vt extra de elec. corā. quia poteſt abſens habere iuſtam excuſationē: vt extra vt lit.nō cōteſta. quoniam frequenter. Hodie autē ſuper iſta vocatione ſufficit cōſuetudo eccleſiarū, per decretalē extra de elec. in geneſi.
g ¶ Quo occupato.id eſt canonice ſumpto.
h ¶ Cōfirmato. Ergo electio pape eſt confirmanda.

Hoc tñ nō ē verū: et ſpāle ē in eo qr cū eligitur confirmat: ꝛ cōfirmando eligit: vt.xxiij diſti. in noīe domini.

i ¶ Ordinationem. Argumē. ꝙ que ab intruſo fiunt non tenent: vt.xij.queſtio.ij.alienationes.ix.queſtio.j. ordinationes.
k ¶ Sed nullus. Arg. ꝙ nullus eſt q̇ mal9 eſt. ſimi. ex de trāſlatiōi. inter corporalia. ſic.ij.q.vij. nō oēs. et.xix. diſt. ſm. Arg contra.j.q.j.quod quidam.
l ¶ Nouatianus. ¶ Diuiſa.xxiiij.q.j.loquitur.
m ¶ Humanā.i.non ſpiritualem.

per inter initia[a] feruere, incremēta ſuo habere nō poſſe: nec augere qd̄ illicite ceperint, ſʒ ſtatim cum praua ſua emulatione deficere. et infra.

¶ Qui ergo nec vnitatem ſpiritus, nec coniunctionem pacis obſeruat, et ſe ab eccleſie vinculo, et ſacerdotum collegio ſeparat: epiſcopi nec poteſtatem pōt habere nec honorem: q̄ epiſcopatus nec vnitatem voluit habere, nec pacē.

Item ad Papinianum.

¶ Non eſt in eccleſia qui cū epiſcopo pacem non habet.

Scire debes epm̄ in eccleſia[b] eſſe, ⁊ eccleſiā in epo: et ſi quis cū epo nō ſit, in eccleſia non eſſe: ⁊ fruſtra ſibi blandiri eos qui pacem cum ſacerdotibus dei non habentes obrepunt: et latēter apud quoſdam ſe cōmunicare credunt: quando eccleſia que catholica vna eſt, ſciſſa non ſit neqꝫ diuiſa.

Idem.

¶ Suo iuri q̄s cedere nō d꜄.

Quam periculoſum[c] ſit in diuinis[d] rebus vt q̄s cedat iuri ſuo ⁊ poteſtati, ſcriptura ſacra declarat: cū Eſau primatus[e] ſuos inde ꝑdidit: nec recipere poſtmodum potuit quod ſemel ceſſit.

Idem.

¶ Perditionē ſibi acquirunt qui ab epiſcopis recedentes vnitatem eccleſie ſcindunt.

Denicꝫ q̄ ſit inſeparabile vnitatis ſacr̄m: et q̄ ſine ſpe ſint, ⁊ ꝑditionē ſibi maximā de indignatione dei acquirant qui ſchiſma faciūt et relicto epo alium ſibi foris pſeudoepm̄ cōſtituunt: declarat ſcriptura diuina in libris Regum: vbi a tribu Juda et Beniamin decē tribus ſciſſe ſunt: et relicto rege ſuo[f], alterum ſibi foris conſtituerunt. Et indignat⁹ eſt (inquit) dn̄s omni ſemini Jſrael: et demoliuit eos: et dedit eos in direptionem donec abijceret eos a facie ſua: q꜄ diſſipatus eſt iſrael a domo Dauid: ⁊ conſtituerūt ſibi regem Hieroboā filium Nabath. Jndignatuʒ eſſe dixit dn̄m, ⁊ eos in perditionē dediſſe: quia ab vnitate diſſipati alterū ſibi regem cōſtituiſſent. Tanta indignatio dn̄i extitit aduerſus illos qui ſchiſma fecerūt, vt etiā cū homo dei ad Hieroboā miſſus eſſet qui ei pctā ſua exprobraret, atqꝫ vltionē futurā prediceret: panē apud illos edere, et aquā bibere vetaret: qd̄ cū nō cuſtodiſſet, et cōtra preceptum dn̄i prādiſſet: ſtatim diuina cenſura percuſſus eſt, vt inde regrediens, impetu ac morſu leonis in itinere necaretur. Sed adhuc in euangelio ſuo dn̄s maiorem intelligentie ſue lucem manifeſtat:

a ¶ Initia. Argu. contra nouitios magiſtros qui primo feruent, et poſtea deficiunt. xxiij. q. iiij. diſplicet. et ca. nō inuenitur. ⁊ ca. ſi eccleſia. imo a minimis eſt incipiendum: vt. xlviij. diſtin. ſicut.

Scire debes. § Caſus. Scribit Cyprianus ad Papinianum φ ſolus Corneli⁹ eſt epꝰ: et ei obedientes ſunt in eccl'ia. Nouatiani vero q̄ cū ſacerdotib⁹ dei pacem nō habent et ꝑ obreptionem dignitatem arripiunt, nō ſunt in eccleſia: que tm̄ vna eſt, nec poteſt eſſe diuiſa. Cum epiſcopo nō ſit: ſcʒ in cōione epi.

b ¶ Jn eccleſia. vj. q. ij. ſi tantum. cōtra. ſed ibi ſolutuʒ eſt. hic dicitur eccleſia epꝰ: alibi eſt idem qd̄ eccleſiaſtici viri: vt. ſ. lxiij. diſtin. capi. j. alibi ponitur pro maiori parte: vt ſ. lvj. diſt. apoſtolica. quādocꝫ pro cōgregatione fidelium. j. de cōſecra. diſti. j. eccleſia. Et dic per exēpla varias ſignificationes vt ex̄ de teſta. relatū. et extra de verbo. ſigni. cum clerici. ex̄ de vſu pal. c. j.

Eccl'ia multipliciter dicit꜄.

Quā periculoſum. § Caſus. Cornelius papa volebat renunciare papatui propter tribulatiōes quas a Nouatiano ſuſtinebat: ſed Cyprian⁹ dehortatur eum, ⁊ dicit hoc non eſſe ei faciendum: q꜄ ſibi eſſet periculoſum ſi in tanta tribulatione eccleſiam dimitteret: et preterea ſi modo renunciaret, decetero repetere non poſſet. Et hoc probat exemplo Eſau, qui ius primogeniture cui renunciauit, repetere non potuit.

Geſi. xxv. d.

c ¶ Quam periculoſum. Argumen. φ qui iuri ſuo renunciat, illud repetere non poteſt. j. ea. eos. xxiij. q. iiij. ſi illic. ff. de ſucceſ. edict. l. j. §. qui ſemel. et. C. de pactis. poſtq̄. j. ea. hoc nequaq̄. et. ff. de edili. edic. queritur. §. ſi venditor. vbi dicitur φ remittentibus actiones ſuas non eſt dandus regreſſus ad eas. xcij. diſtinctio. ſiquis epiſcopus. xvij. queſtione vlti. dudum. et notaui. vj. q. iij. denicꝫ.

Juri ſuo renūciās illud repetere nō pōt.

d ¶ Jn diuinis. Tpe periculi: vt. j. ea. ſuggeſtum.

e ¶ Primatus. Jus ergo primogeniture (vt dicunt) eſt dignitas talis, quia ꝑmogeniti pre alijs in feſtis ſacrificia offerebāt, et φ ſedebant ad dexterā patris, et φ cibos duplicatos recipiebāt. Et dicit Hādulphus Eſau cōmiſiſſe ſimoniā: quia illud ius ſpirituale fuerat qd̄ vendidit. ſed eſt contra eū. j. q. j. qui ſtudet. vbi dicit꜄ φ Giezi fuit prim⁹ qui cōmiſit ſimoniā. Sʒ nunquid peccauit Jacob emēdo, nō: q꜄ gratis hoc fuiſſet daturus: vl' q꜄ redemit id qd̄ ſibi diuinitus erat debituʒ. ex̄ de diuor. gaudemus.

Jus ꝑmogeniture an ſit ſpūale.

Dicit h. hoc eē falſū q꜄ nullū ſpūale vēdidit: ſed φ i tali vēditiōe peccauerit vt ex eo qd̄ le. et not. de pe. diſt. iij. in: das. Dic L. φ in eo ſolo peccauit, q꜄ vilē cibū exarſit. xlj. diſt. q̄ſq̄. et idē h.

Denicꝫ. § Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. Jn prima parte oſtendit Cyprianus ſchiſmaticos graui pena eſſe puniēdos. Et hoc probat tribus exēplis: ſcilʒ exemplo decem tribuū quas dn̄s captiuauit et retruſit vltra mōtes Caſpios: quia ſegregato Roboā filio Salomonis fecerūt ſibi regē Hieroboā filium Nabath, ⁊ exēplo Abdo prophete q̄ necat⁹ eſt a leone: q꜄ cōedit panē ⁊ bibit aquā in terra decem tribuū cōtra dn̄i ꝓhibitionē. Et exēplo Samaritanorum q̄s dn̄s voluit dimitti et preteriri: quia ibi erant ſchiſmatici. Jn ſecunda parte dicitur φ non prodeſt Nouatianis adorare vnum et eūdem deū quem Cornelius adorat: q꜄ Chore ⁊ dathā et Abyron adorabant eūdem deum cum Moyſe ⁊ Aaron: tamen ſunt ꝑcuſſi ꝓpter ſchiſma qd̄ fecerunt: et thuribula eorum cōflata in ſignum perpetuū affixa ſunt altaribus. Secunda ibi: Q; vero.

f ¶ Rege ſuo. Scilʒ filio Salomonis. Et eſt hic arg. φ filij regum de iure debent eſſe reges. Argum. cōtra viij. q. j. moyſes. et. xciij. diſt. legimus.

Regū filij debēt eſſe reges.

ꝙ iidē qui^a tunc ſe a tribu Iuda et Beniamin ſciderant, et Hieroſolymis relictis in Samariam ſeceſſerāt, inter pſeudoprophetas ⁊ gētiles cōputarentur. Nam cum primū diſcipulos in miniſteriū ſalutis mitteret, mādauit ⁊ dixit. In viam gentium ne abieritis, et in ciuitatem Samaritanorū ne intraueritis. Et ad Iudeos prius mittens, gentiles ad huc preterire iubet. Addēdo autem ⁊ ciuitatem Samaritanorū debere omitti, vbi erant ſchiſmatici: oſtendit ſchiſmaticos gentilibus adequari^b. et poſt pauca. Q; vero eundem quem nos deum patrē, eundem filium, eundem ſpiritum ſanctum noſſe dicuntur: nec hoc adiuuare tales pōt. Nam etiam Chore, Dathā, ⁊ Abyron cū ſacerdote Aaron et Moyſe eundem deū nouerant, pari lege et religione viuentes: vnum ⁊ verum deum qui colēdus atqꝫ inuocandus fuerat, inuocabant: tamen qr loci ſui miniſterium trāſgreſſi ⁊ cōtra Aaron ſacerdotē, qui ſacerdotiū legitimum dignatione dei atqꝫ ordinatiōe perfecerat, ſacrificandi ſibi licentiam vendicauerunt: diuinit⁹ percuſſi, penas ſtatim pro illicitis conatibus penderūt: nec potuerunt rata eſſe ⁊ proficere ſacrificia irreligioſe ⁊ illicite, ⁊ contra ius diuine diſpoſitionis oblata. Thuribula qꝫ ipſa in quibus incenſum illicite fuerat oblatum (ne in vſum decetero eſſent ſacerdotibus: ſed potius indignationis ⁊ vltionis diuine memoriā corrigendi poſteris exhiberēt) iuſſu dñi ꝯflata atqꝫ in igne purgata, in laminas ductiles producūtur, ⁊ affiguntur altari, ſm qđ loquitur ſcriptura diuina. Memoriale^c (inquit) filijs Iſrael vt nō accedat qſqꝫ alienigena qui nō eſt ex ſemine Aaron, imponere incēſum ante deū, vt non ſit ſicut Chore. Et tamen illi ſchiſma^d non fecerant, nec foras egreſſi cōtra dñi ſacerdotes impudenter atqꝫ hoſtiliter rebellauerant: quod nunc hi eccleſiam ſcindentes, et cōtra pacē atqꝫ vnitatem Chriſti rebelles, cathedrā ſibi conſtituere, et primatum aſſumere, ⁊ baptizandi atqꝫ offerendi licētiā vendicare conātur. Item Leo. iiij. Vernoni duci Britannie.

¶ Nō eſt defendendus qui viuentis locum inuadit.

Non furē^e et latronem, qualē Gillandum eſſe ſentim⁹ in nannetica ſede: qui viuētis (qđ non licuit) locū nō timuit vſurpare: pro cuiuſcūqꝫ munerꝫ donis vltra debes defenſare.

Itē Euariſt⁹ papa omnibus epiſcopis.

¶ Nō licet epiſcopo eccleſiā ſuam dimittere.

Sicut vir nō dꝫ adulterare^f vxorem ſuam: ita nec ep̄s eccleſiam ſuam. i. vt illam dimittat ad quam fuit ſacratus, abſqꝫ ineuitabili neceſſitate, aut apoſtolica vel regulari mutatiōe, vt alteri ſe ambitus cauſa coniungat. Et ſicut vxori non licet dimittere virum ſuum vt alteri ſe (viuente eo) matrimonio ſociet, aut eum adulteret^g, licet fornicatus^h ſit vir eius: ſed iuxta apoſtolū aut viro ſuo debet recōciliari, aut manere inupta: ita eccleſie nō licet dimittere epiſcopū ſuū, aut ſe ab eo ſegregare, vt alterum viuēte eo accipiat: ſed aut ipſum habeat, aut innupta maneat. i. alterū ep̄m ſuo viuente non accipiat: ne aut fornicationis, aut adulterij crimē incurrat. Si vero adulterata^i fuerit. i. ſi ſe alteri iūxerit, aut ſup ſe alterū ep̄m

a ¶ Q; iidē qui. Arg. ꝙ idē eſt populus qui fuit ante mille annos. Ad ſic. xxj. diſtinc. habeo. ⁊ ff. de iud. ꝓponebaꝫ. Sed cōtra, iſti fuerūt ante tēp⁹ Chriſti vltra Caſpios montes tranſlati. Sed dic ꝙ adhuc multi ſequebātur eos in vitijs ſuis: vnde illi iidē dicebātur eſſe cum eis. j. q. j. cito.

b ¶ Adequari. xxiiij. q. j. nō afferam⁹. cōtra. vbi dicit ſchiſma eſſe grauius peccatū: ſed expone graui⁹, id eſt periculoſius. xxiij. q. iiij. nemo.

c ¶ Memoriale. hec que generāt materiā mali, iubentur publice exponi vt alijs terror incutiatur: vt hic, ⁊. xix. queſtione. iij. mādamus. quandoqꝫ iubentur deſtrui, ne refricēt facti memoriā. xv. queſtiōe. j. mulier. Io.

d ¶ Schiſma. ita magnū vt iſti nouatiani nouā fecerint eccleſiam.

Non furem. ¶ Caſus. Vernodux britānie, ꝓpter munera defēdebat Gillandū qui ſedem Nanneticā vſurpauerat viuēte prelato. vñ Leo monet ipſum ducē ne decetero gillandū defendat.

e ¶ Non furē. i. nō inuaſorē. furtū eñ non ꝯmittitur in re immobili: vt inſti. de vſuc. §. qđ autem.

Sicut. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte notaꝫ ſimilitudo inter matrimoniū ſpirituale, et carnale: qr ſicut vir non debet vxorem ſuam dimittere: ita nec ep̄us eccleſiam ſuā abſqꝫ ineuitabili neceſſitate, vel apoſtolica mutatione: et ſicut vxori nō licet dimittere virum, et adherere alij, licet fuerit fornicatus, ſed aut ei reconciliari, aut innupta remanere: ſic eccleſia ſuū nō dꝫ dimittere ep̄m: et ſi dimiſerit, aut ſibi reconcilietur: aut innupta permaneat. In ſcđa parte dicit ꝙ ep̄s dꝫ docere et amare eccleſiam ſuā, ⁊ econuerſo eccleſia ep̄m ſuum. Secūda pars incipit ibi: ep̄m vero.

f ¶ Adulterare. id eſt dimittere vt adultereꝫ cū alia.

g ¶ Adulteret. i. dimittat fornicantem.

h ¶ Fornicatus. Uxor poteſt dimittere virum ob fornicationē ſicut vir vxorem: quia non ad imparia iudicātur. xxxij. q. j. ſi qs vxorē. ſed non poteſt eū dimittere vt alij adhereat.

Fornicatio ſeparat coniuges.

i ¶ Adulterata. Ergo eccleſia pōt delinquere, ⁊ etiā vniuerſitas: ar. ff. de origi. iur. l. ij. §. illud. ⁊ eſt cōtra illud. ff. đ dolo. ſi ex dolo. vbi dicitur ꝙ municeps non poteſt facere dolum, ſupple đ facili. Sꝫ nunqđ pōt eccl'ia vel ciuitas excommunicari? dico ꝙ non: vt. xxiiij. q. iij. ſi habes. Sed maiores de eccleſia poſſūt excōicari: vt extra de ſimo. venies. ⁊. ff. de con. ⁊ demon. municipibus. ⁊. xliiij. di. commeſſationes. Dico enim ꝙ ſi eccle- vniuerſitas deliq̄re poteſt. Ad hoc facit qđ le. ⁊ no. ſ. ea. q. denicꝫ. ⁊ habes de hoc plures ꝯcor. ex̄ de iu. pa. qm̄ in quibuſdā. in glo. j. ꝟ. itē qđ ſi. ⁊c. ⁊ de ꝯſe. di. j. đ fabrica. Ar.

ſia vel ciuitas poſſet excõmunicari, ſequeretur abſurditas: nam omnib9 illis mortuis ꝛ alijs ſubſtitutis eſt eadẽ eccleſia: ergo adhuc eſſet excommunicata ſi priores canonici nõ petijſſent abſolutionem adhuc. de hoc notaui. xij. q. ij. epiſcopus qui. ij.

a ❡ Ut legatum dei. Epiſcopus dicitur legatus dei: ꝛ tamen eſt iudex ordinarius: vnde patet ꝙ legat9 pape eſt iudex ordinarius, vt procõſul.

❡ Ecce. ❡ Caſus. Cõcludit Gratia. ex ſupradictis ꝛ bene ſoluit dicens ꝙ propter egritudinem nõ debet ali9 epiſcopo ſubſtitui niſi ipſe infirmus ſingulariter hoc poſtularet: ꝛ tunc licite fieri poteſt, ſi hoc in ſcriptis poſtulauerit. Et hoc probatur per cap. ſ. e. ſcripſit. et ad hoc inducit exemplum de Aug. qui poſtulante Valerio ſenectute grauato fact9 eſt epĩs: vt in eo. cap. no. ſ. Sʒ in originali qđ ſequit, poſtea planum eſt.

b ❡ Sed illđ Gregorij. ſ. e. cap. ſcripſit.

c ❡ Si vero. hoc habet in originali vnde hoc extractum eſt.

d ❡ Petierit. Ergo nulli īfirmo dãdus eſt coadiutor niſi hoc petat. j. e. qualiter. ꝛ cap. q̃uis. ꝛ ca. ſcripſit. Argu. contra extra de eccle. edifi. ad audientiam.

adduxerit, aut eſſe fecerit, vel deſiderauerit: per acerrimam penitentiã, aut ſuo reconcilietur epiſcopo, aut innupta ꝑmaneat. ❡ Epiſcopum vero oportet opportune et importune atq3 ſine intermiſſione eccleſiã docere, eãq3 prudenter regere et amare, vt a vitijs ſe abſtineat, et ſalutem conſequi poſſit eternam: ꝛ illa cum tanta reuerentia eius doctrinam ſuſcipere debet: eũq3 amare et diligere vt legatũ[a] dei, et preconẽ veritatis. Ecce his authoritatibus patenter oſtenditur ꝙ epiſcopo viuẽte alius ſuperordinari non poteſt: nec etiam pro eius egritudine: ſed illud Gregorij[b] intelligẽdum eſt quando ille qui egrotat, alium ſibi ſubſtitui non rogat. Ceterũ quãdo aliquis vel ſenectute vel infirmitate grauatus, ſuſceptum officium miniſtrare nõ valet: ſi aliũ ſibi ſubſtitui petierit, rationabiliter fieri poteſt. Unde in eodẽ capitulo ſequitur. Si vero[c] idem Joannes fortaſſe ꝓ moleſtia ſua petierit[d] vt ab epĩ honore debeat vacare: eo petitionem ſcripto dãte ꝯcedendũ eſt: aliter id facere nõ valem9. Hinc etiã beatus Auguſtinus epõ ſuo nondum defuncto, ſed ſenectute grauato cathedram epiſcopalem ſuſcepit.

Unde i epiſtola Paulini ad Romanum legitur.

❡ Auguſtinus non tam ſucceſſit q̃ acceſſit.

Non aũt hoc tm̃ ſcripſimus gratulãdũ, ꝙ epiſcopatũ Auguſtinus accepit, ſed ꝙ hanc curam dei gratia meruerit aphricana eccleſia, vt ꝟba celeſtia Auguſtini ore perciperet, q̇ ad maiorẽ dñici muneris gratiam nouo[e] more prouectus ita conſecratus eſt, vt nõ ſuccederet[f] in cathedrã epiſcopo, ſed accederet[g]. Nam incolumi Valerio Hyponenſis eccleſie epõ coepĩs Auguſtinus eſt. Hoc idẽ ꝓbatur authoritate beati Gregorij qui Ariminẽſi epõ dolore capitis laborãti alterũ ſubrogauit: ita ſcribẽs in regiſtro ſuo. ca. cccxxxviij.

❡ Epõ grauato infirmitate alius ſubrogari poteſt.

Qualiter ordinati a nobis ſacerdotis corporis (qr id notũ eſt) impediẽte mo-

tero non poteſt iudicare, ad inſtar plurium iudicum vt. ij. qõ. vj. ſ. diffinitiua. ver. ſi plures. extra de of. dele. q̃uis. ꝛ. c. cũm. niſi aliṫ fuerit eis ꝯceſſum a papa: ſicut quandoq3 fuit in duobus legatis Alemanie: ſed tñ ex hoc poſſet oriri diſcordia: vt quez vn9 cõdẽnaret, aliṫ abſolueret. Item nunquid eodẽ modo poſſũt eſſe duo aplici? ar g. ꝙ nõ. ſ. e. factus. et dñs tantũ vnum cõſtituit. xxiiij. qõ. j. ita loquiṫ. ꝛ. c. quicũq3. quidã cõtra ꝙ diſpenſari nõ põt. xxv. q. j. ſunt quidam. ꝑterea quia vna eſt eccleſia catholica, et vnũ caput: et tamen plures īpatores fuiſſe legimus. xxj. di. nunc autẽ. ſed hoc nõ eſt ita, qr offenderetur illa regula, vnam ſanctam catholicã ꝛc. xxiij. diſt. qui epĩs. Item nũquid papa põt renũciare? Utiq3: nam Marcell9 renunciauit. xxj. diſ. nunc autẽ. ꝛ Clemẽs papa: ſed poſt Linũ ꝛ Cletũ iterũ recepit cathedram. viij. q. j. ſi petrus.

Aliq̃ dicit ꝙ tenet ſententia ꝓ reo vt i l. pdi. inter pares. ni ſi inca ſib9 dicit ſe gl. cũ. ex. ſtu. du obus. Archi.

Pape duo nõ poſſunt eſſe.

e ❡ Nouo more. Sed ꝯtra. in nulli9 ꝑſona eſt omittẽdum qđ ſtatutis generalib9 cõtineṫ. lxj. diſt. miramur. Sed illđ nõ fit ꝑpter vtilitatẽ perſone, ſʒ eccleſie.

Epiſcopi duo quãdoq3 pñt eſſe.

f ❡ Ut nõ ſuccederet. Sic ergo vterq3 inſolidum eſt epĩs. ſi. xxj. q. j. relatio. ꝛ vterq3 poteſt hominẽ per ſe ſoluere ꝛ ligare. ff. de admi. tut. ſi plures. ff. de exer. l. j. ſ. ſi plures. ꝛ. ff. de offi. procon. l. j. Sed nunquid quẽ vn9 ligat, poteſt alter abſoluere? ꝛ videtur ꝙ non, quia pares ſunt: vnde videtur ꝙ ſententia ꝓ reo teneat. ff. de re iu. inter pares. Item ſi ſimul ferant contrarias ſententias, cuius ſententia tenebit? Uidetur ꝙ mutuo ſe impediant. ff. de vſufruc. quotiẽs. ꝛ hec forte vera ſunt vbi ſimul adminiſtrant. † ſed hic forte Ualerius ceſſit adminiſtrationẽ Auguſtino: qr facilius expeditur adminiſtratio per vnũ q̃ per plures. ff. de admi. tu. l. iij. ſ. vlt. Uel dic ꝙ licʒ vterq3 habeat dominiũ ꝛ iuriſdictionem inſolidum: tamen vnus ſine al-

Non autẽ. ❡ Caſus. Paulus ſignificauit Romano ꝙ Ualerio epõ Hypoñ. eccleſie viuo ꝛ incolumi poſtulãte coepĩs fact9 eſt ei Aug. de cui9 ꝓmotione ꝛ electione nõ ſolũ letat9 eſt, ſʒ etiã letaṫ ꝙ Aphricana eccleſia talem meruit habere paſtorem.

g ❡ Accederet. videtur tamen ꝙ Auguſtinus in adminiſtratione fuit minor. † xl. diſti. ante oia. in fi, qr vt diceṫ, in caſu neceſſitatis erit vnus epiſcopus vicarius alterius, ne ſit ibi monſtrũ habẽs duo capita. extra de offi. iud. ordi. quoniam in pleriſq3.

† hoc aſſerit ue dicebat L. dicens, qr ipſi Auguſtino dat9 eſt locus a valerio

❡ Hoc idem. ❡ Caſus. Supra in ſ. ecce. in. c. nõ autẽ. dictum eſt ꝙ viuo epiſcopo poſtulanti poteſt ali9 ſubſtitui. Nũc vero ꝓbat idẽ authoritate Greg. qui Ariminẽ. epõ rogante aliũ ſibi ſubſtituit.

Qualiter. ❡ Caſus. Ariminenſis epĩs moleſtia capitis oppreſſus, Romam iuit vt ibi liberaretur: quẽ cũ Grego. ad preces Ariminenſiũ hortareṫ vt ſi ſe melioratũ ſentiret, ad eccleſiã ſuã reuertereṫ: ipſe ſupplicauit vt quadriennio expectareṫ, ꝛ date ſunt ei induciẽ quadriẽnij: ſʒ elapſo quadriẽnio cũ non conualeſceret: ꝛ Greg. ad ꝑces clericoꝝ ꝛ ciuiũ ipm̃ inſtanti9 hor-

leſtia, ariminenſis eccleſia paſtorali hacten⁹ ac ſacerdotali ſit regimine deſtituta, dudū fraternitas veſtra cognouit: quem dudum habitatorū loci illius precibus permoti ſepius hortati ſum⁹ vt ſi de eadem capitis qua tenebaꝶ moleſtia melioratum ſe eſſe ſentiret, ad ſuam auxiliāte deo reuerteretur eccleſiā: qui datis inducijs in hoc quadriennio[a] expectatur. quē dum cleri vel ciuium huc venientium noſq; precibus vrgentiū inſtantius hortaremur vt ſi valeret, cū eis auxiliante deo remearet: datis[b] ſcriptis ſupplicatione nos petijt vt quia ad eiuſdem eccleſie regimen vel ſuſceptū officium pro eadem qua detinebaꝶ moleſtia aſſurgere nullaten⁹ poſſet, eccleſie ipſi epiſcopum ordinare deberem⁹. Unde quia cunctarum eccleſiarum iniuncta cura ſolicitudinis nos conſtringit: ne diutius gregi fideliū deſit paſtoralis cuſtodia, illorum precibus, et huius ex ſui impoſſibilitate renunciatione compulſi[c]: viſum eſt nobis eidē Ariminēſi eccleſie debere epiſcopum ordinari: et datis ex more preceptis, clerum plebemq; eiuſdem eccleſie non deſtitimus admonere quaten⁹ ad eligendum ſibi antiſtitem cōcordi prouiſione concurrant. Hortamur ergo vt fraternitas veſtra eum quem vno cōſenſu omnes elegerint: ſicut et ipſi a nobis popoſciſſe noſcuntur: ad ſe faciat euocari: quem cauta ex omnib⁹ examinatione diſcutite: et ſi in eo q̄ in textu heptateuchi[d] continentur minime domio opitulāte fuerint reperta, atq; fideliū perſonarum relatione eius quoq; vita vob̄ placuerit: ad nos eum cum decreti[e] veſtri pagina, additaq; teſtificatiōis epiſtola deſtinate: quatenus eiuſdem a nobis eccleſie domino diſponente cōſecretur antiſtes.

Item ex eodem ca. ccxliij. ad Eleutherium epiſcopum.

De eadem.

Quanuis ſit triſte[f] nobis valde quod loquimur: atq; fraterna nos compaſſio potius arguat, q̄ aliquid de auditis definire permittat: ſuſcepti tamen ſolicitudo regiminis cor noſtrum inſtanti pulſat aculeo, magna nos eccleſijs cura proſpicere: ne qua earum poſſit vtilitas deperire. Peruenit igitur ad nos quibuſdam referentibus quendam epiſcopū ita paſſionem capitis incurriſſe, vt qđ mente alienata agere ſoleat, gemitus et fletus audire ſit. ne ergo lāguēte paſtore grex (quod abſit) īſidiatoris laniādus dentibus exponatur: vel eccleſie ipſius vtilitates depereant: cauta nos neceſſe eſt ꝓuiſione tractare: et ideo quia viuentem epiſcopum ab officio ſuo neceſſitas īfirmitatis non crimen abducit: alium loco eius (niſi recurrēte eo) nulla ſinit ratio ordinari. ſed ſi interualla egritudinis habere eſt ſolit⁹: ipſe data petitiōe nō ſe vlterius ad hoc miniſteriū ſubuertente infirmitate poſſe fateatur[g] aſſurgere: et aliū loco ſuo expetat ordinādū: quo facto omnium ſolenniter electione alter qui dignus fuerit epiſcop⁹ ordinetur: ſic tamen vt quouſq; eundē epiſcopum i hoc ſeculo vita tenuerit: ſumptus ei debiti de eadem eccleſia miniſtrenꝶ[h]. Enimuero ſi nullo tēpore ad ſane mētis redit officiū: perſona fidelis ac

tabatur vt rediret, renūcians ſupplicauit pape quatenus ibi aliū ordinaret. Scripſit ergo Grego. viſitatoribus illius eccleſie totā ſeriē rei geſte et ſic admonuit clerū et populū vt dignum eligerent: et precepit eis vt illū examinēt quē omnes elegerit: ſicut etiam ipſi poſtulauerūt: et ſi inuenerint eū dignū/ mittant eū Romā cū decreto electionis ad ordinē ſuſcipiē dū. et ibi incipit cōſtructio: Dudū veſtra fraternitas cognouit q̄liter Ariminenſis eccleſia paſtorali hacten⁹ ac ſacerdotali ſit regimine deſtituta/ impediēte moleſtia corporis ſacerdotis. i. epi ordinati a nobis.

a Quadriēnio. Quadrienniū eñ datur vt poſſit abeſſe cauſa curationis: ſed annus datur ei tantū ad experiendū ſi poſſit celebrare. đ. xxxiij. diſt. cōiter. vel etiam. xxx. dies: vt. ĵ. q. ij. ca. vltimo. potius debuiſſet iſte ep̄s fugiſſe Romā pro ſanitate recuperanda: ſicut cōmunis filli⁹: vt. xxiij. diſt. cōis. et eſt hic argu. ꝙ Rome ē ſanū morari. Jo.

b Datis. Ergo in ſcriptis faciēda eſt renūciatio: al's nō tenet. đ. e. q. §. ecce. Joā. qđ falſū eſt, cū etiā ſolo facto pōt aliq̄s renūciare: vt ex̄ de ap. ſolicitudinē. et ex̄ de his q̄ fi. a maio. par. ca. ex ore. et ēt ſolis verbis: vt. C. de pac. poſtq̄. B.

c Cōpulſi. Abſolute ponitur ille nominatiu⁹: et nō habet verbum.

d Heptateuchi. Heptateuchū ab hepta dr, qđ eſt ſepte: et teuchos, qđ eſt volumē. vnde heptateuchū. i. volumē ſeptē librorū. đ. di. xlix. h̄ etei. ſūt qnq; libri Moyſi, et liber Joſue, et liber Judicū: qui ibi continentur.

e Decreti. in q̄bus teſteꝶ de examinatione et vita electi. lxj. diſt. catinēſis. et ca. ep̄m.

Quanuis ſit triſte. Caſus. Quidam ep̄s tantā paſſionē capitis icurrit/ ꝙ factus erat mētis alienate Ne ḡ grex illius eccleſie lederet, ſcripſit Greg. Eleutherio ep̄o, et dicit ꝙ ex quo infirmitas eſt in cā/ et nō crimen: nō poteſt ibi ali⁹ ep̄s ſuperordiari, niſi eo ſponte renūciāte. et mandat ei vt vadat illuc: et ſi habeat lucida interualla, moneat eum vt renunciet. et ſi renūciauerit, alius loco ei⁹ ſubſtituatur: ita tñ, vt ep̄o donec vixerit debiti ſumpt⁹ ex eadē eccl'ia miſtrēꝶ. Si ꝟo ad ſanā mentē nō redierit, eligaꝶ ibi ali⁹: et cōmittaꝶ ei ois cura eccl'ie: ſ; nō ꝯſecreꝶ eo viuente: ſed eo mortuo.

f Triſte. Data petitione tp̄e infirmitat; nō tp̄e furoris: nā tūc nō teneret renūciatio. xvij. q. ij. Gonſaldus.

g Fateaꝶ. Iſte eq̄tate ſuadēte, lꝫ ius deficiat, cogiꝶ renūciare: † cū alijs i hoc ꝓſit, et ſibi nō noceat: ar. ff. đ aq̄ plu. arcē. l. ſūma. §. idē Uar⁹. et ff. loca. ſi q̄s domū

h Miniſtrenꝶ. Sꝫ ꝓ crimine remoto nō miniſtrātur ſumpt⁹: q: male meriti publica debēt egeſtate laborare: vt. ff. depoſiti/ bona fides.

† cōtra vt dicā. ĵ. ea. §. ecce qđ in ꝟbo, ſenectute.

Male meriti debent egere.

probabilis vite eſt eligēda[a],q̄ ad regimē ecclie idonea poſſit exiſtere:atq; de aiaꝝ vtilitate cogitare:iquietos ſub diſcipline vinculo conſtringere: eccliaſticaꝝ rerū curā gerere et maturū atq; efficacem ſe in oībus exhibere:qui etiaȝ epo qui nūc egrotat, ſupſtes loco eius debeat conſecrari. Ne autem huiuſcemodi paſſionibus ſacerdotibus ſubito occupatis,ceptum officiū inexpletum remaneat:inſtitutum eſt vt ſacerdos ſiue pſallens ſiue ſacrificans alios ſecū habeat: qui ſi huiuſmodi caſus iteruenīat, ichoata miniſteria perficere valeant.

Unde in Toleta.concil.xj.

C Quiſq; ſacrificās ſacerdotem ſibi vicinū habeat:qui cepta ſacramēta expleat ſi ei aliq̄ua neceſſitas ingruerit.

Illud diuini oracli mēte ſinguli precauentes quo ſcribiꝫ:Ue ſoli:q2 cū ceciderit nō habet ſubleuantē ſe. ſummopere nobis verendum eſt et cauendum ne horis illis atq; tpibus in quib⁹ dño pſallitur vel ſacrificatur, vnicuiq; diuinis ſingulariter officijs inſiſtenti,pernitioſa paſſio vel corporis quelibet inualitudo occurrat: que aut corpus ſubito obrui faciat,aut mentem alienatione vel terrore confundat. Hmōi ergo caſibus precauentes,neceſſarium duximus inſtituere vt vbi tpis ꝛ loci ſiue cleri copia ſuffragatur, habeat quiſquis illic canens deo atq; ſacrificās poſt ſe vicini ſolaminis adiutorē[b]: vt ſi aliquo caſu ille qui impleturus officia accedit turbat⁹ fuerit, vel ad terram eliſus[c]:a tergo ſemp̄ habeat qui ei⁹ vicem exequaꝫ intrepidus. Sȝ ſi hoc ſacrificanti frequenter acciderit,tunc omnimode ab oblatione prohibeatur.

Item ex concl. Toleta.vij.

C Si ſacerdos neceſſitate p̄occupatus fuerit:cepta ſacra per alium expleantur.

Nihil cōtra ordinis ſtatutū temeritatis auſu preſumaꝫ: neq; illa q̄ ſumma veneratione cenſenꝫ, vlla preſumptione ſoluātur[d]: cum ad hoc tantum iuſſa fieri ſunt, vt nō interrupta noſcanꝫ:ne languoris prouentu robore ſalutis natura priuetur. Nō ergo ſolum fragilitati conſuliꝫ humane, ſed etiā ſacris miniſterioꝝ dei ꝓuidetur ſolicitudine. Cenſuimus igiꝫ cōuenire debere, vt cum a ſacerdotib⁹ miſſarum tpe ſacra myſteria conſecranꝫ, ſi egritudinis accidat cuiuſlibet euentus quo ceptum nequeat conſecrationis explere myſteriū: ſit liberum epo vel preſbytero[e] alteri conſecrationem exequi cepti officij.nō em̄ aliud ad ſupplemētum initiatis myſterijs

a Eligenda. Arg.cōtra.ſ.diſtin.lxxix.ſi quis papa. ꝛ ex̄ de pac.accepim⁹.ꝛ ex̄ de ꝯceſ.preben.ꝛ eccl.nō va. nulla.ſed oīa illa ꝯtinent ius cōe. Uel dic q̄ ille fuit electus ſub tali cōditione/niſi ſupſtes cōualuerit:ꝛ tūc eo conualeſcēte irritat electio:eo mortuo/deinde cōfirmatur:arg.ſ.e.paſtoralis.lxj.diſt.ſtudij.ex̄ de elec.cum terra.lxxxv.di.florentinū.ꝛ eſt ſi.C.de cur.fu.cū alijs. Quidam dicūt q̄ modo tanq̄ adminiſtrator eligiꝫ: ſȝ eo mortuo i epm.

C Ne aūt. Hec ē ſcd̄a pars.q.i qua dr̄ q̄ vbi fuerit copia ſacerdotū, ſēper debēt eſſe duo ita vt ſi vn⁹ cecide rit, alius ieiunus incipiat vbi alter dimiſit/et finiat. Jo.de fan.

C Caſus. Supra in ca.Quis facta ē mentio de mentis alienatione. Sȝ q2 hec alienatio in officio ſepe contingit, ideo cōſtitutū eſt vt vnuſquiſq; preſbyter alios ſecū habeat q̄ miniſteria inchoata ꝑficere valeant.

Illud diuini. Caſ⁹. Conſtitutū fuit in concilio Toletano vt vbi loci vel temporis vel cleri copia ſuffragatur/quilibet ſacerdos habeat coadiutorem ſecū:qui ſi dū officium celebraꝫ/caſus inopinat⁹ euenerit qui corp⁹ obrui faciat, mētem alienet,vel terrore cōfundat:ei⁹ vices exequaꝫ. Copia tpis.i.opportunitas. Nam ſi guerra eſſet, non poſſet vel nō auderet alium ſecum habere. Loci,vt ſi locus ſit diues. Cleri,quia forte eſt ibi copia clericorum.

b Adiutorē.ſ.xxj.q.ij.ſicut.cōtra.Sed dicas talem coadiutorem vel ſociū/nō prelatū.vel loquitur de eccleſijs conuētualibus/vel quādo ſufficiunt facultates.ſic xciij.diſtin.diaconi.ij. ꝛ de ꝯſecra.diſt.j.ca.hoc quoq;. et ca.epiſcopus deo.

c Eliſus. Per hoc dicunt quidam loqui de infirmo: quod falſum eſt:quia infirmus niſi conualuerit non celebrabit.ſ.ea.q.ō.ij.in literis.

Nihil cōtra. Caſus. Hoc ca.diuidiꝫ in duas partes. In prima parte dr̄ q̄ ſolennia miſſarū ex quo ſunt incepta/inexpleta remanere non debēt,ſed perfici per eum qui incepit:vel per alium ſcȝ epm vel ſacerdotem ſi caſus inopinatus contingat: que congruo ordie ꝑfici debēt. Nihil em̄ intereſt an per eū, an per alium cōpleātur. Nam cū oēs vnū corpus ſimus in fide xp̄i,nihil ꝯtrarium format.i.inducit diuerſitas ꝑſonarū. In ſecūda parte dr̄ q̄ nullus cantet miſſam niſi ieiunus, et q̄ nullus niſi ꝓpter impedimentū dimittat officiū imperfectum: et qui cōtra preſumpſerit/excōmunicetur. Secūda ibi: Nullus poſt cibum.

d Soluantur. id eſt ne inexpleta remaneant.

e Uel preſbytero. Preſbyter ergo p̄t ſupplere miſſam ab epo inchoatam:argu.hic.et xxv.diſti.ca.j.vbi diciꝫ q̄ archip̄br̄ ſupplet defectum abſentis epi in cātando. Sed cōtra ſ.de cōſe.diſt.ij.c.vlti. Sed dic q̄ nouā miſſam non poteſt incipere: ſȝ priorem poſſet cōſūmare. Incipiat ergo vnus vbi ali⁹ deſtitit, niſi ſit oratio dñica cepta: tunc eam alter re incipiat. Similiter vbi deficit in ſecreta: alter eā i p̄ncipio incipiat. Idē dic i baptiſmo: vt alter d̄ nouo id reincipiat: quia hec ſunt ſacramenta vnitatis. De ordinatione idem credo.xxiij.diſt.quorūdā. Similiter iudex incipiet vbi alter terminauit.ff.de iudic.edictum. Sed nunq̄d pranſus poteſt ſupplere id quod alter inchoauit?non. Item vſq; ad nonam tātum fit hec ſuppletio. Sed matutinis ꝛ veſpis nō expletis vſq; ad q̄d tempus poſſit fieri ſuppletio/dubitaꝫ. Sed dic q̄ quādocūq; expleri poſſunt ab alio. De ſacerdote quid dices qui dum venit ad conſecrationem/memor eſt mor=

ij.ps.

Eccl's iiij.c.

Miſſa p vnū inchoata, an poſſit p alterū terminari.

Non obſt. q̄ ibi loq̄ cum cepta fuit miſſa ab epo nec iminet neceſſitas. ar.

talis peccati? Dico ꝙ perficere debet, lꝫ peccet cōficiendo. extra de celebra. miſſa. de homine. Item eſt hic argu. ꝙ duo imperfecta faciūt vnū perfectū. ſic. iiij. q. iij. item in criminali. §. ſepe. de peni. diſti. j. tres ſunt. C. de dona. ſancimus. in fine. xvj. q. iij. §. poteſt. Arg. contra xxiij. diſtin. quorū dam. et. C. qui nu. tute. l. j. plicitatem datur coadiutor: quod ꝓbatur per duo capitula. Jo. de fan.

Impfecta duo faciunt vnū pfectū.

¶ Caſus. Supra in cap. ſcripſit. et ca. ꝗnis. dictum eſt ꝙ infirmitate grauato, niſi voluerit, alius ſubrogari non debet: ſed ei coadiutor dabitur. ſimiliter ſenectute grauato dabitur coadiutor. et hoc probatur per ſequens ca.

a ¶ Compleant. Arg. nihil credas actum ⁊c̄. ſi. xxxviij. diſ. que ipſis. xxiij. diſtin. quorū dam. Item ex eo ꝙ dicit ordine, eſt arg. ꝙ ordo turbatus irritat factuꝫ: vt. lxj. diſtin. miramur. ⁊. lxviij. diſt. ſicut. quod verum eſt de ordine ꝗ eſt de ſubſtantia rei.

Tex. eſt pro hoc. l. j. cū ſyl. leianū. C. ad ſyll. et l. j. ff. de in ius vocan.

b ¶ Minimum. Pranſo nō licet celebrare miſſam: vt hic, ⁊ de ꝯſe. diſtin. ij. liquido. nec baptizare: nec ſignare. de cōſe. diſtinc. v. vt ieiuni. ⁊ ca. ſequen. ſed eſt forte abrogatū id qđ eſt. j. de cōſecr. diſti. j. ſacramēta. vbi dicitur ꝙ in cena domini prāſus poteſt celebrare. ⁊ intellige ſi eodem die pranſus eſt: vt dies a media nocte incipiat: et etiā ſi ante mediū noctis comederet, et adhuc ſētiret eructationes: q2 nondum eſt cibus digeſt⁹: et ꝗdiu ſentiet cibum, abſtinebit. j. de cōſecra. diſtinct. ij. tribus. medicinā forte poteſt ſumere: quia illa non connumeratur inter alimēta: vt. ff. de penu lega. l. non omne. quod non credo: ſed nec aquā calidam poteſt ſumere: vt extra de celebratiōe miſſa. ex parte.

Celebrare pranſo non lꝫ.

Qđ no. lxx. v. diſti. quod a pſb⁹. i glo. ꝗđ ſ.

Celebrare nullus dꝫ ante digeſtionem.

¶ Terce. v. Hec eſt tertia pars huius queſtionis in qua dicitur ꝙ propter ſenectutē vel ſim-

cōuenit, ꝗꝫ vt aut incipientis aut ſubſequentis bñdictione ſint cōpleta ſacerdotis: q2 nec pfecta videri poſſunt niſi pfectionis ordine cōpleantur[a]. Cum eñ ſimus oēs vnum in Chriſto, nihil contrariū pſonaruꝫ diuerſitas format: vbi efficaciā ꝓſperitatis vnitas ſi dei repreſentat. Qđ etiā conſultum cuncti ordinis clerici indiuiduū ſibi eſſe non ambigant: ſed (vt p̄miſſum eſt) precedentib⁹ libenter alij pro cōplemento ſuccedant. non tamen qđ nature lāguoris cauſa conſulitur: in preſumptionis perniciem conuertatur.

¶ Nullus poſt cibuꝫ potūq; quēlibet minimū[b] ſumptum miſſas facere preſumat. nullus abſq; ꝯuentu patētis moleſtie miniſter vł ſacerdos cū ceperit, impfecta officia preſumat omnino relinquere. Si quis autē temerarie hoc preſumpſerit, excommunicationis ſententiam ſuſtinebit.

Ecce ꝙ epo petēte precibus etiā ppłi infirmitate grauato alius poſſit ſubrogari, patenter monſtrat. ſenectute autē grauato nō ſucceſſor, ſed coadiutor dari debet: qui ei decedenti in locū regiminis ſuccedat. Sic Auguſtinus dicitur acceſſiſſe nō ſucceſſiſſe hyponenſium epiſcopo.

Hinc etiam zacharias papa ſcribit Bonifacio Maguntino archiepiſcopo.

¶ Senectute grauato coadiutor eſt dandus: qui morienti ſuccedat.

Petiſti vt cū nr̄o cōſulto ꝑ ſuperuenīete tibi ſenectute atq; corporis imbecillitate, ſi poteris inuenire, aliū in eadē ſede ī qua prees, pro tua perſona debeas collocare: nos xp̄o adiutore deo cōſiliuꝫ prebem⁹ tue ſanctitati, vt pro ſalute aīarū rationabiliuꝫ fautore xp̄o ſedem quam obtines Maguntine eccleſie nequaꝗ relinquas. Sin vero dñs dederit iuxta petitioneꝫ tuā hoīem pfectuꝫ, qui poſſit ſolicitudinē habere et curam pro ſalute aīarū: ꝑ tui perſona ordinabis illū epm: eritq; in euāgelio tibi credito et miniſterio Chriſti dei portando in oī loco requirēs ⁊ cōfortās eccleſiā dei. Item ſi eundem diuina voluerit clementia tui poſt diem trāſitus ſupereſſe: ſi eum aptum cognoueris, et in tua voluntate fuerit definitum: ea hora qua te de preſenti ſeculo migraturum cognoueris, preſentibus[c] cunctis tibi ſucceſſorem deſigna: vt huc veniat ordinandus. Hoc nulli ꝯcedi alij patimur quod tibi charitate cogente largiri cenſuimus. Idez. De eo aūt quem tibi ſucceſſorem cōſtituere dixiſti, vt te viuente in tuo loco eligatur epiſcopus, hoc nulla ratione concedi patimur: q2 contra oēm eccleſiaſticā regulam vel ſtatuta patrū eſſe monſtratur: ſed volumus vt miniſtret[d] tibi et ſit in euangelio xp̄i adiutor. Nimis eñ reprehenſibile eſſe manifeſtū eſt vt te viuēte tibi aliū ſubſtituamus: ſed hoc cōmonemus vt orare nō ceſſes, vt tibi deus illū ſucceſſorē cōcedat qui ei poſſit eſſe placabilis: ⁊ populum irreprehenſibiliter regere valeat.

Item Pelagius papa clero Narnienſi.

Petiſti vt cū. ¶ Caſ. Iſte archiepus tria petijt a papa, ſcilꝫ ꝙ ſibi coadiutorē adiungeret, et ꝙ eligeret ſibi ſucceſſorem, et ꝙ ordinaret eum epiſcopū in eadem eccleſia: vt ſic eſſet ſibi coepiſcopus in eadē eccleſia. Primum ſibi concedit: quia de iure non potuit denegare, cū eſſet ſenectute grauatus. Secūdum licet eſſet cōtra ius eccleſie, cōcedit tamen ei ſpeciali priuilegio: ſcilꝫ vt in articulo mortꝭ eligat eum ſibi ſucceſſorem. Tertiuꝫ autē qđ ſimiliter erat contra ius cōmune, ei ex toto denegat: ſcꝫ vt ipſo viuente in eccleſia debeat ipſum ordiare epiſcopū. Ordinabis, id eſt facies et cōſtitues illum epiſcopū, id eſt ſuperintendentem his quib⁹ coadiutor debet intendere. ſm Ben.

c ¶ Preſentibus. viij. q. j. ca. ij. contra. ſed iſtud eſt diſpenſatio. Et habes hic ꝙ licꝫ papa det aliquibus poteſtatem eligendi prelatū: tamen aliorum cōſenſus eſt requirendus. ſic. xxj. diſti. in nouo. viij. q. j. licet. et ff. de ritu nuptia. generali.

Certe id qđ ſequit ex tex. nō hꝫ: cūꝫ dt iñ pſētib⁹ cunctis ⁊c̄. ⁊ nihil dt d ꝯſenſu, vel ſic cōtinebat in forma gratie.

d ¶ Miniſtret, et ita iſte epiſcopus erit vicarius huius archiepiſcopi: vt extra de offi. iu. Archi.

di.ordi.quoniam in pleriſqȝ.
Q Uia frater. ¶ Caſus. Joan.eps Narnieñ.eccleſie adeo ſimplex erat/ꝙ res eccleſie miniſtrare neſciebat. vnde petit a Pelagio quẽdam preſbyterum nomine Conſtitutũ in adiutorem. precepit ergo Pelagius clero illi⁹ eccleſie quaten⁹ pricipalit Joanni epiſcopo, ſecundario ꝓ illi Conſtituto obedientiã p̄beãt cõpetentem: ita vt in nullo ei⁹ diſpoſitionibus contradicant: ⁊ eis cõſueta ſtipendia miniſtrẽtur. Et ſuſpenditur conſtructio vſqȝ ibi: Conſtituti preſbyteri.

licentia poſſit dimittere eccleſiã ſuã ⁊ trãſire ad aliam: et ſi fecerit/reuocabitur. Hoc intelligo in epiſcopo ⁊ ſupra. in alijs autẽ credo ꝙ poſſint renunciare ſi volũt.ẽ. e.c̃ꝫ periculoſum. ex̃ de ſer. nõ ordi. eo libentius. al's videntur ſerui. quod falſum eſt. Joan. de fan.

¶ Non ſucceſſor ſed coadiutor viuenti epiſcopo datur.

Q Uia frater ⁊ coep̃s noſter Joannes eccl'iaſtice vtilitatis ſtudio ſuadẽte, ⁊ nature ſue ſimplicitate[a] laudabili cõſideratione tractata ob hoc ꝙ ſe in gerenda patrimonij gubernãdi cura, vel in diſciplina eccleſiaſtica conſeruanda minime fatet̃ idoneũ: Cõſtituti[b] pbr̃i ad hec explẽda ſibi expoſcit adhiberi pſonã: vt ea que ſunt neceſſaria, cõpetenti eo diſponente ſolicitudine nihil indecens fieri vel inutile pmittatur. Ideoqȝ preſenti vobis iuſſione precipimus vt ſeruata primo[c] loco epo memorato reuerentia quã vos cõuenit inculpabiliter exhibere in omnibus que ad diuini cultus obſequium pertinent, vel que eccleſiaſtice vtilitatis pagere cura ſuaſerit: prebeatis obedientiam[d] Cõſtituto cõpetẽtem: in nullo diſpoſitionibus eius ſpiritu contumaci reſultantes: immo competenti vigilantie veſtre ſtudio que pro eccleſiaſtica vtilitate gerẽda ille Cõſtitutus monuerit adimplẽtes: vt his ita diſpoſitis, ⁊ conſueta vobis ſtipendia miniſtrentur, et quecũqȝ in p̃fate eccleſie patrimonio vel de reb⁹ ad eam pertinẽtibus repetẽdis[e] ſunt neceſſaria, cõpleantur.

I llud vero Cypriani[f] de hereticis intelligendum eſt, qui catholicoꝝ eccleſias ſibi vſurpare contendunt.

I llud vero Euariſti[g] pape tunc intelligendum eſt quando nec ieuitabilis neceſſitas, pſecutoꝝ videlȝ, nec apoſtolica aut regularis mutatio, ſȝ ambitio ſola ep̃m de eccleſia ad eccleſiam tranſire cogit.

¶ Unde cum in principio ſui capituli diceret: Epiſcop⁹ nõ debet dimittere eccleſiã ſuã: ſubſequenter adiunxit: abſqȝ ineuitabili neceſſitate, aut apoſtolica vel regulari mutatione: et alteri ſe ambitus cauſa coniungere.

A mbitionis[h] em̃ cauſa quicũqȝ eccleſie ſue mediocritate deſpecta ad maiorem eccleſiam tranſire voluerit: debet reuocari ad propriam.† Qꝫ ſi redire contempſerit, careat aliena et propria.

U t in Niceno cõcilio legit̃.

a ¶ Simplicitate. ſ. diſtinc. xxxix. Petrus. ↄtra. ſed illud de ordinando. tamen iſte affectare nõ debuit id in quo ſcinit aut ſcire potuit infirmitatem ſuam aliũ damnoſam. ff. ad legem aquil. idem iuris. in fine.
b ¶ Conſtituti. Propriũ nomen.
c ¶ Primo. ſ. diſtin. viij. que contra. Uel al'r, huic obediunt in ſpiritualibus: coadiutori in temporalibus. viij. q̃one. j. ſi Petrus.
d ¶ Obedientiã. Arg. ꝙ ſi eps precipit alicui pro vtilitate eccl'ie ire romam: ꝙ illd teneatur facere xvj. q. j. Uos autem.†

¶ Caſus. Dicit Gratia. ꝙ ſi quis tranſit cauſa ambitionis ad aliam eccleſiã: debet reuocari ad ſuam eccleſiam. ⁊ ſi redire contemnit, aliena carebit ⁊ ppria, et ad hoc inducit ſequentia ca.
h ¶ Ambitionis. Adhuc enumerat Grat. cauſas propter quas fiũt mutationes: et quare cleric⁹ amittit eccleſiam ſuã. Sũt autẽ quinqȝ cauſe mutationum: ſcilȝ cauſa leuitat̃, cupiditatis, neceſſitatis,† vtilitatis, ⁊ humilitatis. Cũ cauſa neceſſitatis tranſit/neceſſitate ceſſante recuperat eccleſiam: vt. j. ea. paſtoralis. Cũ cauſa cupiditatis tranſit, tũc vtraqȝ caret: vt. j. e. c. eos. ⁊ ca. ſi q̃s eps. ſed tamẽ eccleſia põt eũ repetere vt. j. e. cap. j. ⁊ cogit̃ tunc redire: vt. j. ea. ſi q̃ ꝓo. In cauſa leuitat̃ eſt vis aliquãta. h. dicit ꝙ idem ſit in cã leuitatis qd in cã ambitionis/ꝙ ſcȝ ſine admonitione põt priuari ſi ex cã leuitatis adheſerit alij: niſi prior eccl'ia velit eũ repetere. ſi aũt nõ adheſerit aliJ: aut eccl'ia hȝ eũ pro derelicto, aut nõ. ſi hȝ: puta ſi contrahat matrimoniũ, vel ſit miles: tũc põt priuari. Item ſm̃ h. ſi defuerit p tres ſeptimanas vel duos menſes, et ſine iuſta cã ⁊ abſqȝ licẽtia prelati eſt in ſtudio vel in peregrinatione. In his oibus ſine admonitione põt puari/vt dicit. honeſtũ tñ eſt vt admoneat̃: vt. j. e. ſi quis pbr̃. ⁊ cap. ſi quis in clero. ⁊ ex̃ de coha. cle. ⁊ mu. ca. ſi quiſq̃. verius credo ꝙ ſemp primo admonendus eſt. vt ex̃ de appel. puenit. ij. Et ter admonendus eſt: vt ex̃ de ſen. exco. in audientia. Item arg. ad hoc. j. e. peruenit. ex̃ de cle. non reſi. ex pte. ⁊ ex̃ eo. ex tue. Nec em̃ de facili credẽdũ eſt aliquem habere eccleſiã ſuã pro derelicto. ex̃ de renũ. ſup hoc. nec em̃ ex ſola abſentia preſumit̃ habere eccleſiam pro derelicto, cum põt quis ex iuſta cauſa abeſſe: vt ex̃ vt lite nõ cõteſt. qm̃ frequenter. ſi aũt nõ inuenit̃: fiat prout dicitur in illa decre, ex tue. De vtilitate prȝ:

e ¶ Repetendis. Ergo qui adminiſtrat res eccleſie/poteſt agere ⁊ cõueniri: vt extra de reſcrip. edoceri.
¶ Illud ¶ Caſus. Supra in ca. q̃uis. ⁊ ca. qualiter. dictum eſt ꝙ epo viuenti alter poteſt ſubſtitui. Sed quia duo ca. ſuperius poſita videbantur contraria, ſcilȝ ca. factus eſt. ⁊ ca. ſicut vir. in quibus videbatur dicere ꝙ non poſſet fieri ſubſtitutio: ideo Gratianus ea exponit, et dicit ꝙ illud capi. factus. intelligitur de hereticis, id eſt ſchiſmaticis qui eccleſias vſurpant. ſed illud ca. ſicut vir. intelligitur de illo qui cauſa ambitionis ſuam vult eccleſiam deſerere, et non cauſa religionis vel regularis mutationis: qd probat per literam eiuſdẽ cap. quam Gratianus de illo ca. ſubtraxit.
f ¶ Illud vero Cypriani. Supra ea, factus, et capi. Nouatianus.
g ¶ Euariſti. ſ. e. ſicut vir.
¶ Ambitionis. ¶ Hec eſt quarta pars huius queſtionis/in qua probat per. xv. authoritates ꝙ nullus ſine

† Arg. xxiij. q. j. c. vlt. ſ. pn. vbi de hoc.

Clericus eccleſiã mutat quinqȝ cauſis.

† Qñ cũ ppt pſecutionem recedit Las.

iiij. ps.

† Arg. p hoc text. l. itẽ cop. ꝯ. ſi de curioſi ff. qd cuiuſqȝ vni.

qr cauſa vtilitatis tranſire pōt ad aliā ecclesiā authoritate maioris: vt.j.e.mutationes. Item ſi cauſa humilitatis tranſit ad monaſteriū, nō poteſt eam repetere: vt.j.e.hoc nequaq̄. Alio modo etiā cōſueuerūt quidā diſtinguere: vt inuenies in iſta glo.cum quis.

ſic.lxxiiij.diſt.honoratus.hoc etiam laic⁹ poſſet.xxxij.diſt.§.verū.⁊ femina.vt.ij.q.v.mennam. Sed certe in hoc non erat ſubdit⁹: quia faciebat hoc ex delegatione domini pape. Idem eſt de alijs. ditur a ſubdito ſuo.

f ¶ Facere. Arg. q̄ ſi papa mandat alicui vt excōmunicet aliquē, idem nō poteſt eū abſoluere: vt arg.xxvij.q.j.ſi homo. Sed hoc verū eſt cum hoc alicui ſpecialiter demandatur: ſi autē mādat deciſio cauſe alicui⁹ iudici, et alteram partē excōicet, poteſt illā abſoluere.

¶ Epiſcopus vel quilibet clericus relicta ſua eccl'ia nō debet ad aliam tranſire.

Non⁸ opꝫ epm vel reliquos ordines de ciuitate ad ciuitatē migrare: non eps, nō pbr, nō diacon⁹ tranſeat. Si quis autē poſt definitionem ſancti et magni concilij tale quid agere tentauerit, et ſe huiuſmodi negocio mācipauerit: hoc factū prorſus in irritū ducatur: et eccleſie reſtituatur [b] cuius ſit eps aut pbr aut diaconus ordinatus.

Item Gregori⁹ Anthemio ſubdiacono.

¶ In monaſterium deputetur epiſcopus qui in eccleſia ſua reſidere contemnit.

Peruenit ad nos Pigmeniū Amalphicane ciuitatis epm [c] in eccl'ia reſidere nō eſſe cōtentū: ſꝫ foris per diuerſa loca vagari. Idcirco hac tibi authoritate pcipim⁹ quaten⁹ hoc decetero facere nō pſumat: ſed in eccl'ia ſua ſacerdotali more reſideat: queꝫ ſi forte nō emendari poſt tuā interminationē[d] cognoueris: in monaſteriū eū deputare[e], et nobis modis oib⁹ curabis indicare: vt quid facere [f] debeas, noſtra iterū preceptione cognoſcas.

Item ex ꝯci. Carthaginē.v.

¶ Epo nulli ꝯcedit principalem cathedram relinquere, et ad aliā eccleſiā ſe tranſferre.

Placuit vt nemini ſit facultas relicta [g] principali cathedra ad aliquā eccleſiam in dioceſi [h] cōſtitutam ſe cōferre, vel in re propria diutius q̄ oportet conſtitutū curam vel freq̄ntationem proprie[i] cathedre negligere.

Item ex eodem.

¶ Interceſſori cathedrā cui datus eſt tenere non licet.

Conſtitutū[k] eſt vt nulli interceſſori ſit licitū cathedrā cui interceſſor dat⁹ eſt quibuſlibet populoꝝ ſtudijs ⁊ ſeditionib⁹ retinere: ſed dare

¶ Ambitionis. cū quis ſine licentia prelati recedit de eccleſia: ſi quideꝫ ex cauſa neceſſitatis, adhuc eā retinet: vt.ſ.e. preſentiū. ſi ex cauſa voluntaria, pdit eā. xxj.q.ij. ſi qs iam tranſlatus. ſi autē ex vtili cauſa recedat, nō perdit eā: ſed punit alio modo a iudice. de cōſe.diſt.v.nō oportet.ij. ⁊.xcj.diſtin. clericus. Sꝫ ſi accedat ad aliā eccleſiam, videtur renunciare prime: vt ex̄ de prebē.de multa. de conceſſ. preben. literas. in ſi. populus tamen eum ſi vult, repetere poteſt.j.e. nō oportet. Si autem prelatus per tres ſeptimanas abeſt per triēniū ſuſpenditur.j.e. ſi quis in clero. Si per duos menſes, priuatur eccleſia.ſ.ea. preſentiū. Si p qnq̄ annos, deponit: ex̄ de cleri.nō reſi. ca.ij. prelat⁹ ꝯo ſi dieb⁹ ſolēnib⁹ defuerit ab eccleſia, punitur.j.e. ſi qs in clero. immo ⁊ cleric⁹ ſi vna hora defuerit, xc ij. diſt.c. vlti. vbi deponitur.

Non oportet. ¶ Caſus. Dia ſequentia ca. loquuntur de trāſeuntib⁹ ambitioſe: qꝺ ab initio ſemper preſumitur cum ſua authoritate hoc faciunt. Dicitur ergo hic q̄ nec epiſcop⁹ nec preſbyter nec diacon⁹ debet de ciuitate ad ciuitatē tranſire: ⁊ ſi quis preſumpſerit, eccleſie ſue reſtituatur.

a ¶ Non oportet. Hoc ca reſpicit primā partem.

b ¶ Reſtituat. Eccleſie, ſi eccl'ia eū repetit. ſ.e. ſi qs eps. ⁊ tunc cogit redire: vt.j.e. ſi qui vero.

Peruenit. ¶ Caſus. Pigmenius Amalphicane ciuitatis eps nō reſidebat in eccl'ia ſua, ſed foris p diuerſa loca vagabat. Precepit ergo Gregorius Anthemio ſubdiacono vt illum admoneat ad eccleſiam ſuam redire: ⁊ ſi cōtemnat, detrudat eum in monaſterium: ⁊ hoc pape ſignificet: vt quid ſit poſtea factur⁹, agnoſcat.

c ¶ Epm. eps ad plus ſm iura canonica p ſex mēſes aberit: vt ex̄ de cleri.nō reſi. ex tue. aut. tn̄ dat annū: vt in aut. qūo opor. epos.§. illud. colla.j.

d ¶ Interminationem. Ergo admonendus eſt.

e ¶ Deputare. Hic ſubditus ſuſpendit ſuū prelatū, ſi ſubditus ſit

ſtatuitur in hoc cap. vt nullus prelat⁹ relicta cathedra principali ad aliā dioceſim ſe preſumat cōferre, ne p pter propriam vtilitatem ſuam, curam eccleſie poſſet negligere.

Placuit. ⁊c. ¶ Caſ⁹. Statuitur in hoc cap. vt nullus prelat⁹ relicta cathedra principali ad aliā dioceſim ſe preſumat cōferre, ne propter propriam vtilitatem ſuam, curam eccleſie poſſet negligere.

g ¶ Relicta. Cleric⁹ incōſulto epiſcopo nō poteſt dimittere eccleſiam ſuam. ex̄ de renū. admonet. ⁊ ſi trāſit de vna eccleſia ad aliam de eodeꝫ epiſcopatu, ibi ſufficit tacitus cōſenſus epi: q: tacitus diſſenſus diſſoluit matrimoniū carnale: vt.xxxiij.q.v. qui vxorem. Sed ſi transfert ſe ad aliam dioceſim, tunc quaſi liberatur a patria poteſtate: quod non poteſt fieri niſi expreſſo [l] conſenſu epiſcopi. C. de emanci. lib.l.iij. ⁊ expreſſe dicitur.lxxj.diſt.ca.j.⁊.xix.q.ij.cap.j.⁊.xxj.q.ij.ca.j.

[l] De ho. no.lxxj. di.c.iij. ⁊.xxj.q.ij.c.j. et hāc ſententiā ſequitur Uin. et Tā. in pdi. ca. admonet.

h ¶ In dioceſi. Niſi cauſa viſitandi: vt.x.q.j. placuit. ſeruato qꝺ dicit.j. de cōſe.diſt.iij. epiſcopus.

i ¶ Proprie cathedre. Nota q̄ prelat⁹ nō debet preponere ſuam vtilitatē vtilitati eccleſie: et ſi in hoc paſſa ſit eccleſia damnum, illud de proprio reſarciet.xij.q.iiij. quicunq̄.

Conſtitutū eſt. ¶ Caſus. Quidā interceſſores vel viſitatores vacantiū eccleſiarū nitebant retinere illas eccleſias ſtudijs populoꝝ vel ſeditionibus. Facta eſt ergo cōſtitutio vt hoc decetero non fiat: ſed det operā interceſſor quatenus intra annū epiſcopus eligatur. Si vero neglexerit, anno elapſo remoueatur, et alius interceſſor detur.

k ¶ Conſtitutū. Curam debet habere viſitator in electione: [m] ideo prohibetur eligi, ne poſſit malignari: ſicut tutor prohibetur ducere pupillam ante reddita ratiocinia, ne poſſit malignari. C. de interdic. ma. ſi tutor. ſic nec creditori licet ſibi pignus addicere. C. qui poſſunt. l.iij. Item viſitator nō debet ſibi ho⁻ diſ. obli. bo. cede. poſſunt, l.iiij. Item viſitator nō debet ſibi ho-

[m] ⁊ etiā eliget ſm H. Alij. Z. de hoc not.lxj. diſ. obitū. Ar.

norem aſſumere.viij.q.j.in ſcripturis.ꝛ ſic ratione offi ciũ aliquid prohibetur: vt.x.q.ij.hoc ius porrectum.in ſi.ꝛ.ff.de contrahen.emptio.ſi in emptione.§.tutor.et eſt contra regulam illam ꝙ nulli debet ſuũ officiũ eſſe damnoſum.extra de fideiuſſo.peruenit.ff.de fur.ſi ſer uus ꝯmunis. Iſte viſitator mortuo epiſcopo conſtitui tur:ꝛ iſte dꝫ admo nere clericos vt eli gant futurum epi ſcopum: vt.lxj.di ſtin.obitum.ꝛ ca pi.Catinenſis.ꝛ ſi plures eligantur, poteſt examinare quis ſit melior: vt.lxxv.di.florẽtinũ. Itẽ cuſtodit redi tꝰ eccl'ie: vt.lxj.di. qm̃. Quia tñ re ditus eccl'ie cuſto diuntur ab econo mis/ſi eos habeat eccl'ia: vt.lxxv.diſ. qm̃ quidã.

d ❡ Spem.ergo reſtitui non poteſt clericus depoſitꝰ ab epiſcopo.ꝛ hoc verum cũ pro crimine deponit:ſecus ſi pro contumacia.l.diſt.contumaces.

e ❡ Alius epiſcopus. Si ab vno epiſcopo quis ſuſpẽ ditur, vbiqꝫ habendus eſt ſuſpenſus: vt hic,ꝛ.iij.q.v. quiſquis.qr quan tum ad officiũ ſen tẽtia ius facit. Se cus ſi eſt ſuſpẽſus a beneficio:ſed in excõmunicato idẽ eſt: quia cũ ſit ex tra eccleſiaꝫ,nihil põt poſſidere no mine eccl'ie. xxiij. qõ.vij.ca.ij.ꝛ.iij.ꝛ viij.diſt.quo iure. et argu.xj.q.iij.ſi quis a proprio.§. lxx.diſti.ſanctorũ. et extra de appel. paſtoralis.in ſi.

operã vt intra annũ[a] eiſdem epm̃ ꝓuideat: qḋ ſi neglexerit anno expleto interuentor aliꝰ tribuatur. Item ex eodem.

❡ Excommunicentur clerici qui relicta ſua eccleſia ad eaꝫ redire noluerint.

SI qui vero ſine reſpe ctu dei agẽtes,ꝛ timo rem dei ante oculos nõ habẽ tes, neqꝫ eccleſiaſtica ſtatuta cuſtodiẽtes,receſſerint ab ec cleſia ſua:ſiue pbr̃,ſiue diaco nus,vel in quocunqꝫ eccl'iaſti co ordine poſiti fuerint:nõ de bẽt ſuſcipi in eccl'ia,ſed oĩ ne ceſſitate cogãtur[b] vt redeãt[c] ad eccleſiã ſuã : ꝙ ſi permãſe rint,excõicari oportet eos. Itẽ ex concilio Antiocheno.

❡ De eodem.

SI ꝗs pꝛ̃ſbyter vel diaco nus vel quilibet clericꝰ deſerta eccleſia ſua ad aliam tranſeundũ eſſe crediderit:et ibi paulatim tẽtet quo migra uerit ꝑpetuo manere, vlteriꝰ miniſtrare nõ dꝫ : preſertim ſi ab epõ ſuo ad reuertendũ fue rit exhortatus. Q̃ ſi poſt re uocationẽ ſui epi non obedie rit,ſed inobediens perſeuera uerit:omĩ modo ab officio ſuo deponi debere, nec aliquãdo ſpẽ[d] reſtitutionis habere de cernimꝰ. Si vero ꝓpter hanc culpam depoſitum,alius epi ſcopus[e] ſuſceperit:ꝛ ipſe a cõ muni ſynodo penam merebi tur increpationis tanqꝫ eccle ſiaſtica iura diſſoluens. Item ex eodem.

❡ Nõ licet epõ eccleſiã ſuam relinquere,ꝛ ad aliã tranſire.

EPiſcopũ de dioceſi ad dioceſiꝫ nõ debere trãſ ire,neqꝫ ſi ſeipm̃ igeſſerit,ne qꝫ ſi a ppl'is fuerit violẽter at tractus,neqꝫ ſi etiaꝫ hoc ei ab epĩs ſuadet:manere autẽ euꝫ debere in eccleſia dei quaꝫ ab initio ſortitus eſt:et non ab ea alibi demigrare:ſm̃ regulã ſu per hoc olim a patribus cõſti tutam decernimus. Itẽ ex cõcilio Calcedonẽſi.

❡ De eodem.

PRopter eos epõs ꝛ cle ricos q̇ de ciuitate ad ciuitatẽ tranſeũt: placuit de finitiones datas a ſanctis pa tribus habere ꝓpriam firmi tatem. Item ex cõcilio Car thaginenſi tertio.

❡ Aliene plebes ab epiſcopo non vſurpentur.

PLacuit[f] vt a nullo epõ vſurpẽtur plebes alie ne:nec aliquis epiſcoporũ ſu pergrediatur in dioceſi colle gam ſuum. Item Anacletus papa.

❡ Alienos clericos ordinare et altaria cõſecrare epõ nõ lꝫ.

EPiſcopꝰ in dioceſi alie na ad alienos clericos ordinãdos, vel ꝯſecrãda alta ria irruere nõ debet. Quod ſi fecerit:amotis[g] his quos ordi nauit,altaris[h] ſtãtum cõſecra tione manẽte tranſgreſſor ca nonum vno anno[i] a miſſarum celebratione ceſſabit. Itẽ ex concilio Agathenſi.

❡ Diebꝰ ſolennibus clericus eccleſie ſue deeſſe non debet.

a ❡ Ut itra annũ. ẜ.lxiij.d.obeũtibꝰ.

SI qui vero. ❡ Caſus. Di citur hic ꝙ nullus clericꝰ relicta ſua eccl'ia dꝫ recipi in aliena eccl'ia,ſꝫ co gi dꝫ redire:quod ſi non fecerit,excõ municetur.

b ❡ Cogãtur.ſi. ff.de decu.l.j.

c ❡ Ut redeãt.ſi eccleſia vult eum repetere, ipſe ta men nõ poteſt.ex tra de renũ.qḋ in dubijs.xxxij.qõ.j. de Benedicto. ſic xxxiij.q.v.mulier. Sed nonne hodie ipſo iure ꝑdit po rem eccleſiam: vt extra de prebẽ.de multa: Reſpõ.ꝑ dit quãtum ad ſe, ſed non quantum ad priorẽ prelatũ.

SI quis preſ byter.❡ Ca ſus. Queſitũ fuit in concilio Antio cheno quã penam debet pati clericꝰ ille qui ſua autho ritate ad alienam tranſit eccleſiam. Et reſpondet ꝙ ſi monitus ab epiſcopo ſuo non redierit,debet ſuſpendi: et ſi poſtea cõtumax fuerit,debet deponi ſine ſpe reſti tutionis: epiſcopus autẽ qui depoſitum receperit,a co epiſcopis increpabitur.

EPiſcopum. ❡ Caſus. Di citur ꝙ nullus epi ſcopus ſua autho ritate ad alienam migret eccleſiam, etiam ſi a populis fuerit violẽter at tractus , vel ei ab epiſcopis ſuadet: ſed in ſua perma neat.

f PLacuit. xiij.q.j.c.j.

EPiſcopus. ❡ Caſꝰ. Sta tuitur hic ꝙ nullꝰ epiſcopꝰ debet in aliena dioceſi cle ricos ordinare/vl' altaria cõſecrare: quod ſi fecerit/cle rici deponent: ſed altaria manebũt conſecrata:ꝛ ordi nator epõ vno an no ceſſabit a miſſa rum celebratione,

g ❡ Amotis.j.xvj. q.v.c.j.ix.q.ij.lug dunenſis. contra, Sed ibi noie alte rius conſecrauit, ꝛ ille ratũ habuit: hic nomine ꝓprio, vt.xiij.q.j.c.j. Uel ibi dominus ratã habuit ordinatio nem.

h ❡ Altaris.ſi res inalata fuerit cõſecrata, dño nõ reſtituit: vt.xiij.q.vj. cõperimꝰ.ſecꝰ in re animata.liij.diſt.frequẽs.qꝛ ani mata delinquere poteſt,ſed inanimata nõ.

i ❡ Uno anno.xx.q.ij.nullũ.contra. vbi pro tali culpa deponitur, Sed iſtud eſt ex diſpenſatione.

Officiũ qñqꝫ eſt dãnoſũ

Excõi catꝰ ni hil põt poſſide re noie eccl'ie.

Ubi ꝺ hoc in gl.q̇ ei, ibi vi de.ꝛ.§. xxxij.q. v.prece ptum. Archi.

Non tñ cogi tur.j.e. ſi quis pbr̃. et c.ſi ꝗs epĩs. ſꝫ ꝯus.

Res in alata ꝯſecra ta, dño non eſt reſtituẽ da.

SI quis. ¶ Caſus. Hoc cap. diuiditur in duas partes. In prima dicitur ꝙ ſi clericus in minoribus ordinibus cõſtitutus nõ ex iuſta cauſa in diebus ſolennibus defuerit a ſua eccleſia, ſcilꝫ in natiuitate dñi/epiphania, paſcha/ꝛ penthecoſte: triennio ab officio ſuſpendatur. In ſecũda parte dicitur ꝙ ſi preſbyter vel diaconus p tres hebdomadas defuerit ab eccleſia ſua: eandem penã patiat. Secunda ibi: Similiter.

a ¶ In clero. maxime/q: laicis nõ licet. J. de cõſecrat. diſt. j. ſi quis. ꝛ diſtin. iij. ca. nulli.

b ¶ Solẽnibus. immo nullo tẽpore deerit: vt. xcj. diſtin. eleutherius. ꝛ ca. cleric⁹. ꝛ. xcij. diſt. c. vlt. Sed qd ſi plures habet eccleſias vel prebendas? Tunc dicas eccleſiã ſecũ diſpẽſaſſe vt ad iſtd nõ cogatur.

c ¶ Per tres. ꝫ. e. preſentiũ. contra. ibi dicitur de duobus mẽſib⁹. Sed ibi factum narrat hic ius commune. Uel idẽ eſt in vtroqꝫ. dum tamen ab ſit de licẽtia ſuperioris.

REmoto. ¶ Caſus. Ireneus epiſcopus per ſeditionem volebat Barchinoneñ. eccleſiã retinere: ſed Hilari⁹ papa precepit Aſconio archiepo vt inde illum remoueat: et ad ſuam faciat reuerti eccleſiã: et in ecc'ia Barchinonenſi talem faciat eligi, qualẽ deceat illum conſecrare: ne ſi aliter fiat, penam patiat/qd in iniuriã dei factuꝫ fuerit. Retũdat. i. puniat ꝛ emendet vel corrigat.

d ¶ Remoto. Ab officio viſitationis; ꝛ vel etiam ab ipſo epiſcopatu quem occupauerat.

SI quis. ¶ Caſus. Anaſtaſius/Theſſalonicenſis epiſcopus queſiuit a Leone quam penam pati debeat epiſcopus, qui minore ciuitate deſerta ſe transfert ad maiorem ambitioſe? Et reſpondet ꝙ et ſuam perdere debet, ꝛ illam quam per ambitionem concupiuit. Idem eſt caſus ſequentis capituli.

e ¶ Ad maiorem. Multo fortius ſi ad parem: quia facilius diſpenſatur in maiori qꝫ in pari. extra de transla. licet. ad minorem etiam difficilius qꝫ ad parem. extra de tranſlat. cum ex illo. Et eſt hic preſumptio canonis: quia eo ipſo ꝙ trãſit ad maiorem preſumitur eſſe ambitio potius qꝫ leuitas: qꝛ nullus tranſit ad minoreꝫ. extra de cleri. non reſidentibus, ca. j.

SI qs in clero[a] conſtitutus, ab eccleſia ſua diebus ſolennib⁹[b] defuerit, id eſt natiuitate dñi, epiphania, paſcha, vel pẽtecoſte: dũ potius ſecularib⁹ lucris ſtudet qꝫ ſeruitio dei parere, ꝯuenit vt triennio a cõione ſuſpendatur.

¶ Similiter diacon⁹ vel preſbyter ſi p tres[c] hebdomadas ab eccleſia ſua defuerit, huic damnationi ſuccumbat.

Item Hilarius papa.

¶ Remouendus eſt epũs ab ecc'ia cui irrepſerit, et ad ſuã cogendus eſt redire.

REmoto[d] ab ecc'ia barchinonenſi atqꝫ ad ſuã remiſſo Ireneo epõ: ſedatis per ſacerdotalẽ modeſtiã voluntatibus que per ignorantiam eccleſiaſticarũ legũ deſiderant qd non licet obtinere: talis protinus de clero ꝓprio et Barchinonẽſibus ordinet epũs, qualẽ te precipue frater Aſconi oporteat eligere, ꝛ deceat conſecrare: ne ſi forte aliter factum ſit, non ſine obiurgatione maxie in tui nominis retundat nr̃a preceptio qd in iniuriã dei (a quo ſpãliter ſacerdotaliũ eſt gratia dignitatum) didicerimus admiſſum.

Item Leo epiſcopus vrbis Rome Anaſtaſio Theſſalonicenſi epiſcopo.

¶ Qui alienam cathedrã appetit: ab ea expulſus, etiã propria careat.

SI qs epũs ſue ciuitatis mediocritate deſpecta adminiſtrationeꝫ celebrioris loci ambierit: et ad maiorem[e] plebẽ ſe quacũqꝫ rõne trãſtulerit: a cathedra quidẽ pellatur aliena: carebit etiã ꝓpria: vt nec illis p̃ſideat quos per auaritiam cõcupiuit: nec illis quos ꝑ ſupbiaꝫ ſpreuit. Suis igit terminis contẽtus quiſqꝫ ſit: nec ſupra menſuras iuris ſui affectet augeri.

Item ex concilio Meldenſi.

¶ Utraqꝫ careat eccleſia qui cõtemptu minoris, ad maiorem aſpirat.

SI qs de ordie ſacerdotali cõtemptu minoris eccl'ie ambitioſe et iprobe ad potiorem aſpirauerit, canonica erga eũ definitio cõſeruet: hoc eſt vt vtraqꝫ careat.

Qui ꝓ p̃cio eccleſiã vacantem igreſſus fuerit, ab officio ſuo deponendus eſt: ſicut in Rothomageñ. cõcilio legit.

¶ Deijciat a clero q̃ muneribus eccleſiã acq̃rere tentat.

SAncitũ eſt atqꝫ oĩbus modis prohibitũ, vt ſi quis preſbyter inuentus fuerit alicui clerico vel laico munera dare vel dediſſe, aut aliam[f] pecuniã tribuere vt alterius preſbyteri eccleſiam vacantẽ precio redimat: ꝓ hac cupiditate ſeu rapina ſeu preſumptione turpis lucri gratia deijciatur a clero, et alien⁹ exiſtat a regula.

Quod vero cõi concilio atqꝫ oĩm alioꝝ vtilitate mutationes epõꝝ fieri poſſint, ꝛ in eccleſijs a quibus receſſerit eis viuentib⁹ alij ſubſtitui valeãt: Anterius papa demonſtrat, ſcribens oĩbus epiſcopis.

¶ Qui vero. ¶ Caſus. Dictum eſt ſupra de ambientibus: nunc vero dicit de his q̃ precio vacantem eccleſiam ingrediũtur, qui ſunt deponendi.

SAncituꝫ eſt. ¶ Caſ⁹. Statutum fuit in Rothomagenſi concilio, vt quicunqꝫ pecuniam dederit vel aliud munus clerico vel laico pro aliqua eccleſia vacante: ab officio ſuo repellatur.

f ¶ Aut aliam pecuniã. Aliam bene dicit: quia quicquid habẽt homines/pecunie noĩe cenſetur. j. qõe. iij. per totum.

¶ Quod vero ꝛc. ¶ Hec eſt quinta pars qõnis, i qua probare intẽdit ꝙ de licẽtia pape ex iuſta cauſa bene poſſunt fieri mutationes: et ꝙ vn⁹ debet eſſe prelat⁹ in vna eccleſia. et hoc probat per ſex autho. Jo. de fan. v. ps.

¶ Caſus. Iſte §. reſpicit illum §. ſupra ea. illud vero Cypriani. vbi facta eſt mẽtio de mutatione epõꝝ ꝙ poſſet fieri authoritate populi, ꝛ cõmuni cõcilio epõꝝ. probat hoc vſqꝫ ad §. hoc non ſolum.

¶ Neceſſitatis vel vtilitatis cauſa epiſcoporum mutationes fieri poſſunt.

MUtationes epoꝝ ſcito te cōi vtilitate atqꝫ neceſſitate fieri licere: ſꝫ nō propria cuiuſqꝫ volūtate aut dominatiōe. Petrus[a] ſctūs magiſter nr̄ et pꝛiceps aplꝛoꝝ de Antiochena ciuitate vtilitatꝫ cauſa eſt trāſlatus Romā: vt ibidē potius proficere poſſet. Euſebi⁹ ąqꝫ de q̄dā parua[b] ciuitate aplica aucte mutat⁹ eſt in Alexandriā. Silr̄ Felix de ciuitate in qua ordinatus erat: electiōe ciuiū ꝑpter doctrinā vitāqꝫ bonā quā habebat, authoritate huius ſctē ſedis, ꝛ cōi epoꝝ ꝛ reliquoꝝ ſacerdotū ac pplꝛoꝝ cōſilio trāſlatus eſt Epheſum. Nō enim trāſit de ciuitate ad ciuitatē, nec trāſfert[c] de minori ad maiorem, qui hoc nō ambitu nec ꝑpria volūtate facit: ſꝫ aut vi a ꝑpria ſede depulſus, aut neceſſitate coact⁹, aut vtilitate loci vel populi, non ſupbe ſed humiliter ab aliis tranſlatus eſt. Nam ſicut epi habent poteſtatem regulariter ordinare epos et reliquos ſacerdotes: ſic quotiens vtilitas aut neceſſitas coegerit, ſupradicto modo ꝛ mutare ꝛ inthronizare ptātem habent: non tamen ſine ſacroſancte Romane ſedis authoritate ꝛ licētia. Alia etem̄ eſt cauſa vtilitatis alia auaritie ꝛ preſumptiōis, ac proprie voluntatis.

Item Pelagius papa Benigno archiepiſcopo.

¶ Cauſa neceſſitatis mutationes epoꝝ fieri poſſunt.

SCias frat̄ dilectiſſime aliud eſſe cām neceſſitatis ꝛ vtilitatis: aliud preſumptionis ac ꝑprie voluntatis. Nō ergo mutat ſedem qui nō mutat mentē. i. qui non auaritie cauſa, aut dn̄ationis, aut ꝑprie voluntatis vel delectationis ſue migrat de ciuitate ad ciuitatē: ſed cā neceſſitatis ꝛ vtilitatis mutat̄. Nā ‡ plurimoꝝ[d] vtilitas, vnius vtilitati vel volūtati preferenda eſt[e]. Aliud[f] eſt ei mutare, et aliud mutari. Nam aliud eſt ſponte trāſire, aliō coacte aut neceſſitate venire. Unde non iſti mutāt ciuitatē, ſꝫ mutātur: qꝛ nō ſpōte ſꝫ coacte hoc agūt. Nō ergo bn̄ itelligūt ecclīaſticas regulas q̄ hoc negāt cā neceſſitatis vel vtilitatis fieri poſſe quotiens cōmunis neceſſitas aut vtilitas perſuaſerit.

Item ad eundem.

¶ Chriſtū negare conuincitur qui neceſſitate patientibus miſericordiam non impendit.

OMnis q̄ gemebat ꝛ vexabat̄ a Saul: fugiebat ꝛ veniebat ad Dauid. Si rex piſſim⁹ atqꝫ iuſtiſſim⁹ Dauid ſciret[g] pctm̄ eſſe fugiētes pſecutionē, ꝛ tranſeūtes de loco

MUtationes. ¶ Caſus. Docet Anterius papa i hoc capit. ꝙ mutationes epiſcoporum poſſunt fieri pro cōmuni vtilitate vel neceſſitate, et authoritate ſedis apoſtolice. et hoc probat tribus exemplis: ſcilꝫ Petri, Euſebii, ꝛ Felicis: qui de minoribus locis ad maiora ſunt tranſlati: nec dicuntur iſti trāſire, vel ſedem mutare: cum hoc nō faciunt per ambitionē, ſed inſpecta cōmuni vtilitate vel neceſſitate hoc faciunt.

a ¶ Petrus. xxij. diſt. ſacroſancta.

b ¶ Parua. Scꝫ vercellina. ꝛ regulare eſt vt a minori ꝑmoueatur ad maius: vt. xciij. diſtin. legimus. in fine. ff. de muneri. ꝛ honori. vt gradatim, ſed non econuerſo.

c ¶ Nec transfertur. Preſumit em̄ canon locū nō mutari, cum animus non ſit mutatus: ſicut virgo cenſetur, cum nō ſit animus corruptus: licet corpus ſit corruptū. xxxij. qō. v. ita ne. ſic propter animū bonum iudicat canon etiam iniuſtum factū bonum. xxiij. qō. viij. occidit. ꝛ. q. vij. qđ autem. et. xxxij. q. v. propoſito.

Virgo dici pōt ē corrupta.

SCias. ¶ Caſus. Quidā dicebāt ꝙ nec cauſa vtilitatis nec cā neceſſitatis poterant epiſcopi mutare ſedes. quare Benignus archiepiſcop⁹ queſiuit a Pelagio vtrum bene dicerent. Et reſpondet ꝙ non: qꝛ pluriũ moꝝ vtilitas preferēda eſt vnius vtilitati vel voluntati. Nec dicuntur iſti tranſire vel mutare, qui hoc nō faciunt per ambitionem: ſed potius mutari. Unde male dicebant illi qui aſſerebant epiſcopos nō poſſe ſedes mutare cauſa neceſſitatis vel vtilitatis.

d ¶ Plurimoꝝ. Illuc poti⁹ accedat prelatus vbi plus lucri pōt facere, lꝫ maior ſit ibi pena ſua: vt. j. ea. ca. j. et hic apparet rō quare eps nō debeat fieri monach⁹ inuito papa: qꝛ ibi cōſulit ꝑprie vtilitati tm̄: vt. ij. q. vij. ſancta. ſed hic cōmuni ꝛ proprie, que duo ſunt preferenda proprie tantum: vt. ij. q. vij. ſancta.

e ¶ Preferēda eſt. Nā cū quis vocat̄ ad prelaturam, nō ꝑponet priuatū cōmodū cōi, vt hic: et. viij. q. j. in ſcripturis. ꝛ. xvj. q. j. vos aūt. Et hoc intelligas cū ꝑ publicū nō impedit̄ priuatū. alꝛas em̄ ſuā vtilitatē pōt ꝑferre. ff. de iudi. ſi longius. ff. de arbi. lꝫ aūt. ff. ad. l. aquil. ſi quis fumo. ff. de ꝑſcrip. ver. l. q̄ ſeruandarū. aliud tm̄ videt̄ i prelato: vt ille ſemper teneat̄ ꝑponere vtilitatē eccl̄ie ſue ꝑpe vtilitati: vt. xij. q. iiij. quicūqꝫ. ‡ Cū ergo detrimentū q̄s patit̄ pro publica vtilitate, pōt ſuā ꝑponere vtilitatē. xix. qō. ij. due. xiiij. diſti. qđ ait. q̄a ordinata charitas a ſe icipit. xxiij. q. v. ſi nō licꝫ. de pe. di. vj. q̄ vult. Uel dic ꝙ qn̄ priuata vtilitas includitur in cōi, tunc preponit̄ cōis: vt eſt i prelatura: vt arg. ff. ꝑ ſo. l. actione § labeo. vel diſtingue an vtilitas in acq̄rendo cōſiſtit, aut in damno vitādo: tūc ſecus: vel econuerſo.

Utilitatē ſuā an poſſit q̄s ꝑferre publice.

‡ de hoc le. ꝛ no. ff. e. ca. placuit

‡ Cōc. tex. cū glo. i ff. eo tit. i l. actione § labeo. ff. ꝑ ſo. et gl. in l. j. et ibi pe. et Cy. et Bar. ff. ſol. ma.

f ¶ Aliud. vt. ſ. diſ. vj. teſtamētū. et extra qđ metus cauſa. erroris.

OMnis. ¶ Caſus. Quidā dicebant epos expulſos a ciuitatibus non eſſe recipiendos ꝛ in aliis eccleſiis collocandos. Item aſſerebant ꝙ cā vtilitatis non debebant mutari de minori ciuitate ad maiorem. Sed docet Pelagius exemplo Dauid eos eſſe recipiendos: qui ſi ſciſſet eſſe pctm̄, expulſos a Saule nō recepiſſet. nō em̄ peccant expulſi: ſed potius qui cogūt eos fugere. Silr̄ cauſa vtilitatꝫ licite fit mutatio de minori ad maiorē: ꝛ qui cōtradicunt, mīam negāt: ſcꝫ qui nolunt mutare. i. mutando tradere epm̄ cauſa vtilitatis vel neceſſitatis vel delectum recipere.

g ¶ Sciret. Arg. ꝙ eo ipſo vr̄ aliq̄d bonū et iuſtū, ꝙ a bono factū ē. xxxvij. di. q̄ de mēſa. ꝛ. ix. q. ij. lugdunēſis

a ¶ Coacte. Precibus ſuperiorū.ſic.§.e.qualiter.videt enim φ nō poſſit cogi:vt.lxxiiij.diſtinc.vbi.Uel dic φ poteſt quis cogi,vt de nolēte fiat volens: †vt.xxiij.q.iiij.diſplicet.ꝛ.lxxiiij.diſt.placuit. Papa tamē abſolute poteſt aliquē cogere:vt.ix.q.iij.per principalē.do † φ eṗs pōt cogere clericū vt trāſeat ad maiorē locum,cū maiora facere poſſit:vt ex̄ de exceſ.prela.ſicut.et ad hoc facit ex̄ de eta.ꝛ quali.queris.B.

† Hoc no.§.j.q.vj.ſicut.ibi videas

† ꝛ.ma. le i pre. di.c.geſta.ſm H.ꝛ L.ſꝫ ꝯpelli pōt a papa ſolū:vt ſ.dꝫ ſm L.ꝛ H.

b ¶ Minor. Sed nūquid tenet minor populus ſuuꝫ eṗm maiori concedere: cū nemo cogatur de ſuo beneficiū facere.x.q.ij.precarie? Reſpon.ſic,ſi alium poteſt habere eque idoneum: † vel loquitur in eo caſu cum ibi magis vtilis erit: vt.ff.locati.ſi domo.

† ar.ff.ſo.ma.l.ij.in prin.ff.de uic.i credito ꝛc.cum ſimo ſi.ni.ſm Jo.d.f.

c ¶ Doctiorem. Omnia comparatiua poſitiue hic ponuntur.

b ¶ Et vtilioreꝫ. Scillicet illis.

E piſcopus. ¶ Caſ. Conſtituit Carthaginēſ.cōciliū φ nec eṗus nec clericus inferioris ordinis tranſeat de loco ignobili ad nobilem p ambitionē: ſed ſi vtilitas exegerit, eṗs trāſeat authoritate pape et in preſentia ſynodi decreto clericorū et laicoꝝ porrecto eṗis pro eo φ debet trāſferri. Alij ꝟo clerici trāſferunt de voluntate ſuoꝝ eṗoꝝ.

e ¶ Gradus. qđ veruꝫ eſt de his q̇ ſubſūt eṗis nullo mediante:vt.lxxj.diſt.clericos.et ex̄ de renū.admonet.ſꝫ ſi alijs ſubſunt,vt abbatibus vel alijs:eoꝝ ꝯſenſus reqrendus eſt:vt liiij.diſ.ca.j.ꝛ.ij.et ix.q.iij.cōqueſt⁹.ꝛ lxiiij.diſt.q̄to.q̄d ſi clericus nō vult trāſire de minori ad maiorē? Dico φ non pōt cogi ab eṗo:qꝛ nemo creſcere cogit inuitus.lxxiiij.diſtic.geſta.ꝛ.lxiij.diſt.quanto.hoc autē papa pōt. Sed ſi ad aliū epiſcopatum vocatus eſt eṗs,neceſſarius eſt cōſenſus eṗi.lxxj.diſt.p totū.ꝛ.lxxxv.diſt.florētinū.Jo.Ego credum.nō autē in forma iudicij poteſt eā iudicare.

Clericus an poſſit per eṗm cogi trāſire ad maiorē eccliaꝫ.

ad locū,et de ciuitate ad ciuitateꝫ,recipere:tales nequaꝙ̄ reciperet,nec ſecum teneret, neqꝫ in alijs ciuitatib⁹ eos collocaret. Qui enim pſequūtur dn̄i eṗos,eoſqꝫ de ciuitatibus ad ciuitates tranſire compellunt:nō eos tantū pſequūtur, quantū dn̄m noſtrum Jeſum Chriſtū,cui⁹ legatione fungūtur:nec ipſi in hoc peccāt eṗi, q̄m nō ſponte ſed coacte [a] hoc agūt,ſꝫ ipſi q̇ eos pſequūtur: nec ipſis eṗis hoc iputari poteſt,ſꝫ illis q̇ eos hoc agere cogunt. Qui autē negāt miam faciendā fugientib⁹,ꝛ neceſſitatē patiētib⁹,ipſum Chriſtū negāt,q̇ eſt miſericordia ꝛ veritas. Negāt autē miam neceſſitatē patiētibus,qui populis indigentibus diuinis miniſterijs ꝛ nō habētib⁹ propriū epiſcopū qui eos inſtruat,cauſa neceſſitatis atqꝫ vtilitatis, ex alia ciuitate(licet minor [b] ſit)in eaꝫ que nō habet epiſcopū doctiorem [c] vel potiorem et vtiliorem [d] meliori cōſilio nō ſponte tranſeuntem , ſed in maiorum exhortatione mutare negant:aut eṗm deiectū et perſecutionem patientē cauſa vtilitatis aut neceſſitatis nolunt inthronizare.

Item ex concilio Carthaginenſi tertio.

¶ Nō ambitione ſꝫ ſynodali authoritate de eccleſia ad eccleſiam epiſcopus tranſeat.

E Piſcopus de loco ignobili ad nobilē per ambitionē non tranſeat:nec quiſqꝫ inferioris ordinis cleric⁹. Sane ſi vtilitas eccleſie popoſcerit,decreto pro eo clericorū et laicoꝝ eṗis porrecto in preſentia ſynodali transferatur:nihilominus alio in locum eius epiſcopo ſubrogato. Inferioris ꝟo grad⁹ [e] ſacerdotes vel alij clerici conceſſione ſuorum epiſcoporum poſſunt ad alias eccleſias tranſmigrare.

Item ex eodem.

¶ In proprio gradu epiſcopi vel preſbyteri in aliena ſuſcipiantur eccleſia.

E Piſcopi vel preſbyteri ſi cauſa viſitandi ad eccleſiam alterius eṗi venerint in gradu [f] ſuo ſuſcipiantur:et tam ad verbum faciendum q̄ꝫ ad oblationem cōſecrandam inuitentur [g]. Item Calixtus papa omnibus epiſcopis.

¶ Eccleſia vnius eṗi ab alio diſponi non debet.

S Icut alterius vxor nec adulterari ab aliquo vl' iudicari [h] aut diſponi niſi a ꝓprio viro eo viuente pmittit: ſic nec vxor eṗi ipſius (q̄ eius ecclīa vel parochia indubitāter intelligit)eo viuente abſqꝫ eius cōſilio ꝛ voluntate alteri iudicari vel diſponi , aut eius concubitu .i. ordinatione frui cōceditur. Unde ait apl's. Alligata eſt vxor lege viri q̄ꝫdiu vir eius viuit:eo ꝟo defuncto ſoluta eſt a lege viri. Similiter ſponſa epiſcopi : quia ſponſa vxorqꝫ eius dicitur eccleſia : illo viuente, illi alligata eſt : eo defuncto,ſoluta eſt: et cui voluerit nubat,tantum in domino , id eſt regulariter [i].

f ¶ Piſcopi. ¶ In gradu.i.honore.

g ¶ Inuitētur. Al's nō licet.ix.q.ij.nullus.ꝛ.vj.q.iij.ſcriptum.

S Icut alteri⁹ vxor. ¶ Caſus. Hoc.c.diuidit in tres partes. In pma dicit φ ſicut vxor alicui⁹ nō dꝫ cognoſci vel diſponi niſi a ꝓprio viro:ita ecclīa vl' parochia eṗi non dꝫ iudicari vel diſponi niſi a ꝓꝓo eṗo: et ſicut vxor (vt dꝫ apl's) mortuo viro ſuo pōt nubere cui vult:ita defuncto eṗo ecclīa pōt alteri concedi. In ſcđa dꝫ φ ſi eṗs nō pōt pmanere i ſua eccleſia,fugiat ad aliā:ꝛ hoc ꝓbat authoritate Chriſti. In tertia dicit φ eṗs cauſa vtilitatis ꝛ fratrib⁹ inſtantib⁹ pōt mutari:ſꝫ hoc cū authoritate ſedis apl'ice fiat. Scđa ibi : Si vos pſecuti. Tertia ibi : Si autem vtilitatis.

h ¶ Judicari.ff.de iuriſ.om.iud.q̇ iuriſdictioni . contra.vbi dꝫ φ null⁹ ſibi vel ſuis ius dicere poteſt. Rn̄.iudicare poteſt marit⁹ vxorē corrigēdo eaꝫ.xxiij.q.iiij.duo iſta.ſꝫ nō verberando eā:vt.C.de repu.ꝯſenſu.q꞉ aliena ſunt ab ingenuis:vt ibi dicitur : ſed tēperate pōt eaꝫ caſtigare: quia eſt de familia ſua.xxxiij.q.v.hec imago . ſicut dn̄s ſeruū.inſti.de his qui ſui vel alie.iuris ſunt.§.ſi.ꝛ etiā mercenariū ſuuꝫ.ff.de pe.reſpicien-

Marit⁹ vxorē caſtigare poteſt. Rom. vij.a.

i ¶ Regulariter. Jd eſt homini ſue ꝓfeſſionis.xxviij.queſt.j.caue.Uel ſine ſuſpitiōe turpitudinis.xxxij.q.j.ſi quis vxorem.

¶ Hoc non ſolum. ¶ Hec eſt.vj.pars.q.in qua reprehẽdit eos qui occupant locum viuentis: cũ duo ſimul eſſe non poſſint. Jo.de fan.

¶ Caſus. Dictum eſt ſupra in cap.ſicut.ꝙ epiſcopo viuente ſua eccleſia non debet alteri nubere. Nunc dicit idem eſſe intelligendum de quibuſlibet miniſtris eccl'ie: ſicut de archidiacono: vt in cap.proxi.

Cum qui contra. ¶ Caſ⁹. Natalis epũs Salonitan⁹ iniuſte repulit Honoratum ab archidiaconatu, ⁊ eo viuente alterum ſibi ſubſtituit. ſꝫ Greg. depoſuit illum ſubſtitutũ: ⁊ ſi preſumeret in eodem loco vlteri⁹ miniſtrare, ſacra cõmunione ſe nouerit eſſe priuatum.

a ¶ Archidiaconatum. Sed nonne iſte debuit deponi: vt.iij.q.ij. audiuimus.et.ij.q.j. in primis? Sꝫ iſte excuſabat authoritate maioris, ꝗ hoc fecerat.xliij.q.v.dixit domin⁹.et xxviij.di.diaconi.

In apibus. ¶ Caſus. Hieronym⁹ ꝓbat hic ſex ſimilitudinib⁹ plures p̄latos nõ debere eſſe in eadem eccleſia: ſꝫ ſinguli prelati debẽt eſſe in ſingulis eccleſijs.

b ¶ Imperator. Arg. ꝙ omnes reges coronabit imperator: vt dixi.lxiij.diſt. Adrianus.ij. cũ plures ſunt reges: vt.vj.q.iij.ca.ij.Jo.

c ¶ Unus. tamẽ quandoꝗ fuerũt duo imperatores de facto: vt.xxj.diſt.nunc autẽ. Quid ergo dicemus de greculo? videtur ꝙ iſte ſit imperator, quia Conſtãtinus illuc trãſtulit imperiũ: vt.xcvj.diſt.cõſtãtin⁹. ⁊ imperator appellatur: vt extra de maio.⁊ obe.c.ſolite. ſed non eſt ita, quia Romana eccleſia trãſtulit imperium ad Alemanos ab oriente, extra de elect.ca.venerabilem.Jo.

d ¶ Judex vnus. ſed immo decẽ ſunt iudices prouincie: vt.vj.queſt.iij.ſcitote. ſed hic appellat iudicẽ regẽ: alibi tamen videtur ꝙ vnus ſit iudex prouincie preter regem: vt.xxiij.q.iiij.duo iſta.

e ¶ Roma.ff.de rerum diuiſione.l.vlti.contra.ibi dicitur ꝙ ideo Romulus interfecit Remũ, quia muros tranſilijt. Reſpondeo. Nam potuit hoc idem feciſſe ex inuidia.

Si enim eo viuente alij nupſerit, adultera iudicabitur. Similiter et ille ſi aliã ſponte duxerit: adulter exiſtimabit, et cõione priuabit. Si autem perſecut⁹ fuerit i ſua eccleſia, fugiẽdum eſt illi ad alterã eccleſiã: eiꝗ eſt ſociãdus, dicẽte dño: Si vos perſecuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliaꝫ.

¶ Si autẽ vtilitatiſ cauſa fuerit mutandus, non per ſe hoc agat: ſed fratrib⁹ inuitãtibus cum authoritate hui⁹ ſancte ſedis faciat. Non tamen ambitus cauſa: ſed aut vtilitate, aut neceſſitate (vt dictum eſt) faciendum eſt. Hoc nõ ſolum de epiſcopis, verumetiam de quibuſlibet eccleſie miniſtris intelligitur: ne videlicet in locum viuẽtis alter obrepat.

Unde beatus Grego. ſcribit Salonitano epõ de eo ꝙ in archidiaconatũ alteri⁹ ſe ꝓmoueri conſenſerat.

¶ Deponatur qui locũ alterius inuadere non timet.

Cum ꝙ cõtra iuſtitie regulam in archidiaconatum[a] alteri⁹ ſe prouehi conſenſit, ab eiuſdeꝫ archidiaconat⁹ honore deponimus: qui ſi vlteri⁹ in loco eodem miniſtrare preſumpſerit, ſe participatione ſacre cõmunionis nouerit eſſe priuatũ. Itẽ Hieronÿ. ad Ruſticũ monachũ.

¶ In vna eccleſia duo prelati eſſe non debent.

In apib⁹ princeps vnus eſt: ⁊ grues vnã ſequuntur ordine literato. Imperator[b] vnus[c]. Judex[d] vnus prouincie. Roma[e] vt cõdita eſt duos fratres ſimul reges habere non potuit, ⁊ parricidio[f] dedicatur. In Rebecce vero vtero Eſau ⁊ Jacob bella geſſerunt. Singuli eccleſiarũ epiſcopi, ſinguli archiepiſcopi, ſinguli archidiaconi[g]: et omis ordo eccleſiaſticus ſuis rectoribus nititur. Ecce in quibus caſibus epiſcopo viuẽte alius poteſt ei ſubſtitui: ꝗꝗ ſm rei veritatem non viuenti epo talis probetur ſuccedere. Trãſlatus enim ab vna ciuitate ad aliam, deſinit[h] eſſe epiſcop⁹ illi⁹ ciuitatis a qua transfertur: atꝗ ideo qui huic ſuccedit: nõ viuẽti, ſed defuncto[i] quodam modo epõ probatur ſubſtitui. Sed inter eum qui hoſtilitatis neceſſitate, ⁊ eũ qui vtilitatis cauſa transfertur, hoc intereſt: ꝙ ille qui metu hoſtilitatis ad aliã trãſit: ſi priorem contigerit aliquando ab hoſtibus liberã fieri, ad eandẽ illũ redire oportet.

Unde Gregori⁹ papa ſcribit Joanni epõ Squillitano, lib. ij.epiſto.cap.xxv.

¶ Qui metu hoſtilitatis ad aliũ locũ tranſierit: poſtea ad ſuam eccleſiã redire oportet.

Paſtoralis officij cura nos admonet deſtitutiſ

f ¶ Parricidio. large ſumpto nomine: vt.ff.ad legẽ pompeiam de parricidijs.l.j.

g ¶ Archidiaconi, id eſt in quolibet archidiaconatu erit vnus archidiaconus: non autem prohibet quin in vna eccleſia poſſint eſſe plures archidiacõi: vt.xciij.diſt.diaconi.

¶ Ecce in quib⁹. ¶ Hec eſt.vij.pars queſt. in qua ꝓbat de mutatione cauſa neceſſitatis ⁊ leuitatiſ. Jo.de fan.

¶ Caſus. Oſtẽdit ſupra Gratianus in quibus caſibus viuenti prelato alius poteſt ſubſtitui. Nunc oſtẽdit ꝙ ſi veritatem inſpiciam⁹: in ſupradictis caſibus nõ ſuccedit ꝗs viuo, ſed mortuo. Nam ex quo quis renũciat eccl'ie, vl' trãſfertur in aliam ciuitatẽ, quodãmodo dicit eſſe mortuus quo ad eccleſiam primã: quia in ea deſinit eſſe prelat⁹. Ideoꝗ ꝗ ſuccedit huic, non dicit ſuccedere viuo, ſed defuncto. Et oſtendit differentiã inter iſtum qui neceſſitate hoſtilitatis, et illum qui vtilitate trãſfertur: quoniã qui in hoſtilitate trãſfertur: hoſtilitate recedente redit ad eccleſiam ſuam quam dimiſit: ſec⁹ ſi vtilitate.

h ¶ Deſinit.xxj.q.ij.ſi quis iam tranſlatus.

i ¶ Defuncto. Cũ em̃ loco ei⁹ ſuccedit, ꝓ mortuo habet.ff.ꝓ ſo.actione.§.publicatione.

Paſtoralis officij. ¶ Caſus. Joannes Leſmiane ciuitatis epiſcop⁹ ab hoſtibus eſt repulſus: ⁊ ideo Gregorius dedit eccleſiam Squillitanam ei hac conditione, vt ceſſante hoſtilitate ad ſuam eccleſiã reuer=

Mat. x.c.

vj.ps.

Hanc rõneꝫ ꝗ probat Hugo. dicens ꝙ iõ excuſat ⁊ diſpẽſatur cuꝫ eo. et idẽ L.

Dic ꝙ nõ ẽ verus nec vniuerſal' iperator ſm Alex.l. ꝗcũꝗ. col. v. ff.de offi.eius cui mã. ẽ iuriſ.

Circa iſtõ ca. poſſet ꝗri an papa ⁊ iꝑator ſint ſuperiꝰ illi ſtres. dic ꝙ ſi imo iũt ſup oẽs grad' ſm Cy. ⁊ Ray. in.l.ſi. C.vbi ſena.vl' cla. et Joan. and.in addi. ad ſpe. in tit.de iuriſdi. om.iu. ⁊ Albe. de Ro. in.l.ipe riũ.ff.de iuriſdi. om.iu. ⁊ Alex. de ymo. i.l.ꝗcũꝗ.col. iiij.ff.de of.eius cui mã. ẽ iuriſ. archi pbri.

tatur. Si vero cōtinua premeretur captiuitate, perpetuo ibi permaneret.

a ¶ Gubernare. videtur ꝙ iſte epiſcopus ſub cōditione † vel ad certum tempꝰ fuerit inſtitutus: ſed beneficia ſub conditione non dantur. j. q. ij. q̄ pio. nec ad tempus: vt. ſ. e. q̄uis. ⁊. lxx. diſ. ſanctoꝝ. nec conuenit moribꝰ noſtris tēporales filios habere. ff. de adoptionibus. queſitū. ſic. ff. de reg. iur. actus. ſicut nec libertas ad tempus datur. ff. de manu. teſta. libertas. nec hereditas: inſtitu. de here. inſtitu. §. heres. nec matrimonium. xxxij. q. ij. ſolet. Poteſt dici puram eſſe inſtitutionem: ſꝫ ſub conditiōe reſoluitur: vt ff. de in diē addic. l. ij. ſimile extra de ſi. preſby. veniēs. ⁊ ſiĺe ex̄ de pignoribꝰ. ca. illo. vĺ dic ꝙ iure poſtliminij reſtituitur ei prior epiſcopatꝰ. ſic. xvj. qōne. iij. prima. nō enim poteſt dici ꝙ maneat epiſcopꝰ prioris eccl'ie. Sic enim eſſet epiſcopus vtriuſqꝫ: contra illud quod eſt. xxj. q. j. relatio. ⁊ eſt ſimile. C. de cur. fur. cum alijs. tūc dices ꝙ prioris locꝰ deſinit eſſe religioſus: vt. ff. de relig. cum loca. ſed poſtea eam reperit iure poſtliminij: vt. xxiij. queſt. j. cum per bellicam. Uel dic ꝙ papa ſub conditione vel ad certum tempus poteſt aliquem inſtituere prelatum: ſicut miles ſub cōditione ⁊ ad certum tempus inſtituit heredem. ff. de mili. teſta. in fraudeʒ. §. miles. Jo.

ecclesijs ꝓprios cōſtituere ſacerdotes, qui gregem dñicuʒ paſtorali ſollicitudine gubernare[a] debeant. Propterea te Joannē ab hoſtibus captiuatū Leſmiane ‡ ciuitatis epm̄ in Squilitana ‡ eccleſia cardinalē neceſſe duximus cōſtituere ſacerdotē: et vt ſuſceptā ſemel animaruʒ curā, intuitu retributionis future ipleas: ⁊ licet a tua eccl'ia ſis hoſte imminēte depulſus: aliā que paſtore vacat, debes eccleſiā gubernare: ita tamē, vt ſi ciuitatem illā ab hoſtibꝰ liberā effici, et dño protegente ad priorem ſtatum cōtigerit reuocari[b]: ad eam in qua prius es ordinatus eccleſiā reuertaris[c]. Sin autē predicta ciuitas continua captiuitatis calamitate premitur: in hac i qua a nobis ordinatus es vel incardinatꝰ debeas eccleſia ꝑmanere.

Qui vero vtilitatis † cauſa trāſſertur, nequaꝗ̄ ad priorē redire cogit̄. Eſt etiam alius caſus in quo epūs viuenti epo ſubſtituetur. Cū em̄ aliq̄s relicta priori cathedra, ſua authoritate ad aliā tranſierit, et alius ei ſubſtitutꝰ fuerit: licet ille prioris eccleſie epiſcopus eſſe nō deſierit, ſubſtitutus tamen epatum habebit.

Unde Damaſꝰ vrbis Rome epiſcopꝰ ſcribit omnibꝰ epiſcopis dicens.

¶ De ſacerdotibꝰ q̄ relictis ſuis eccleſijs ad alias migrarūt.

EOs ſacerdotes q̄ de eccleſijs ad alias eccl'ias migrauerūt: tādiu a communione habuimꝰ alienos, q̄ꝫdiu ad eas redierit ciuitates in q̄bus ſunt cōſtituti. Qꝫ ſi alius alio tranſmigrante in locū viuētis eſt ordinatꝰ[d]: tādiu vacet[e] a ſacerdotij dignitate qui ſuam deſeruit ciuitatez, q̄ꝫdiu ſucceſſor eiꝰ quieſcat in dño.

b ¶ Reuocari. Argu. ꝙ reſtituta re in priſtinum ſtatum, omnia iura reſtituuntur: † vt extra de elect. quia diligētia. xvj. q. iij. prima. ⁊ ſi quis peruenerit ad meliorem fortunam, tenetur ad priſtinam obligationem. xxvj. q. vij. ab infirmis. ff. quēadmo. ſer. amit. ſi locus. et. C. qui bo. cedere poſ. l. ij.

c ¶ Reuertaris. Cum ergo teneatur redire: nō ergo deſinit eſſe epūs prime eccleſie: ⁊ ſic epiſcopus eſt duaꝝ eccleſiarū, contra illud. xxj. q. j. relatio. Baʒ. vero dixit ꝙ eſt epiſcopus vtriuſqꝫ: ſicut in matrimonio carnali dixit ꝙ aliquis poteſt eſſe maritus duarum ſi vxor intrat religionem. Sed contra. nam ille locus deſijt eſſe eccleſia per captiuitatem: vt. ff. de reli. cum loca. Sed non eſt ita: quia ipſa ſacramenta eccleſie vera dicimus eſſe apud hoſtes: vt. j. q. j. quod quidam. et quod dicit lex ꝙ deſinit eſſe ſacer locus, intellige quia viduatus eſt ſacris myſterijs. Ciuitas autem deſinit eſſe inductione aratri. ff. qui. mo. vſufruc. amit. l. ſi vſufructꝰ. et collegium trāſlatio perſonis. ff. de colle. illicitis. l. iij.

Sed pone econuerſo ꝙ epiſcopus ſit captus ⁊ non ciuitas: tunc bene conſtituetur alius, vt dicūt quidam: quia ſi tutor eſt captus ab hoſtibus, alius dandus eſt: et tamē ſi captus redierit, omnia recuperat iure poſtliminij, et ille aliꝰ deſinit eſſe tutor: vt inſtit. de attilia. tut. §. ab hoſtibꝰ. quod nō cōcedo: † quia ſic offenderetur illa regl'a. xvj. q. vij. inuentū.

¶ Qui vero. ¶ Caſus. Dictuʒ eſt ſupra quid iuris ſit ſi cauſa neceſſitatis transfert̄. Nūc vero oſtendit ꝙ ſi cauſa vtilitatꝭ trāſfertur, non poteſt ad priorē eccleſiaʒ redire. Eſt etiā alius caſus in quo viuēte epo ſubſtituitur alius. ſ. cum eccl'ia ſua derelicta eſt cauſa ambitionis, ⁊ ſua authoritate trāſit ad aliā: quo caſu licet non deſinat eſſe prelatus prioris eccleſie, tñ ſubſtitutus eam habebit.

EOs ſacerdotes. ¶ Caſꝰ. Dicitur in hoc ca. ꝙ ſacerdotes authoritate ꝓpꝛa de eccleſia ſua migrātes ad aliam, tandiu a communione remoueant̄, q̄ꝫdiu ad ſuas redierint ciuitates: ſed ſi aliꝰ iam eſt ibi ſubſtitutꝰ: tādiu vacet q̄ deſeruit ſuā ciuitatē, donec ſubſtitutꝰ quieſcat in dño.

d ¶ Ordinatus. Arg. ꝙ re integra poteſt repeti eccleſia que habita eſt pro derelicto: nā ſi ceſſit quis bonis, rebus nondū diſtractis poteſt eas repetere: vt arg. C. de repu. here. l. vlti. ⁊ arg. ff. de ceſ. bono. is qui. ſimile. ff. de decu. qui ad tempus. Sed quero, cum iſte ſubſtituebatur: aut vacabat epiſcopatus, aut non: ſi non vacabat: qualiter ſucceſſit in locum viuentis? † arg. ff. de verbo. obliga. l. j. Non poteſt etiam dici ꝙ vacabat: q2 non fuit eccleſia abiudicata: maxime cū dicatur ꝙ non ipſo receſſu perdat quis eccleſiam. ‡ Sed breuiter poteſt dici ꝙ ille fuit admonitꝰ: ⁊ per ſententiā fuit eccleſia abiudicata. Uel dic ꝙ cum de iure debuit vacare: lꝫ ſuper hoc non eſſet lata ſentētia, poteſt alij adiudicari: vt extra de renun. ex transmiſſa. extra de cōceſ. preben. ⁊ eccle. non vacan. cap. literas.

e ¶ Tādiu vacet. ⁊ ſic videtur ꝙ eo mortuo poſſit repetere eccleſiam, ſed nō eſt verū: ſic ergo quod hic dicitur, in fauorem eccleſie dicitur, quia eum non vult repetere. Uel ideo quia eccleſia poſt mortem huius eum poteſt repetere. Sed pone, moritur ſubſtitutus, eccleſia repetit primum, ille non vult redire: poteſt ne compelli? Non videtur: videtur enim eccleſia renunciaſſe iuri ſuo non repetendo cum potuit eum repetere ⁊ noluit, ſed alium preelegit: immo videtur ꝙ ipſe repete-

† Verū ē a iure reprobata: et ſic loquit̄ cap. q̄ pio. et ex̄ de pac. ca. ſi. cū ſimilibꝰ. Hic aūt loquit̄ q̄ ē tacita cōditio a iure inducta.

‡ Liſitane.

‡ Squilanna.

† vtilitatis.

† Ar. ꝫ xvj. q. vij. et hoc dicimus. vbi de hoc et ꝗ̄ ꝯ ſb. ſig. abdicate. in ſi.

Epūs duarū eccl'iaꝝ eſſe poſ: ſi aliq̄s caſu.

† Et bñ vt ſai colligit ex̄ lib. vj. de ſup. negli. pla. ſi eps. Archi.

Eccl'ia ꝓ derelicto habita an poſſit repeti re integra.

† Sub. ꝫ id. ſ. e. eū q̄. cū ſibi. bꝰ. Ar.

‡ De hoc no. ſ. ea. §. ābitionis. ⁊ vi de qō no. xcij. diſt. ſi q̄ epi. in gl. j. i q̄. Archi.

Epiſcopaliū etiā ſediū muta-
tiones metu hoſtilitatꝭ inter-
ueniēte nōnunq̄ꝫ fieri ſolēt.

Unde Gregoriꝰ ſcribit Joā-
ni epō Bellitrano.

¶ Neceſſitate tēporis epiſco-
palium ſediū mutationes fie-
ri poſſunt.

Temporꝭ qualitas nos
admonet epoꝝ ſedes
antiquitus certis ciuitatibus
conſtitutas, ad alia que ſecu-
riora putamꝰ eiuſdē dioceſis
loca trāſponere [a]: quo ⁊ habi-
tatores ſecuri valeāt degere:
⁊ barbaricū poſſint periculuꝫ
facilius declinare: ꝑpterea te
Joannē fratrem et coepm no-
ſtrū Bellitrenſis ciuitatis, ſe-
dē q̄ꝫ tuā in loco quondā Are-
natarū ad ſanctuꝫ Andream
apoſtolū precipimus tranſmi-
grare: quatenꝰ ab hoſtilitatis
incurſu liberior exiſtere vale-
as: et illic conſuetudinē ſolen-
nium feſtiue diſponas. Item
cuꝫ aliquis cauſa humilitatis
apoſtolica cōceſſione de epa-
li ſede ad monachalem deſcē-
derit ſubiectionē, aliꝰ loco eiꝰ
ſubrogari poterit: ille vero ad
pontificatū reſurgere nequa-
q̄ꝫ vlteriꝰ valebit. Unde in q̄n-
ta actione Cōſtantinopolita-
ne ciuitatꝭ ſynodo. ccclxxxiij.
patrum ſub octauo Joanne
papa cui prefuit Petrꝰ preſby-
ter cardinalis, et Paulꝰ An-
conetanus epſ, et Eugenius
Oſtienſis epiſcopus, apocri-
ſarij pape dixerunt.

¶ Epo qui cauſa humilitatis
monachus efficitur: ad pōtifi-
catum redire non valet.

Hoc nequaq̄ꝫ apd̄ nos
habeatur: vt q̄cūq̄ꝫ de
pontificali ordine ⁊ habitu ad
monachoꝝ deſcēderit vitam,
vlterius [b] poſſit in epiſcopatū
reuerti. Item precepit ſancta
ſynodus vt quicunq̄ꝫ de pon-
tificali dignitate habituq̄ꝫ ad
monachorū vitam, ⁊ peniten-
tie deſcenderit locū: nequaq̄ꝫ
ad pontificatū reſurgat. Mo-
nachorū enim vita, ſubiectio-
nis habet verbū ⁊ diſcipulatꝰ
non docēdi vel preſidendi vel
paſcendi alios.

Hoc ad penitentiā agēdam,
nō ad quietē ſeruandam qui-
buſdam conceditur.

Unde Liberius papa ſcribit
omnibus epiſcopis.

¶ Pro infeſtationibus malo-
rum non licet epiſcopo gregē
relinquere.

Suggeſtum eſt nobis ꝙ
pro preteritis laboribꝰ
⁊ infeſtationibus nonnulli ve-
ſtrum aſſignatas ſibimet et a
deo cōmiſſas reliquerint ple-
bes: et in futurū plures relin-
quere velint eas q̄s tueri de-
bent eccleſias: ⁊ pro ouibꝰ ſibi
ꝯmiſſis laborare negligant, et
monaſteriorū ſe q̄eti tradere
feſtinēt: ⁊ vacationē ab epatꝰ
laboribꝰ eligere, et ſilētio atq̄ꝫ
ocio vitā ducere magis appe-

re poſſit eccleſiam viuo ſecundo: et ſi obijcitur ei ꝙ ha-
buerit eccleſiam pro derelicto, replicabit ꝙ illa alij ad-
heſit: vt extra de diuor. ſignificaſti. quod non credo: vt
xxxij. queſtione. vj. nihil. ff. ne quid in loco publico. l. ij.
§. idem ait. Joannes.

¶ Epiſcopalium.

¶ Caſus. Supra
oſtendit Gratianꝰ
de mutatione epi-
ſcoporū. Nūc vult
oſtendere ꝙ eccle-
ſia epalis mutari
poteſt hoſtilitatis
metu. ⁊ hoc ꝓbat
ſequenti ca.

Temporis.
¶ Caſus. Ci-
uitas Bellitrenſis
mltas patiebatur
anguſtias a bar-
barꝭ: ⁊ ideo Greg.
papa p̄cepit Joan-
ni epō vt ſedē epa-
lem trāſferret ad
ſanctum Andreā
apoſtolum: vt bar-
baricum pericu-
luꝫ facilius poſſet
declinari: ⁊ diuina
officia celebraren-
tur feſtiue.

a ¶ Tranſpone-
re. ſ. de cōſe. diſti. j.
tribus. ſ. xvj. q. vlt.
ſi quis. ⁊ q. j. ⁊ tē-
porꝭ. vbi de hoc no-
taui plene.

viij. ps ¶ Item. ¶ Hec eſt
viij. pars q̄ſt. i qua
queritur de illis q̄
cauſa penitētie re-
linquūt epiſcopa-
tum: vtruꝫ poſſint
fieri epi. Quid iu-
ris ſit: habes ex̄ d
renū. poſt tranſla-
tionem. Dicas ta-
men breuius ꝙ ſi
fuerint poſtulati,
poterunt fieri epi:
niſi ꝑ crimine di-
miſerint epatꝰ. Et
hoc probat per. v.
ca. Jo. de fan.

¶ Caſus. Oſten-
dit Gratianꝰ aliū
caſum in quo viuē-
te prelato pōt aliꝰ
ſubſtitui epiſcopus, ſcilicet quando ingreditur mona-
ſterium cauſa humilitatis de licentia pape: quia dece-
tero nō poteſt ad epiſcopatum reſurgere. ⁊ ad hoc in-
ducit ſequens cap.

Hoc nequaq̄ꝫ. ¶ Caſus. Statutum fuit in ſynodo
Conſtantinopolitana vt quicunq̄ꝫ epiſcopus de-
ſcenderit ad vitam monachorum, decetero non poſſit
ad pontificatum reuerti, quia monachꝰ diſcere debet
et non docere. Sed credo ꝙ Gratianus melius dixiſ-
ſet ſi dixiſſet propter conſciētiam criminis ad agēdam
penitentiam, vbi dixit cauſa humilitatis, quia tunc re-
ſurgere poſſet. Sed ſi vis eum ſaluare, dicas ꝙ cauſa
humilitatis tranſiuit: ⁊ ideo non poteſt redire ad epi-
ſcopatum per ſe, ſed de licentia pape. Idem eſt caſus
ſequentis ca. hoc
ſcilicꝫ ingredi mo-
naſteriū, quibuſ-
dam cōceditur ad
agendam peniten-
tiā, ſed nō ad quie-
tem ſeruandam.

b ¶ Ulterius. ta-
men monachus q̄
nunq̄ꝫ fuit epiſco-
pus, bene pōt eſſe
epſ: vt. xvj. q̄ōe. j.
vos autem. ⁊. viij.
q. j. in ſcripturꝭ. et
xviij. q. j. ca. vnico.
Item ſi plebanus
aliquis fit mona-
chꝰ, poſtea poteſt
fieri plebanus: vt
xvj. q̄ō. j. ſi quos a
clericatu. Dicunt
quidaꝫ ꝙ cū quis
dimittit epatū vbi
plus proficere po-
tuit, p̄ſumit ꝙ ꝓ-
pter conſcientiam
criminis hoc fece-
rit: ſed hoc non eſt
verum, quia ſepe
ingreditur q̄s mo-
naſteriuꝫ propter
merita augenda:
vt. xxvij. q. ij. ſunt
qui dicunt. Intel-
lige ergo hoc cap.
de eo qui conuictꝰ
eſt de crimie, ⁊ de-
truditur in mona-
ſteriū ꝑpter hoc: [*]
vt extra de renun.
poſt tranſlationē.
Uel intellige de eo
q̄ humilitatis cau-
ſa tranſiuit, ⁊ de li-
centia pape: et ta-
lis per ſe non po-
teſt redire ad epa-
tum, ſed de licen-
tia ſuperioris. Sꝫ
nunquid talis po-
teſt eſſe abbas? nō
videtur: quia ma-
ioribus honoribꝰ
functo nō licꝫ inferiores recipere: vt. C. de his q̄ ad ciui-
lia munera vocant. l. maioribꝰ. lib. x. Secꝰ tamē credo:
qr etiā pōt eſſe plebanꝰ: vt ex̄ de renun. ad ſupplicatio-
nē. ⁊. xvj. q. j. ſi quos. ⁊ ca. in parochia. Jo.

Suggeſtū. ¶ Caſus. Multi epiſcopi ꝑpter tribu-
lationes extrinſecas monaſterij quietē appeten-
tes, greges ſibi cōmiſſos relinquebant, ⁊ plures in fu-
turo relinquere volebant: quod cum audiſſet Liberiꝰ
papa, ſcribit oībus epis hortās eos ne greges ſibi cō-

Epſ ſe-
mel mo-
naſte-
riū in-
greſſus
an poſ-
ſit iteꝝ
redire
ad epa-
tum.

[*] Sub.
vñ re-
pellit ſi
cui di-
bet pe-
nitēd.
diſ. ſil-
le, alias
ſecꝰ: vt
ex̄ ⁊c.
vt ſeq̄.

miſſos derelinquāt propter laborē vitādum, ⁊ quietem appetendā: ſed potius perſeuerent humiliter tribulationes ſuſtinendo. Et hoc probat duabus authoritatibus/ſcʒ dñi et Pauli: ⁊ exemplo Chriſti, qui pro nobis redimendis paſſionem ſuſtinuit in cruce.

a ¶ Decipiat. argu. ꝙ ſi quis dolo renunciet, ꝙ tenet renunciatio: quod non eſt verum: vt iij. queſt. j. redintegranda.

S ¶ Ciſcitaris. ¶ Caſus. Humifridus epūs expellebatur a Normannis a ſuo epatu. Ideoqꝫ vt tribulationes declinaret/ volebat in monaſterio cōuerſari. et interrogauit Nicolaum papam vtrū hoc facere poſſet. Et reſpondet ꝙ non/ qꝛ periculoſum eſt in tribulationib9 gregē deſerere: ſicut periculoſum eſt ſi nauta nauē in fluctib9 derelinquat. ſed dicit ei ꝙ fugiat perſecutorū inſidias/ et maxime paganorū: exemplo apoſtolorum, prophetaꝝ, ⁊ xpi: ⁊ reddita trāquillitate gregem requirat ⁊ colligat ī vnum: ⁊ doceat vt ꝗuis bona temporalia perdāt tamē ſperēt gaudia pcipere ſempiterna.

b ¶ Proretā. Id eſt rectorē nauis: a prora que eſt anterior pars nauis.

c ¶ Ubi. i. ꝗ exēplo nō dicim9 ⁊c.

d ¶ Non fugiamus. id eſt fugere debeamus.

e ¶ Diuinit9. de9 ꝑpter peccata hominum mittit flagella ⁊ perſecutiones. lvj. diſtinct. ſi gens. xvj. q. j. reuertimini. ⁊. xxiij. q. iiij. ſi quos. ⁊ ſm quoſdā poteſtatē nocendi dat deus quando permittit quoſdam nocere eoipſo ꝙ ſe non obijcit. ſm alios proprie dat poteſtatem: ſed ipſe ex ſe habet poteſtatem nocendi. vnde ſatane poteſtas nocēdi Job data fuit. Omnia enim que fiunt in ciuitate: aut iuſto dei iudicio, aut eo permittente fiunt: vt. xxvj. q. j. nec mirum. Jo.

f ¶ Prodire. Pugnādo cū eis: quod in nullo caſu poſſunt clerici ſi alʼas poſſunt euadere. l. di. de his clericis. Sed poſſunt alios hortari ad pugnā iuſtam/ et etiam intereſſe: vt. xxiij. q. viij. igitur. ⁊ ca. vt pridem.

g ¶ Arietes. Alibi dicuntur epi canes. † ij. q. vij. qui nec regiminis.

¶ Caſus. Adverſitas. Gregorius docet ꝙ in tribulationib9 nō debet quis perturbari: quia ipſa tribulatio eſt probatio virtutis, ⁊ non eſt iudiciū reprobationis. ⁊ ꝙ quis non debeat ꝑturbari ꝑpter aduerſitatem/ probatur exēplo Pauli: qui cū veniebat ī Italiam, naufragiuʒ paſſus eſt: ⁊ tamē in corde nō fuerat turbatus.

h ¶ Bonis votis id eſt propoſitis.

i ¶ Probatio. ſ. e. cū percuſſio. Et dic probatio. i. examinatio ⁊ experimentum virtutis. i. conſtantie. Uel probatio virtutis ſcʒ vt ꝓbatiōe melior quis efficiatꝛ: ⁊ ita appareat: vt in predi. c. cū percuſſio. ſm Hug.

k ¶ Nauis cordis. Id eſt cōſtantia fidei. ‡

¶ Poſt etiā. ¶ Hec eſt. ix. pars. q. in ꝗ dꝛ qn̄ debet prelatus relinquere ſubditos: ⁊ quādo nō. Jo. de fan.

¶ Caſus. Dictum eſt. ſ. in ca. ſuggeſtū. ⁊. c. ſciſcitaris. ꝙ prelatus perſeuerare debet cum ſubditis in tpe tribulationis, lʒ poſſit quandoqꝫ recedere ad tēp9 ⁊ fugere. Nunc vero oſtendit tempus ſeruandū eſſe quando inter ſubditos aliꝗ boni reperiūtur, ⁊ prelatus non ꝗrit ſpecialiter/ nec ꝑ alios eſt tuta ſal9 ecclie: in ꝗ caſu ſi gregē ſibi ꝯmiſſū deſerat/ dicetꝛ mercenari9. Si vero

Mat. x.c.

tant, ꝗ in his ꝗ ſibi commiſſa ſunt, permanere: dicente dño Beat9 qui pſeuerauerit vſqꝫ in finē. Uñ nāqꝫ eſt beata pſeuerātia, niſi de virtute patientie: quoniā ſm apoſtolicā predicationem oēs qui volunt in Chriſto pie viuere, pſecutionem patiūtur. Ideo fratres chariſſimi nō vos afflictionū amaritudo a pio mētis veſtre ꝓpoſito coerceat recedere: cōſiderātes quāta ꝓ abſolutione noſtri et liberatiōe creator dominuſqꝫ ⁊ redēptor noſter pertulerit: quibuſve ſe contumelijs afficiēdū tradiderit vt nos a vinculis poteſtatis diabolice liberaret. Attēdite itaqꝫ vobis et omni gregi in quo vos ſpūſſctūs cōſtituit epos regere eccleſiā dei, quam acquiſiuit proprio ſanguine ſaluator mūdi: vt nō ſit qui vos decipiat[a] aut ſeducat ſubtilitate ſermonis, vt plebes vobʒ cōmiſſas relinquatis, ⁊ alicui propter opprobriū malorum hoim quieti vos tradatis, vt vos ſolūmodo ſaluetis, et filios orphanos relinquatis.

Item Nicolaus Humifrido Morinēſis ecclie epiſcopo.

¶ In perſecutionib9 eps eccleſiam ſuam non deſerat.

Sciſcitaris itaqꝫ ꝑ Guldaguariū pbrm vtrum cū a Normānis de epiſcopio depellaris, debeas decetero ī monaſterio ꝯuerſari. In quo ſcias chariſſime frater ꝙ ſi ꝑnicioſum eſt proretā[b] in tranquillitate nauim deſerere: ꝗnto magis in fluctib9: Ubi[c] nō dicimus ꝙ perſecutoꝝ nō fugiamus[d] (maximeqꝫ paganorum) inſidias, cuʒ ad tempus ſeuiūt, ⁊ ob multitudinē delictorū noſtrorū nocendi facultatem diuinitus[e] aſſequūtur, preſertim cū eis ꝓdire[f] vltro nō debeamus: ⁊ multos prophetas ⁊ aplos, ipſum quoqꝫ dominum huiuſmodi fugiſſe inſecutores luce clari9 cōſtet: ſed ꝙ precipue nos qui tanꝗ arietes[g] ducatū gregib9 prebemus, immo ꝗ ⁊ hoꝝ paſtores ſum9: deo authore cuʒ eis in periculis pro viribus perſiſtere ꝓ certo cōueniat: ⁊ cum tranquillitas reddita diuina fuerit pietate, ſopitaqꝫ furentiū infeſtatio, mox gregē perquirere et in vnū colligere, et eius aīos celeſtis patrie pace ac potiſſimū ſecuritate ꝑdicata ſurſuʒ erigere debem9. Et tandiu ſup eorū cautela oportet nos eſſe ſolicitos, vt ſi dei iudicio ꝑſentis tpis cōmoda fortaſſis amittūt: future vite ſe ſperent gaudia abſqꝫ ambiguitate pcipere ſempiterna.

Item Gregorius.

¶ Non eſt reprobatio, ſed virtutis probatio, bonorum aduerſitas.

Aduerſitas que bonis[h] votis obijcitur, probatio[i] virtutis eſt, nō iudiciū reprobatiōis. Quis eñ neſciat ꝗ ꝓſpeꝝ fuit ꝙ beat9 Paul9 apoſtolus ꝑdicatur9 ad Italiam veniebat, ⁊ tamē veniēs naufragiū pertulit: ſed tamē nauis[k] cordis in maris fluctibus integra ſtetit. Poſt etiā

proretā ē nauis rector.

Perſecutiones ꝑpter peccā mittūt.

† ad h9 xxxiij. di. nēo.

‡ Sub. in qua ⁊ ꝑ quā trāſire dbem9 tribulationes ⁊ picula hui9 ſeculi ſicut i naui mare trāſimus ad littora: iuxta illud hoc mare magnuʒ et ſpatioſum. et ſeqꝛ ibi naues ꝑtranſibunt. ꝑs. ciij. Archi.

tunc obſeruandū intelligitur quando inter ſubditos aliqui inueniūtur quibus prelatorū vita pficiat, quando nec ſpecialiter platus q̄ritur: nec per alios tuta pōt eſſe eccleſie ſalus: ne ſi deſerere incipiat quibus prodeſſe pōt, dicat̄ de eo: Mercenarius aūt ⁊ q̄ non eſt paſtor, cuius nō ſunt oues ꝓprie: videt lupum veniente᷑, ⁊ deſerit oues, ⁊ fugit. Cuȝ ꝟo ſpecialiter querit̄, fugiat exēplo Chriſti: qui a facie Herodis fugit in Egyptū. Fugiat exēplo Pauli: q̄ a fratrib⁹ per murū ſubmiſſus eſt i ſporta.

Unde Auguſtinus ait: Fugiat miniſter xp̄i ſicut xp̄s in egyptū fugit. Fugiat qui ſpecialiter querit̄: dum per alios eſt firma ſalus eccleſie.

Hinc etiam ait dn̄s diſcipulis. Si vos pſecuti fuerint in vna ciuitate: fugite in aliam. Hinc etiam idem abſcondit ſe et exiuit de templo, quādo iudei lapides tulerunt vt iacerent in eum. Hinc etiam Auguſtinus ait de eodem in pſalmo[a] liiij. Ecce elōgaui fugiēs: illud tangit ꝙ vitabat perſequētes: vt occaſionē[b] ire demeret. et manebat in deſertis orans. in quo docebat nos in ſecreto conſcientie quieſcere cum a malis premimur.

Cū ꝟo nō platoꝝ tm̄, ſed totius eccleſie ſalus[c] querit̄, fides[d] impugnat̄: neceſſe eſt vt ex aduerſo accedant: et in die belli ſeipſos vt murum opponant ꝓ domo dn̄i: ⁊ aı̄as ſuas ponant pro ouib⁹ ſuis: vt exē plo ſue paſſionis accendāt q̄s ſermone doctrine diutius cō firmare nō valent. ⁊ hoc quidem de manifeſtis perſecutionibus. Eſt ⁊ aliud gen⁹ perſecutionis[e] in quo apoſtolus laborabat dicens: Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis ſcandalizatur, et ego nō vror[f]? ⁊c̄.

Hinc Auguſtin⁹ in pſalmo[g] cj. oſſa, id eſt fortes: quoꝝ frixorium ſunt qui ſcandalizantur. tātum enim frigitur[h] bonus, quantum amat.

Hinc idem in pſalmo. xxx.[i] Iraſcitur iuſtus peccatis palearum[k], nō tn̄ odit[l]: i quo extinguitur oculus[m] et venter[n] pro interioribus[o] que turbantur: qn̄ nec corripi poſſunt impij: quibus nō clamat[p]: qꝛ defecit[q] in dolore vita vidēs nō proficere quod predicat.

Hinc idem ait in pſalmo. lxix.[r] vtrumqꝫ genus perſecutionis diſtinguens, vox contribulatorum[s] Chriſto, id eſt martyrum inter paſſiones periclitantium: ſed de capite[t] preſumentium[v] cum illis[x]. vox omnis iuſti cui ex cha=

perſona prelati ſpecialiter queritur, ⁊ ſalus eccleſie tuta eſt per alios: fugiat tūc prelatus. et hoc probat duobus exemplis: ſcȝ Chriſti ⁊ Pauli: ⁊ tribus authoritatibus, ſcȝ Auguſtini, Chriſti, ⁊ Dauid. Cum aūt queritur nō ſolum prelatus, ſed tota eccleſia: tunc non debet recedere, ſȝ opponere ſe debet ꝓ ꝓplo ſuo, ⁊ animā ſuā ponere ꝓ ouibus ſuis: ⁊ hoc de extriſeca perſecutione. Eſt ⁊ alia ꝑſecutio intrinſeca que fit a ſubditꝭ in occulto, quādo p̄latus ꝯpati debet

Joā. x.b. pro peccatis aliorum, ⁊ hoc probat quatuor authoritatibus.

¶ Hinc etiā. ſcȝ ꝙ prelat⁹ maneat cū ſubditis ſuis.

Mat. ij. ¶ Hinc etiam. In hoc §. diſtiguitur quid iuris ſit i extrinſeca ſiue itrinſeca perſecutione.

Actu. ix.c. Perſecutio ē duplex. Extrinſeca eni͂ ꝑſecutio conſiſtit in manifeſtꝭ inimicis eccleſie. intrinſeca in eis q̄ adhuc nō

Mat. x.c. ſunt preciſi. In exteriori pſecutione diſtinguit̄: aut ſolus prelatus queritur, aut tot⁹ clerus. Si ſolus prelatus: aut eo recedente tuta eſt ſalus eccleſie: ⁊ tunc fugiet. ⁊ hoc ꝓbat exēplo Chriſti, et Pauli: ⁊ trib⁹ authoritatibus: Auguſtini, dn̄i, ⁊ Dauid. Si nō eſt tuta: tunc ponet animā ſuā ꝓ ouibus ſuis. Si totus clerus querit̄, indiſtincte ſe pro eis hoſtibus opponet: vt xliij. diſ. ſit rector. ſed ſi al's pōt conſuli eccleſie: totus clerus fugiat cū prelato. Si non pōt remaneāt cū prelato: vel oēs vel quidā ex eis. Si eſt altercatio inter eos de remanſuris, res ſorte dirimatur. xxvj. q. ij. ſors. Circa intriſecā diſtinguitur ſic. aut oēs ſunt mali, aut quidaȝ. Si boni ſunt cōmixti malis, eos nō deſeret. xxiij. qō. iiij. tu bonus. Si oēs mali ſunt: aut ſpes eſt de correctione, aut non. Si eſt, nō ſunt deſerendi. Si nō eſt ſpes, tunc ſunt deferendi: vt. j. ea. cap. vlti. Et not. ꝙ loquitur de extrinſeca perſecutione, vſqꝫ ibi: Eſt et aliud genus. abinde mixtim de extrinſeca et intrinſeca, vſqꝫ ibi: Cum autem a vitijs, et abinde tātum de intrinſeca.

Prelatus an ppter pſecutionē liceat poſſit eccleſiā deſerere.

a ¶ In pſalmo. Exaudi deus orationem.

b ¶ Ut occaſionem. Et ita peccat quis eo ꝙ dat alijs occaſionem peccandi: vt. lv. diſtin. ſi euangelica. ⁊. xxij. queſtio. iiij. inter.

c ¶ Salus. ergo videtur ꝙ pro rebus temporalib⁹ non debeat prelatus mori: vt. xxiij. q. v. nō eſt nr̄m.

d ¶ Fides. Per hereſim aliquā.

e ¶ Perſecutionis. i. cōpaſſionis.

f ¶ Non vror. cō patiendo.

g ¶ In pſalmo. Dn̄e exaudi. ibi: Qꝛ defecerunt ſicut fum⁹ dies mei et oſſa mea ſicut i frixorio ꝯfixa ſūt.

h ¶ Frigit̄. id eſt cōfligitur. i. tantū dolet de malorum interitu, quātū ſalutes eoꝝ diligit.

i ¶ xxx. In te domine ſperaui. vſqꝫ, Miſerere mei deus qm̄ tribulor et cōturbatus eſt in ira ocul⁹ meus aı̄a mea et venter me⁹: qm̄ d̄fecit ⁊c̄.

k ¶ Palearū. Id eſt malorū q̄ ſunt ſine fructu.

l ¶ Odit. ſupple id: in quo ſcȝ odio extingueret̄ oculus rōnis ſi haberet illud odiū. Uel dic nō odit hoīes, ſed peccata eorū. lxxxvj. diſt. odio.

m ¶ Oculus. Id eſt intellectus.

n ¶ Uēter. i. prelat⁹, qui quādoqꝫ ventroſus eſt.

o ¶ Pro interioribus. i. ſubditis.

p ¶ Nō clamat. alte: ſed intus ingemiſcendo.

q ¶ Defecit. Dicēs ſupple: quia defecit. quaſi dicat. oīno conturbatus eſt oculus meus: qꝛ defecit in dolore vita mea ex magna iniquitate malorū. Et quare dicat hoc, occulte ſubdit: videns non poſſe proficere ⁊c̄.

r ¶ Lxix. ſcȝ Deus in adiutoriū meum intende.

ſ ¶ Contribulatorū. i. illa vox, Deus in adiutorium meum: eſt vox martyrum in manifeſta perſecutione. ⁊ etiam vox iuſtorum in occulta ⁊ intrinſeca.

t ¶ Sed de capite. Id eſt Chriſto.

v ¶ Preſumentium. Id eſt confidentium.

x ¶ Cū illis. i. martyrib⁹. ⁊ h̄ inuit intriſeca pſecutio.

De hac materia plene not. Inn. et Hoſtienſ. niſi cum pdē §. j. vbi poſita eſt iſta gloſ. ſic h̄ iacet: et mīta addit. ⁊ ibi de hoc per Hoſt.

dic. i. fortes: fortes ei ⁊ robuſtiores i ſide dn̄i oſſa: q̄ portāt carnes. i. infirmos. ſm̄ h̄.

ſcȝ p mortale peccatū. i. ſi odiret paleas. i. malos inq̄ntū hoīes ſūt. ſm̄ h̄.

lapſum cum voce confuſa, et ſpume iactatione: eum ce=lebrare prohibeant. ſi autem hoc inueniri non poteſt: precipit Ruſtico vt faciat eum carnibus vti.xxx.die=bus indifferenter.

a ¶ Segnius. No. q̄ in magnis rebus diligentior in=quiſitio eſt facien=da: vt.xlij.di.quie ſcamus.⁊.lxj.diſt. miramur. Et ideo hic actore non pro bante, reo indicit purgatio: vt extra de cauſa poſſeſſio=nis ⁊ proprieta.cū eccleſia.in fi.

b ¶ xxx.contra. xxxiij.diſt.cōmuni ter. Sed ibi certū fuit eū eſſe demo=niacū: ſed hic du=biū. et oēs cibos iō iubetur comedere ne morb⁹ poſſit oc cultari: quod phy ſicum eſt. vnde ſi=gnatur contrariū. j.de cōſe.diſtin.v. contraria. Ideo aūt hic dātur om=nes carnes iſti pre ter hedinas, q̄ pro uocāt demones.

Q Uidā ep̄us. ¶Caſ⁹. Qr in ſuperiori cauſa i illo.c.petiſti. fuit conceſſum priuile gium maguntino de eligēdo ſibi ſuc ceſſorem: ne aliqs dubitaret hoc eſſe licitū de iure com=muni/ideo Grati. hanc.viij.cauſam ſupponit/in q̄ oſtē dit q̄ nulli licet eli gere ſucceſſorē: et q̄ amicorū patro=cinia in electioni=bus conualeſcere non debēt: et q̄ nō eſt ſimoniac⁹ qui poſt electionē pre ſtat canonicis iu=ramentū de indē=nitate eccl'ie: ⁊ alia plura. que oīa vt pleni⁹ eluceſcant, ponit thema, de quo quinqꝫ elicit queſtiones.

quāta fieri pōt examinatione queratur. qd̄ tamen ſiue non poſſit aliquorū factū teſtifica tione firmari, ſiue nūqꝫ conti giſſe dicatur: nō putādum eſt poſſe ſufficere, ſed certū mani feſtūqꝫ documētū: q2 de tanta re nō ſegni⁹[a] agēdū eſt: faciat rē tua dilectio frater Ruſtice ſui moris, ⁊ aptā magno pōti fici: vt eū vel.xxx.[b] dieb⁹ tecū eſſe cōſtituas: eūqꝫ carnibus indifferenter neceſſaria ꝓba=tione compellas vti.

¶ Cauſa.viij.

Quidam ep̄s a=gens in extre=mis ſucceſſorē ſibi ex teſtamē to inſtituit. in=de ſuorum ami corum patrocinio in eundem ep̄atum eligitur. poſt electio=nem ꝓ indēnitate eccleſie ca=nonicis iuramētum prebuit. accuſat de ſimonia, tanqꝫ mu nus ab obſequio p̄ſtiterit. an=te tp̄s ſententie a clericis ſuis relinquit. ſine lr̄is aplicis ad eccl'iaʒ ſuā reuertit ep̄s. Hic primū querit an liceat ep̄o ſi=bi ſucceſſorē īſtituere? Scd̄o an amicorū patrocinia in ele=ctione debeant cōualeſcere? Tertio, an ſit habēdus ſimo niacus q̄ poſt electionē hm̄ōi iuramētū canonicis preſtat? Quarto an liceat clericiſ ante ſn̄ie tp̄s ab ep̄o ſuo diſcedere? Quito, an ſine lr̄is aplicꝭ de=beat redire ad ꝓpriā eccl'iaʒ?

¶ Queſtio.j.

Quod autem[c] ep̄o ſucceſſo=rē ſibi īſtitue re liceat, ex v̄bis zacha=rie pape cōij cit: qb⁹ ep̄o Magūtino ꝑmiſit adiutorē ſi bi ſtatuere: qui ei defuncto in plenitudinē poteſtatis ſucce=deret. Item ex verbis Sym machi pape dicētis. Si trāſi=tus pape inopinatus euene=rit, vt de ſui electiōe ſucceſſo=ris nō poſſit ante decernere[d]: apparet q̄ ep̄i ſucceſſores ſibi inſtituere poſſunt.

Itē exēplo beati Petri illud idē ꝓbatur, q̄ beatū Clemen tem ſibi ſucceſſorē inſtituit. Uñ Joannes tertius ſcribit ep̄is Germanie ⁊ Gallie.

¶ De Petrus Linū ⁊ Cle=tum adiutores ſibi aſciuit.

SI Petrus[e] pūceps a=poſtolorū adiutores ſi bi aſciuit Linum et Cletum: non tamen poteſtatem ponti ficij, aut ſoluendi aut ligandi[f] normam eis tradidit, ſed ſuc=ceſſori ſuo Clemēti: qui ſedē apoſtolicā poſt eū, ⁊ poteſta=tem pontificalē, tradēte[g] ſibi beato Petro, tenere ꝓmeruit Linus vero ⁊ Clet⁹ miniſtra bant exteriora: princeps aūt apoſtolorū Petrus verbo et orationi inſtabat. Palea.

Q Uod autē. Hec.q. diuidit in quatuor partes: in quarū prima ꝓbat magiſter per.iiij. autho. ſan=ctorū patrū q̄ poteſt ep̄us ſeu prelatus ſibi eligere ſuc=ceſſorē: ⁊ hoc vſqꝫ ad.§.his oībus, vbi dat ſolutionem. poſtea quedam adiungit ad electionē pertinentia. Se cunda ibi: Olim. Tertia ibi: Oportet eum. Quarta ibi: Audacter. Jo.de fan.

¶ Caſus. Hec eſt.j.q. qua querit an liceat ep̄o ſibi eli=gere ſucceſſorē: et certū eſt q̄ non, niſi per priuilegium hoc habeat. Primo tamen ꝓbat Gra. q̄ ſic, exēplo Ma gūtini ⁊ authoritate Symmachi a ↄtrario ſenſu, ⁊ exē plo Petri. Poſtea ꝓbat contrariū in.§.ſed in antioche no. ⁊ in.§.his oībus authoritatibus. dat ſolutionem.

c ¶ Quod autē. Certū eſt q̄ nō lʒ niſi cui hoc ſpecia liter ꝑmittitur: vt magūtino.vij.q.j. petiſti. nec obſtat. lxxix.diſt.ſi tranſi tus. vbi innuitur q̄ pape licet ſibi iſti=tuere ſucceſſorē. ſʒ dicit ibi q̄ pōt cuʒ fratrib⁹ delibera=re de ſucceſſore.

d ¶ Decernere.i. deliberare.

SI petr⁹. ¶Caſus. Petrus apl's cum inſtare vellet verbo predi cationis ⁊ oratiōi, in tēporalibus Li nū et Cletū prefe=cit: ſed ſolū Clemē tem ſibi ſucceſſorē elegit: cui poteſta tē tradidit ligādi et ſoluendi.

e ¶ Si petrus. ſi. id eſt q̄uis.

f ¶ Aut ligandi. Nō itellige q̄ iſti pri⁹ nō habuerint poteſtatē ligandi: ſʒ hoc vult dicere, q̄ iſtis nō dedit pa pa plenā poteſta=tē: ne ſit contra.ij. q.j.nēo. xxiiij.q.j. quodcūqꝫ. vbi dici tur q̄ oēs pb̄ri hāc habent poteſtatē. Habuerūt ergo pri us hāc ptātē, ſʒ nō tātā. Iſti aūt duo tēporalia pauperi bus erogabāt: ad qd̄ officiū apl'i dia cones elegerāt. xc iij.diſt.legim⁹. qd̄ hodie habet came rarius pape. ⁊ ptʒ q̄ Linus et Clet⁹ non fuerūt apl'ici.

Sed ꝯ videt expſſe. xvj.q̄ō. vlt.ca. vlti.

Succeſ ſorē ſi=bi inſti=tuere nulli lʒ. Sub. qd̄ aliō eſt q̄ ſi bi ſuc=ceſſorē eligere nā illō eſt lici=tum: vt ibi. iſtō ꝓo illi=citū: vt ħ. nā d̄=libera=re licet cuilibet p̄lato d̄ ſuo ſuc ceſſore cum vi det ſibi mortē i minere vñ ibi d̄r de=cernet. .i.deli=berare non eli=gere. ſm̄ h.

⁊ hoc eſt verū q̄ poſt Petrū ſtatim nō fuerūt apl'ici, ſed Clemēs fuit poſt eū aplicus. vidēs aūt Clemēs q̄ hoc eſſet ꝑniciofum exēplo, q̄ aliquis ſibi eligeret ſucceſſo=rē renūciauit papatui: ⁊ tūc electus fuit Linus, eo mor tuo elect⁹ eſt Cletus: quo mortuo denno fuit Clemēs electus. ⁊ ſic Clemens ſm̄ vnā cōputationē fuit ſecun=dus: ⁊ ſm̄ aliam fuit quartus. vnde verſus. clemēs noluit eſſe pa pa ſta=ti poſt petrū.

Diſputat hic mundus: quartus fuerit ve ſecundus. v̄ſus.

g ¶ Tradente. Ad hoc inducitur capitulum.

a ¶ Vel a leone. id eſt a diabolo ap te ſeuiendo.
b ¶ Dracone.i. a diabolo occulte perſequendo, vel a falſis fratrib⁹.
c ¶ Oēs.i.tam illi qui extrinſecam ꝙ qui intrinſecaz perſecutionem patiuntur.
¶ Cū autē ¶ Caſus Supra i.§.ꝓximo tractatuz eſt qualiter fiat perſecutio intrinſeca.ſ. a ſubditis malis, et per cōpaſſionē. Nunc vero diſtinguitur ſic. Aut inter ſubiectos ſunt aliq̄ boni: aut ſunt oēs mali ꝛ obſtinati. Si ſunt ibi aliq̄ boni, nō debet prelatus deſerere bonos ꝓpter malos, ſed tolerare debet patienter: ꝛ hoc ꝓbat q̄tuor authoritatibus. Si autez oēs ſunt mali ꝛ obſtinati: tunc lz prelato ab eis recedere, exemplo beati Benedicti, q̄ monachos ſuos deſeruit: q: cōſpirauerāt in necē eius.
d ¶ Cū autē. hic §. loquit̄ de intrinſeca perſecutione.
e ¶ Vincamus.i. magis ſimus digni gehenna ꝙ hi quos fugimus.
f ¶ Abel.i.ſimilis Abel in patientia nō vult eſſe qui non poteſt tolerare conſortiū malorum: nā quiſquis malos nō tolerat, ipſe ſibi per intolerantiam teſtis eſt ꝙ bon⁹ nō eſt: vt .i.xxiij. qō.iiij. hec autē.ꝛ ca.tu bon⁹.
g ¶ Cain.i. fratris Abel.
h ¶ Nō exercet. id eſt malos nō allicit: ſignificat vt illos corrigat.
i ¶ Lima.i.perſecutio.

Bonus nō eſt q̄ malos non tolerat.

ritate abundās iniq̄tas Chriſtianorum paſſio eſt: vt Loth corporalē perſecutionē a nullo in Sodomis ſuſtinuit: ſed a malis eorū cum quib⁹ habitabat. Eſt ergo ꝑſecutio iuſti vel a leone[a] ī impetu, vel a dracone[b] in inſidijs: vnde oēs[c] clament. Deus in adiutoriū meū intēde. Quā aūt[d] a vitijs ſubditorū prelat⁹ affligit̄: aliquādo omnium eſt vna ꝛ inſatiabilis obſtinatio: aliquando mali inueniunt̄ bonis admixti. Quādo boni ſimul cum malis habitāt, nō ſunt deſerendi boni ꝓpter malos: ne ꝑuerſe malos euitādo vincam⁹[e] q̄s fugim⁹ ad gehēnam: ſed potius mali tolerētur ꝓpter bonos. Unde Grego. Abel[f] eſſe renuit, quem Cain[g] malitia nō exercet[h]. Ferrū q̄ppe nr̄e mentis ad acumē nō pōt ꝑuenire veritat̄, niſi hoc alteri⁹ eraſerit lima[i] prauitatis. Hinc etiam Auguſtinus: Tu bonus[k] tolera malū ꝛc̄. Infra de tolerādis malis in prima cauſa hereticorum idem ait. Maius malum in ſeparatione bonorum[l] cōmittimus, ꝙ in coniunctione[m] malorū fugiam⁹: tali non imputat deus ſua peccata, q: non fecit: non aliena, q: nō approbauit: non negligētiam, q: non tacuit: non ſuperbiā, q: in vnitate permanſit. Hinc idē in pſalmo.liiij. Quis dabit mihi pēnas ſicut colūbe: non ait ſicut coruo. Columba vero a moleſtijs querit auolare: ſed non dilectionem amittit, ſemperq̄ʒ gemit. Sic bonus vult ſe ſeparare corpore non amore ab his quibus nō poteſt ꝓdeſſe: ſed ſi aliquando ligatur non viſco cupiditatis, ſed cura ꝛ officio vt deſerere nō poſſit[n], tūc dicat: Cupio diſſolui ꝛ eſſe cū xp̄o: ſed manere ī carne neceſſe eſt propter vos: et ſic eſt meritum ex deſiderio.

Ecce elōgaui fugiēs: non loco, ne rūpatur charitas bonorum: ne perdat exercitiū malorum quos de⁹ admiſcet, vt Iudam apoſtolis: quē ꝙuis ſciret furem eſſe, tamē ad predicandum miſit, ꝛ ei euchariſtiam dedit: docēs in eccleſia tolerari malos, nec obeſſe bonis malorum cōſortia. Quādiu vero omniū ſubditorū eſt obſtinata malitia: nec prodeſt eis prelatorum preſentia: tūc etiam corpore licet ab eis recedere, ne illorū nequitia ſemper in deteri⁹ proficiat: et iſti quidem fructum amittāt quē de aliorum profectu poſſent inuenire. Sic beatus Benedict⁹ deſeruiſſe legitur, quos in necem ſuam vnanimiter viderat conſpiraſſe. †

Hinc etiā beatus Greg. Petro diacono interrogāti an liceat ꝑlato gregē ſemel ſuſceptum deſerere, lib.ij. dialogorum reſpondit dicens.

¶ Quādo liceat prelat̄ ſubditos deſerere, vel non.

Ubi adunati equanimiter portādi ſūt mali vbi inueniuntur aliqui quib⁹ adiuuentur boni. Nā vbi omnino fructus de bonis deeſt, fit aliquando de malis labor ſuperuacu⁹: maxime ſi e vicino cauſe ſuppetant que fructum deo valeāt ferre meliorē. Sepe agitur in animo perfectorum qđ ſilentio pretereūdum non eſt: quia cū laborē[o] ſuum ſine fructu eſſe cōſiderāt, in loco alio ad laborez cum fructu migrāt. Unde quoq̄ʒ ille egregius predicator q̄ diſſolui cupiebat, ꝛ cum Chriſto eſſe: cui Chriſtus eſt viuere ꝛ mori lucrum: qui certamina paſſionū nō ſolum ipſe appetijt, ſed ad toleranda hec etiā alios accēdit: Damaſci ꝑſecutionē paſſus: vt potuiſſet euadere, murū, funez, ſportāq̄ʒ q̄ſiuit, ſeq̄ʒ

k ¶ Tu bon⁹.i. xxiij. queſtiōe.iiij. hec autem.ꝛ.c. tu bonus.
l ¶ Bonorū. Argu. ꝙ ſi per aliquē non ſtat quo min⁹ faciat, idem eſt ac ſi feciſſet. xliij. diſ. Epheſijs.
m ¶ Cōiunctiōe. fugim⁹ eñi malūz in hoc ꝙ non ꝯiungimur malis: q: ſi eſſemus cum eis, poſſemus corrumpi cū eis: tamē maius malum cōmittimus ex hoc ꝙ ſeparamur a bonis: q: ſeparando nos a bonis committimus ſchiſma: qđ facere maximum malū eſt: vt. xxiij. queſt.j. non afferamus.
n ¶ Nō poſſit.i. non debeat ꝓpter hos quib⁹ poteſt ꝓficere. Jo.
Ubi adunati. ¶ Caſus. Petr⁹ diacon⁹ queſiuit a Gregorio an liceret prelato deſerere gregem ſemel ſuſceptū: q̄ reſpondit dicēs ꝙ ſi ſubditi ſunt boni malis admixti, tolerandi ſunt mali propter bonos: ſi vero oēs ſunt mali ꝛ incorrigibiles, recedere poteſt ꝑlatus ad alium locum, exēplo Pauli, q̄ de Damaſco fugit vt alibi magis ꝓficeret. Sequēs §. patet.
o ¶ Laborē. not. ꝙ labor non debet eſſe ſine mercede: vt. xij. q. ij. charitatem. ꝛ in auten. de iudi. §. ne autē. coll. vj. vbi dicitur ꝙ labor non debet eſſe ſine fructu. vnde verſus. Cū labor in damno eſt, creſcit mortalis egeſtas: iuxta illđ: Optat premia q̄ſq̄ʒ labor.

Schiſma cōmittit q̄ ſe a bonis ſe parat.

† Hui⁹ hiſtorie fit mētio i.§. ecce in tolerano.i. xviij.q.ij.

Labor eſt remunerādus. Phil. i.c. ij. Co. xj.g. Actu. ix.e.

a Alibi. Idem fecit Cyprianus: vt.xxiiij.q.j.aduocauit.§.multorum.

Quod autem.¶ Caſus. Hec eſt qō.ij.qua querit vtrū recuperata ſanitate poſſit quis repetere cathedram cui renunciauit? Et reſpōdet ꝙ non: et transfert ſe §.ad aliam queſtionē inciden tem: ſcʒ vtrū ſacerdos qui dimiſit celebrationē miſſe ꝓpter morbū caducū: recuperata ſanitate poſſit celebrare. ⁊ reſpondet cum diſtinctione: ſcʒ vtrū quis vexetur morbo epileptico vel caduco frequēter, aut raro: ſi frequēter, oīno debet ceſſare a celebratione miſſarum: vt.j.e.ca.j. Si vero raro: aut vexatur cū ſpume iactatione, ⁊ vocis confuſe emiſſione: et tūc nullo modo celebrare pōt: vt j.e.c.ij. aut vexatur ſine ſpume iactatione, ⁊ ſine vocis cōfuſe emiſſione: ⁊ tunc celebrare pōt: ita tñ vt habeat iuxta ſe vicini ſolaminis adiutorē: vt.§.e.q.j.illud. ſi plene eſt liberatus, nō eſt q̄ſtio quin poſſit celebrare.

b Quod autē. Si quis de licētia pape renūciauit, ⁊ ad preces ei⁹ alter ſubſtitut⁹ eſt: certū eſt ꝙ ille nō poteſt repetere eā licet conualeſcat: vt.§.e.q.j.hoc nequaꝗ. Et ideo magiſter aliā queſtionem tractat: vtrū ille q̄ abſtinuerit a miſſa pro egritudine, recupata ſanitate poſſit celebrare? Et certum eſt ꝙ poteſt j.e.c.j. dūmodo certū ſit eum eſſe ſanatum. Si autem fuit demoniacus vel epilepticus, debet prius per annū eſſe liberatus. xxxiij.diſtin.cōmuniter. lv.di.precepta. ⁊ argu.ff.de redhibitoria ac.qꝺ ita. In egritudine ꝯſtituti miſſas celebrare poſſunt.§.e.q.j.c.illud. niſi ita debiles ſint ꝙ ceptū officiū nequeant adimplere, ⁊ niſi habeant morbū caducū.xxxiij.diſtin.cōmuniter. tamen cū diſtinctione an morbus iſte ſit cum ſpuma ⁊ clamore, vt tunc non poſſint: vel ſine ſpuma ⁊ clamore, ⁊ tunc poſſint, vt ibi notaui: ſed quidā indiſtincte dicunt ꝙ non debent celebrare infirmi.

Sub. nec diſtiguē dū eſt q̄ fuerit egritudo dūmō ⁊c. vt ſeqt.

Ut Ray.

latenter deponi voluit. Nunquid Paulum mortē timuiſſe dicim⁹, quā ſeipſum pro amore Ieſu teſtat̃ appetere? Sʒ cum in eo loco minorē ſibi fructum adeſſe ꝯſpiceret, ad grauē laborē ſe alibi[a] cum fructu ſeruauit: fortis etem̄ preliator dei teneri itra clauſtra noluit, ſed certaminis campū queſiuit. Multorū authoritatibus apparet quādo viuētibus epiſcopis alij poſſunt ſubſtitui, et quando non.

Queſtio.ij.

Quod autem[b] iſte valetudine receptа ſuam repetit cathedram, nulla authoritate ratum habetur. Celebrationem vero ſacrificiorum quam infirmitatis cauſa dimiſerit, valitudine recuperata exeq̄ non prohibetur.

Unde Alexander.ij.ſcribit Gebonardo Uiuariēſi archiepiſcopo.

De quodā pbr̃o qui caduco morbo laborabat.

In literis tuis cōtinebatur ſic: hic clericus ordinē habet preſbyterij: ſed qꝛ caduco morbo laborat, ⁊ ipſi impreſentiarū hoc agnouimus: non auſi fuimus cōcedere ſibi vt offerret vel miſſam celebraret: qꝛ vero languor in culpa nō eſt: ſuper hac re authoritatis noſtre decreto conſulēdo deliberauimus. Cōſultimus itaqꝫ vt ſi frequēter[c] hoc morbo tangit̃: ab oblatione et miſſarum celebratione oībus modis ꝓhibeatur. Indecens enim eſt et periculoſum vt in cōſecratione euchariſtie morbo victus epileptico cadat. Si vero dei miſericordia conualuerit (quando quidē non culpa, ſed infirmitas eſt in cauſa) eum ſacrificare iam nō interdicimus[d].

Itē Gelaſi⁹ Ruſtico et Fortunato epiſcopis.

A regimine ſuſpēdatur eccleſie qui in terram frequenter eliditur.

Nuper Foropopulēſis eccleſie clerici vna cum Sabino epō ⁊ Pelagio ⁊ laicis propria ſuggeſtione reſerarūt preſulē ſuū graui quadā neceſſitate vexari: cui⁹ eum dicerēt incurſione frequēter eliſum: qꝺ ne ſcandalum fidelibus videretur ingerere, ⁊ eccleſiam dei vbiqꝫ poſitam hac offenſione turbare: precipue cū eodē ipſo volēte huc ſe ꝑrexiſſe firmarēt: ad dilectionē veſtrā ſcripta direxim⁹, vt eccleſie cui⁹ rector tali caſu tenetur aſtrict⁹, viſitationē congruā reddatis: verū quia nūc idem ipſe venit huc pontifex: falſaqꝫ oīa de ſe iactata diſſeminat: ſub diuini contemplatione iudicij veſtreqꝫ conſcientie exiſtimationiſqꝫ reſpectu, rerū fide ſolertiſſime perquiſita, ſi aliquando ſcʒ vel in domo vel in ꝓceſſione, vel in alio quocūqꝫ loco ꝓbatur repente collapſus, voceſqꝫ dediſſe cōfuſas, et ſpumas ore iactaſſe:

In literis. ¶ Caſ⁹. Quidā preſbyter morbū patiebatur caducū: quare Gebonard⁹ Uiuarieñ. archiepūs ei celebrationē miſſe interdixit: ⁊ per illū p̄ſbyterū cōſuluit Alexādruʒ dictus archiepūs an iſte pbr̃ poſſet miſſarū ſolēnia celebrare. Nunc papa reſcribit dicens, quomodo ei ꝯſtitit ꝙ iſte cadebat: vnde mādat ei ꝙ ſi iſte preſbyter frequēter cadit ⁊ vexetur morbo caduco: non dʒ celebrare: ſi autē conualuerit, nō ꝓhibeatur.

c Frequenter. Ideo quidā dicunt ꝙ ſi raro accidit, poteſt celebrare, dummodo habeat ſociū.§.e.q.j.c.illud. vel ſupple maxime: vel diſtiigue vt.xxxiij.diſt.cōmuniter.

Lau. ⁊ Hug.

d Interdicim⁹. Sic ergo propter infirmitatē nō repellit̃ quis ab officio diuino, vel a ꝑceptione ſacramētorū: vt.§.diſti.v.ad eius vero.

Infirmitas non repellit ab offō diuino.

Nuper foro. ¶ Caſ⁹. Clerici Foropopulenſis eccleſie vna cū Sabino et Pelagio et laicis Romā venerūt, et dixerunt Gelaſio ꝙ epūs eoꝝ ledebat̃ morbo caduco frequenter, aſſerētes ſe de eius voluntate veniſſe: q̄re papa illi eccl'ie duos dedit viſitatores. ſ. Ruſticum ⁊ Fortunatum: ſʒ quia idem epūs poſtea Romam pergens dixit oīa que de eo dicta fuerunt, falſa eſſe: ideo papa precipit eiſdem viſitatoribus narrando predicta vt veritatē perquirant: ⁊ ſi predictum epiſcopum inuenerint fuiſſe repente ꝓ-

lapſum cum voce confuſa, et ſpume iactatione: eum ce lebrare prohibeant. ſi autem hoc inueniri non poteſt: precipit Ruſtico vt faciat eum carnibus vti.xxx.diebus indifferenter.

a ¶ Segnius. No. ꝙ in magnis rebus diligentior inquiſitio eſt facienda: vt.xlij.di. quieſcamus. ⁊.lxj.diſt. miramur. Et ideo hic actore non probante, reo indicit purgatio: vt extra de cauſa poſſeſſionis ⁊ proprieta. cũ eccleſia. in fi.

b ¶ xxx. contra. xxxiij. diſt. cõmuniter. Sed ibi certũ fuit eũ eſſe demoniacũ: ſed hic dubiũ. et oẽs cibos iõ iubetur comedere ne morb⁹ poſſit occultari: quod phyſicum eſt. vnde ſignatur contrariũ. ꝗ. de cõſe, diſtin. v. contraria. † Ideo aũt hic dãtur omnes carnes iſti preter hedinas, q̃ prouocãt demones.

carnes hedine ꝓuocãt demones.

quãta fieri põt examinatione queratur. qḋ tamen ſiue non poſſit aliquorũ factũ teſtificatione firmari, ſiue nũqȝ contigiſſe dicatur: nõ putãdum eſt poſſe ſufficere, ſed certũ manifeſtũqȝ documẽtũ: qr de tanta re nõ ſegni⁹ᵃ agẽdũ eſt: faciat rẽ tua dilectio frater Ruſtice ſui moris, ⁊ aptã magno põtifici: vt eũ vel.xxx.ᵇ dieb⁹ tecũ eſſe cõſtituas: eũqȝ carnibus indifferenter neceſſaria ꝓbatione compellas vti.

¶ Cauſa.viij.

Quidam epũs agens in extremis ſucceſſorẽ ſibi ex teſtamẽto inſtituit. inde ſuorum amicorum patrocinio in eundem epatum eligitur. poſt electionem ꝓ indẽnitate eccleſie canonicis iuramẽtum prebuit. accuſat de ſimonia, tanqȝ munus ab obſequio ꝓſtiterit. ante tp̃s ſententie a clericis ſuis relinquit. ſine lr̃is apl̃icis ad eccl̃iaȝ ſuã reuertit epũs. Hic primũ querit an liceat epõ ſibi ſucceſſorẽ iſtituere? Secũdo an amicorũ patrocinia in electione debeant cõualeſcere? Tertio, an ſit habẽdus ſimoniacus q̃ poſt electionẽ hmõi iuramẽtũ canonicis preſtat? Quarto an liceat clericꝭ ante ſnĩe tp̃s ab epõ ſuo diſcedere? Quito, an ſine lr̃is apl̃icꝭ debeat redire ad ꝓpriã eccl̃iaȝ?

¶ Queſtio.j.

Quod autemᶜ epõ ſucceſſorẽ ſibi iſtituere liceat, ex v̄bis zacharie pape cõijcit: qb⁹ epõ Magũtino ꝓmiſit adiutorẽ ſibi ſtatuere: qui ei defuncto in plenitudinẽ poteſtatis ſuccederet. Item ex verbis Symmachi pape dicẽtis. Si trãſitus pape inopinatus euenerit, vt de ſui electiõe ſucceſſoris nõ poſſit ante decernereᵈ: apparet ꝙ epĩ ſucceſſores ſibi inſtituere poſſunt.

Itẽ exẽplo beati Petri illud idẽ ꝓbatur, q̃ beatũ Clementem ſibi ſucceſſorẽ inſtituit.

Vñ Joannes tertius ſcribit epĩs Germanie ⁊ Gallie.

¶ Qꝙ Petrus Linũ ⁊ Cletum adiutores ſibi aſciuit.

Si Petrusᵉ pricepsᵉ apoſtolorũ adiutores ſibi aſciuit Linum et Cletum: non tamen poteſtatem pontificij, aut ſoluendi aut ligandiᶠ normam eis tradidit, ſed ſucceſſori ſuo Clemẽti: qui ſedẽ apoſtolicã poſt eũ, ⁊ poteſtatem pontificalẽ, tradẽteᵍ ſibi beato Petro, tenere ꝓmeruit. Linus vero ⁊ Clet⁹ miniſtrabant exteriora: princeps aũt apoſtolorũ Petrus verbo et orationi inſtabat. Palea.

Q Uidã epũs. ¶ Caſ⁹. Qr in ſuperiori cauſa i illo. c. petiſti. fuit conceſſum priuilegium magũtino de eligẽdo ſibi ſucceſſorem: ne aliqs dubitaret hoc eſſe licitũ de iure communi, ideo Grati. hanc. viij. cauſam ſupponit, in q̃ oſtẽdit ꝙ nulli licet eligere ſucceſſorẽ: et ꝙ amicorũ patrocinia in electionibus conualeſcere non debẽt: et ꝙ nõ eſt ſimoniac⁹ qui poſt electionẽ preſtat canonicis iuramentũ de indẽnitate eccl̃ie: ⁊ alia plura. que oĩa vt pleni⁹ elucefcant, ponit thema, de quo quinqȝ elicit queſtiones.

† Nõ ẽ ꝯ: qꝛ h̄ loquit de expimentis medicine q̃ bona ſunt ⁊ neceſſaria vt ḣ: ibi aũt loqt de nimio vſu medicine, delectꝰ ꝓhibit⁹: vel ꝙ nõ ieiunet ꝯ alios. ſic. qḋ eſt ꝯ ꝯ ſi dixi na. arc.

Q Uod autẽ. † Hec. q. diuidit in quatuor partes: in quarũ prima ꝓbat magiſter per. iiij. autho. ſanctorũ patrũ ꝙ poteſt epũs ſeu prelatus ſibi eligere ſucceſſorẽ: ⁊ hoc vſqȝ ad. §. his oĩbus, vbi dat ſolutionem. poſtea quedam adiungit ad electionẽ pertinentia. Secunda ibi: Olim. Tertia ibi: Oportet eum. Quarta ibi: Audacter. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hec eſt. j. q. qua querit an liceat epõ ſibi eligere ſucceſſorẽ: et certũ eſt ꝙ non, niſi per priuilegium hoc habeat. Primo tamen ꝓbat Gra. ꝙ ſic, exẽplo Magũtini ⁊ authoritate Symmachi a ꝯtrario ſenſu, ⁊ exẽplo Petri. Poſtea ꝓbat contrariũ in. §. ſed in antiocheno, ⁊ in. §. his oĩbus authoritatibus. dat ſolutionem.

c ¶ Quod autẽ. Certũ eſt ꝙ nõ lȝ † niſi cui hoc ſpecialiter ꝑmittitur: vt magũtino. vij. q. j. petiſti. nec obſtat. lxxix. diſt. ſi tranſitus. vbi innuitur ꝙ pape licet ſibi iſtituere ſucceſſorẽ. ſȝ dicit ibi ꝙ põt cuȝ fratrib⁹ deliberare de ſucceſſore. ‡

d ¶ Decernere. i. deliberare.

S I petr⁹. ¶ Caſus. Petrus apl̃s cum inſtare vellet verbo predicationis ⁊ oratiõi, in tẽporalibus Linũ et Cletũ prefecit: ſed ſolũ Clemẽtem ſibi ſucceſſorẽ elegit: cui poteſtatẽ tradidit ligãdi et ſoluendi.

e ¶ Si petrus. ſi. id eſt ꝗuis.

f ¶ Aut ligandi. Nõ itellige ꝙ iſti pri⁹ nõ habuerint poteſtatẽ ligandi: ſȝ hoc vult dicere, ꝙ iſtꝭ nõ dedit papa plenã poteſtatẽ: ne ſit contra. ij. q. j. nẽo. xxiiij. q. j. quodcũqȝ. vbi dicitur ꝙ oẽs pbr̃i hãc habent poteſtatẽ. Habuerũt ergo prius hãc ptãtẽ, ſȝ nõ tãtã. Iſti aũt duo tẽporalia pauperibus erogabãt: ad qḋ officiũ apl̃i diacones elegerãt. xciij. diſt. legim⁹. qḋ hodie habet camerarius pape. ⁊ ptȝ ꝙ Linus et Clet⁹ non fuerũt apl̃ici. ⁊ hoc eſt verũ ꝙ poſt Petrũ ſtatim nõ fuerũt apl̃ici, ſed Clemẽs fuit poſt eũ apl̃icus. videẽs aũt Clemẽs ꝙ hoc eſſet ꝑniciosum exẽplo, ꝙ aliquis ſibi eligeret ſucceſſorẽ renũciauit papatui: ⁊ tũc electus fuit Linus, eo mortuo elect⁹ eſt Cletus: quo mortuo denuo fuit Clemẽs electus. ⁊ ſic Clemens ẜm vnã cõputationẽ fuit ſecundus: ⁊ ẜm aliam fuit quartus. vnde verſus.

Diſputat hic mundus: quartus fuerit ve ſecundus. ꝟſus.

g ¶ Tradente. Ad hoc inducitur capitulum.

† Sed ꝯ videt expꝛ̃ſſe. xvj. q̃. vlt. ca. vlti.

Succeſſorẽ ſibi inſtituere nulli lȝ.

‡ Sub. qḋ aliḋ eſt ꝗ̃ ſibi ſucceſſorẽ eligere nã illḋ eſt licitum: vt ibi. iſtḋ ꝟo illicitũ: vt ḣ. nã ḋ liberare licet cuilibet ꝑlato ḋ ſuo ſucceſſore cum videt ſibi mortẽ iminere vñ ibi ḋr decernere. i. deliberare non eligere. ẜm h.

clemẽs noluit eſſe papa ſtati poſt petrũ.